

**STOWARZYSZENIE LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA LEŚNY
KRAJ**

**LOKALNA STRATEGIA ROZWOJU
2009-2015**

JANÓW LUBELSKI, STYCZEŃ 2009

Lokalna Strategia Rozwoju przygotowana przez członków LGD Leśny Krąg oraz uczestników warsztatów i spotkań z terenu gmin:

Batorz, Chrzanów, Dzwola, Godziszów, Janów Lubelski, Modliborzyce, Potok Wielki

Moderatorzy i konsultanci:

Katarzyna Boczek – Fundacja Edukacyjna 4H w Polsce

Beata Krzewińska – Euro- Agro Consulting

Jadwiga Tatara – Euro- Agro Consulting

Koordynatorzy procesu powstawania LSR i aktywizacji społeczności lokalnej:

Zarząd Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Leśny Krąg”

Janina Skubik – Prezes Stowarzyszenia

Waldemar Futa – Sekretarz Stowarzyszenia

Jan Witkowski – Wiceprezes Stowarzyszenia

Marcin Kowalski – Skarbnik Stowarzyszenia

Piotr Góra – Wicestarosta Powiatu Janowskiego

Czesław Jaworski - Wójt Gminy Chrzanów

Krzysztof Kołtyś - Burmistrz Janowa Lubelskiego

Witold Kowalik – Wójt Gminy Modliborzyce

Marek Piech – Wójt gminy Dzwola

Jerzy Pietrzyk – Wójt Gminy Potok Wielki

Andrzej Olech – Wójt Gminy Godziszów

Henryk Michałek – Wójt Gminy Batorz

Biuro Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Leśny Krąg”:

Anna Makowska – Kierownik Biura

Agata Tomczyk - Specjalista ds. administracyjno-biurowych

SPIS TREŚCI

1. CHARAKTERYSTYKA LOKALNEJ GRUPY DZIAŁANIA (LGD) JAKO JEDNOSTKI ODPOWIEDZIALNEJ ZA REALIZACJĘ LOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU (LSR):.....	5
1.1 NAZWA I STATUS PRAWNY LGD ORAZ DATA WPISU DO KRAJOWEGO REJESTRU SĄDOWEGO I NUMER W TYM REJESTRZE.....	5
1.2 OPIS PROCESU BUDOWANIA PARTNERSTWA	5
1.3 CHARAKTERYSTYKA CZŁONKÓW LGD ALBO JEJ PARTNERÓW I SPOSÓB ROZSZERZANIA LUB ZMIANY SKŁADU LGD	8
1.4 STRUKTURA RADY LUB INNEGO ORGANU LGD, DO KTÓREGO WYŁĄCZNEJ WŁAŚCIWOŚCI NALEŻY WYBÓR OPERACJI ZGODNIE Z ART. 62 UST. 4 ROZPORZĄDZENIA NR 1698/2005, ZWANYCH DALEJ „ORGANEM DECYZYJNYM”	9
1.5 ZASADY I PROCEDURY FUNKCJONOWANIA LGD ORAZ ORGANU DECYZYJNEGO.....	11
a) <i>Zasady powołania członków organu decyzyjnego LGD, uregulowane zapisami statutowymi, ...</i>	<i>11</i>
b) <i>Zasady odwołania poszczególnych członków organu decyzyjnego LGD, uregulowane zapisami statutowymi, ...</i>	<i>12</i>
c) <i>Opis procedury funkcjonowania organu decyzyjnego LGD, ...</i>	<i>12</i>
d) <i>Procedura naboru pracowników, w tym wymagania konieczne i potrzebne .....</i>	<i>13</i>
e) <i>Opisy stanowisk precyzujące podział obowiązków i zakres odpowiedzialności na poszczególnych stanowiskach.....</i>	<i>13</i>
f) <i>Opis warunków technicznych i lokalowych biura LGD .....</i>	<i>13</i>
1.6 KWALIFIKACJE I DOŚWIADCZENIE OSÓB WCHODZĄCYCH W SKŁAD ORGANU DECYZYJNEGO.....	14
1.7 DOŚWIADCZENIE LGD I CZŁONKÓW LGD ALBO JEJ PARTNERÓW W REALIZACJI OPERACJI	14
2. OPIS OBSZARU OBJĘTEGO LSR WRAZ Z UZASADNIENIEM JEGO WEWNĘTRZNEJ SPÓJNOŚCI	15
1. WYKAZ GMIN WCHODZĄCYCH W SKŁAD LGD ALBO BĘDĄCYCH JEJ PARTNERAMI.....	15
2. UWARUNKOWANIA PRZESTRZENNE (MAPA), GEOGRAFICZNE, PRZYRODNICZE, HISTORYCZNE I KULTUROWE	15
2.1 <i>Uwarunkowania przestrzenne .....</i>	<i>15</i>
2.2 <i>Uwarunkowania przyrodnicze/środowiskowe .....</i>	<i>16</i>
2.3 <i>Uwarunkowania kulturowe.....</i>	<i>22</i>
2.4 <i>Uwarunkowania historyczne .....</i>	<i>25</i>
3. OCENA SPOŁECZNO - GOSPODARCZA OBSZARU, W TYM POTENCJAŁU DEMOGRAFICZNEGO I GOSPODARCZEGO OBSZARU ORAZ POZIOMU AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ	27
3.1 <i>Ludność (potencjał demograficzny).....</i>	<i>27</i>
3.2 <i>Poziom zatrudnienia i stopa bezrobocia.....</i>	<i>28</i>
3.3 <i>Kluczowe branże gospodarki.....</i>	<i>29</i>
3.4 <i>Organizacje pozarządowe działające na terenie LGD .....</i>	<i>32</i>
4. SPECYFIKA OBSZARU	33
3. ANALIZA SWOT DLA OBSZARU OBJĘTEGO LSR; WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z PRZEPROWADZONEJ ANALIZY	35
4. OKREŚLENIE CELÓW OGÓLNYCH I SZCZEGÓŁOWYCH LSR ORAZ WSKAZANIE PLANOWANYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ SŁUŻĄCYCH OSIĄGNIĘCIU POSZCZEGÓLNYCH CELÓW SZCZEGÓŁOWYCH, W RAMACH KTÓRYCH BĘDĄ REALIZOWANE OPERACJE	42
A) CELE OGÓLNE LSR, CELE SZCZEGÓŁOWE LSR	42
B) OPIS PLANOWANYCH DO REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ, WSKAŹNIKI PRODUKTU, REZULTATU I ODDZIAŁYWANIA DLA KAŻDEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA	44
5. OKREŚLENIE MISJI LGD.....	57
6. WYKAZANIE SPÓJNOŚCI SPECYFIKI OBSZARU Z CELAMI LSR	58
7. UZASADNIENIE PODEJŚCIA ZINTEGROWANEGO DLA PRZEDSIĘWZIĘĆ PLANOWANYCH W RAMACH LSR	59
8. UZASADNIENIE PODEJŚCIA INNOWACYJNEGO DLA PRZEDSIĘWZIĘĆ PLANOWANYCH W RAMACH LSR	61
9. OKREŚLENIE PROCEDURY OCENY ZGODNOŚCI OPERACJI Z LSR, PROCEDURY WYBORU OPERACJI PRZEZ LGD, PROCEDURY ODWOŁANIA OD ROZSTRZYGNIEĆ ORGANU	

DECYZYJNEGO W SPRAWIE WYBORU OPERACJI W RAMACH DZIAŁANIA, O KTÓRYM MOWA W ART. 5 UST. 1 PKT 21 USTAWY Z DNIA 7 MARCA 2007 R. O WSPIERANIU ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH Z UDZIAŁEM ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROLNEGO NA RZECZ ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH, KRYTERIÓW, NA PODSTAWIE KTÓRYCH JEST OCENIANA ZGODNOŚĆ OPERACJI Z LSR, ORAZ KRYTERIÓW WYBORU OPERACJI, A TAKŻE PROCEDURY ZMIANY TYCH KRYTERIÓW.....	63
A) DZIAŁANIA PRZYGOTOWAWCZE REALIZOWANE PRZEZ ZARZĄD I BIURO LGD.....	63
A) PROCEDURA OCENY ZGODNOŚCI OPERACJI Z LSR I PROCEDURA WYBORU OPERACJI.....	64
PROCEDURA ODWOŁANIA SIĘ WNIOSKODAWCÓW OD ROZSTRZYGNIEĆ RADY W SPRAWIE WYBORU OPERACJI.....	66
10. OKREŚLENIE BUDŻETU LSR DLA KAŻDEGO ROKU JEJ REALIZACJI.....	788
11. OPIS PROCESU PRZYGOTOWANIA I KONSULTOWANIA LSR.....	822
A) PODMIOTY I OSOBY, KTÓRE BRAŁY UDZIAŁ W PRACY NAD STRATEGIĄ	822
B) PODMIOTY I ŚRODOWISKA, KTÓRE MAJĄ ZNACZĄCY WPLYW NA SYTUACJĘ OBSZARU LGD	823
C) PROCES KONSULTOWANIA LSR	844
D) OPIS FORM PRZYGOTOWYWANIA I KONSULTOWANIA LSR.....	844
12. OPIS PROCESU WDRAŻANIA I AKTUALIZACJI LSR	866
13. ZASADY I SPOSÓB DOKONYWANIA OCENY (EWALUACJI) WŁASNEJ.....	888
14. OKREŚLENIE POWIĄZAŃ LSR Z INNYMI DOKUMENTAMI PLANISTYCZNYMI ZWIĄZANYMI Z OBSZAREM OBJĘTYM LSR	90
15. WSKAZANIE PLANOWANYCH DZIAŁAŃ, PRZEDSIĘWZIĘĆ LUB OPERACJI REALIZOWANYCH PRZEZ LGD W RAMACH INNYCH PROGRAMÓW WDRAŻANYCH NA OBSZARZE OBJĘTYM LSR	922
A) PLANY DOTYCZĄCE PRZEDSIĘWZIĘĆ, KTÓRE ZAMIERZA REALIZOWAĆ W RAMACH PROGRAMÓW INNYCH NIŻ OŚ 4 PROW 2007-2013,.....	922
B) MECHANIZMY ZABEZPIECZAJĄCE PRZED NAKŁADANIEM SIĘ POMOCY (FINANSOWANIEM TYCH SAMYCH OPERACJI Z DWÓCH, RÓŻNYCH ŹRÓDEŁ) W RAMACH PROW I INNYCH PROGRAMÓW.....	922
16. PRZEWIDYWANY WPLYW REALIZACJI LSR NA ROZWÓJ REGIONU I OBSZARÓW WIEJSKICH	933
17. INFORMACJA O DOŁĄCZANYCH DO LSR ZAŁĄCZNIKACH	944

1. Charakterystyka lokalnej grupy działania (LGD) jako jednostki odpowiedzialnej za realizację lokalnej strategii rozwoju (LSR):

1.1 Nazwa i status prawny LGD oraz data wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego i numer w tym rejestrze

a) **Nazwa** - Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania "Leśny Krąg"

b) **Status prawny LGD** – stowarzyszenie działające na podstawie:

- ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (tj. Dz. U. z 2001 r., Nr 79, poz. 855 z późn. zm.),
- rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz Urz. UE L 277 z 21.10.2005, str. 1)
- ustawy z 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. Nr 64, poz. 427, oraz z 2008 r. Nr 98, poz. 634),
- Statutu

c) **Data wpisu do KRS** – 13 kwietnia 2006 roku

d) **Numer w KRS** - KRS: 0000255225.

1.2 Opis procesu budowania partnerstwa

1 etap – początki współpracy gmin oraz partnerów społecznych i przedsiębiorców

Doświadczenia z budowania partnerstwa sięgają początku roku dwutysięcznego, a więc przed integracją Polski z UE oraz działaniem Programu Leader w Polsce. Wspólne zadania jakie podejmowały gminy i partnerzy były zadaniami promocyjnymi. Ich celem było przyciągnięcie jak największej liczby turystów oraz mobilizacja społeczna w kierunku prezentacji bogactwa przyrodniczego, dziedzictwa kulturowego, produktów lokalnych, tradycyjnego rzemiosła , itp.

Największym wspólnym przedsięwzięciem realizowanym przez gminy obszaru LGD był Festiwal Kaszy organizowany już od siedmiu lat z udziałem partnerów publicznych, społecznych i gospodarczych, wśród których możemy wymienić: samorządy gmin, domy kultury, szkoły, Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Końskowoli, partnerów niepublicznych takich jak ochotnicze straże pożarne, koła gospodyń wiejskich, Lubelska Fundacja Rozwoju Oddział w Janowie Lubelskim, Stowarzyszenie Aktywizacji Społecznej SAS oraz partnerów gospodarczych takich jak miejscowe firmy, rzemieślnicy i artyści z gmin. Następnym przykładem wspólnych działań z poprzednich lat były i są nadal mniejsze odbywające się cyklicznie imprezy takie jak „Festiwal Folkloru”, „Leśny Skarbiec” oraz „Zimowa Impreza Promocyjna Bieg Bobra” jednoczące wszystkie sektory w promowaniu i prezentacji lokalnych zasobów i osiągnięć.

Innym przykładem budowania partnerstwa może być wspólna praca przedstawicieli siedmiu gmin powiatu nad opracowaniami strategicznymi dotyczącymi rozwoju powiatu janowskiego, rozwoju turystyki i promocji Ziemi Janowskiej oraz przygotowanie wieloletniego planu zagospodarowania odpadów.

II etap – sformalizowanie partnerstwa i wspólnych działań

Przedstawiciele trzech sektorów, zgrani i doświadczeni przez kilkuletnie wspólne organizowanie przedsięwzięć, zdobyli doświadczenia, które zaowocowały w 2006 roku zawianiem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Leśny Krąg i startem w Programie Leader+. LGD zarejestrowała w KRS Stowarzyszenie LGD Leśny Krąg 13 kwietnia 2006 roku. Grupę założycielską tworzyli przedstawiciele z trzech gmin, Janów Lubelski, Modliborzyce i Potok Wielki w tym urzędy gmin oraz podmioty gospodarcze i społeczne, łącznie 29 członków.

Udział w Pilotażowym Programie Leader+ w Schemacie I i w Schemacie II finansowanym z Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006” pozwolił na:

- a) zarejestrowanie LGD w KRS,
- b) opracowanie Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich,
- c) przeprowadzenie całej serii warsztatów, spotkań i szkoleń, które pozwoliły na wypracowanie wspólnych działań i zintegrowały środowisko lokalne,
- d) zorganizowanie szeregu imprez promocyjnych,
- e) wydanie opracowań dot. zasobów lokalnych obszaru, materiałów informacyjnych, map, ulotek,
- f) pozyskanie nowych partnerów do Stowarzyszenia.

źródło : Stowarzyszenie LGD Leśny Krąg

W 2007 roku LGD Leśny Krąg przystąpiła do działań mających na celu pozyskanie nowych partnerów, a w 2008 roku zakończyła Pilotażowy Program Leader+ i skoncentrowała swoje wysiłki na opracowaniu Lokalnej Strategii Rozwoju. Opierając się na wcześniejszych doświadczeniach zorganizowała szereg spotkań i warsztatów. Spotkania odbywały się przede wszystkim w nowych gminach, gdzie informowano mieszkańców o inicjatywie Leader i możliwościach jakie stwarza ten program dla rozwoju regionu.

Członkowie LGD Leśny Krąg czynili starania o pozyskanie nowych członków w różnych formach. Znaczącą rolę odegrały tu promocyjne imprezy ponadgminne, spotkania w sąsiednich gminach powiatu, rozmowy z przedstawicielami samorządów i organizacji pozarządowych.

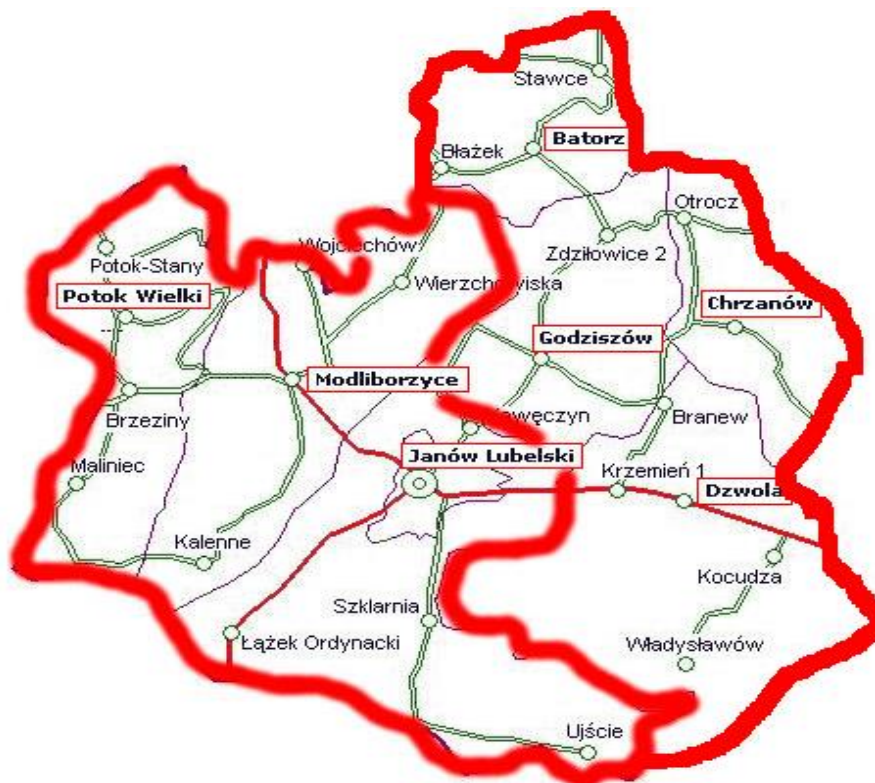

Duże poparcie członkowie zespołu mieli od Wójtów i Starostwa Powiatowego, którzy żywo zainteresowani byli budowaniem partnerstwa i efektami pracy członków LGD. Pozyskano w ten sposób pozostałe cztery gminy powiatu janowskiego i Starostwo Powiatowe do Stowarzyszenia.

Celem zainteresowania mieszkańców, potencjalnych partnerów gospodarczych i społecznych gmin udziałem w Stowarzyszeniu po zakończeniu każdego spotkania czy warsztatu, wypracowane wnioski były przedstawiane do konsultacji w gminach, a sprawozdania zamieszczane na stronie www, tak, by istniała możliwość prezentowania osiągnięć pracy LGD jak najszerszej grupie osób, a także by była możliwość wyrażania opinii i wnoszenia swoich uwag do planowanych przedsięwzięć. Ponadto budowano partnerstwo poprzez angażowanie mieszkańców do wyrażania swoich opinii w specjalnie opracowanej ankiecie.

III etap – powiększanie Partnerstwa – nowi Członkowie i nowy obszar

W dniu 29 kwietnia 2008 roku Zarząd Stowarzyszenia Leśny Krąg na posiedzeniu w Janowie Lubelskim podjął uchwałę o przyjęciu nowych Członków z gmin Batorz, Chrzanów, Dzwola Godziszów i Starostwo Powiatowe w Janowie Lubelskim. Tym samym powiększył się obszar geograficzny Stowarzyszenia i objął swoim zasięgiem cały powiat janowski.

źródło : Stowarzyszenie LGD Leśny Krąg

Od momentu powstania Stowarzyszenia, LGD stale powiększa swój skład i przyjmuje nowych członków. **Obecnie Stowarzyszenie liczy 89 członków, w tym**

- 23 członków reprezentujących sektor publiczny,**
- 52 członków reprezentujących sektor społeczny,**
- 14 członków reprezentujących sektor gospodarczy.**

1.3 Charakterystyka członków LGD albo jej partnerów i sposób rozszerzania lub zmiany składu LGD

Charakterystyka członków

Zgodnie z wymogami podejścia Leader LGD Leśny Krąg jest partnerstwem trójsektorowym, złożonym z przedstawicieli sektorów: publicznego, gospodarczego i społecznego.

Struktura przedstawicielstwa poszczególnych sektorów LGD Leśny Krąg

Sektor	Procentowy udział członków poszczególnych sektorów w LGD
Publiczny	25,84 %
Społeczny	58,43 %
Gospodarczy	15,73%
Razem	100%

Cechą charakterystyczną LGD Leśny Krąg jest stosunkowo wysoki poziom reprezentatywności sektora społecznego i gospodarczego tj. 74,16 % procent składu stowarzyszenia.

Ze względu na dużą liczbę członków informacje dotyczące ich charakterystyki podano w załączniku nr 11.

Sposób rozszerzania lub zmiany składu LGD

Grupa jest otwarta na nowych partnerów, zarówno na osoby fizyczne jak i osoby prawne. Do zasad rozszerzania lub zmiany składu LGD mają zastosowanie odpowiednie punkty w paragrafach 12, 13 17, 20 oraz 22 statutu LGD Leśny Krąg .

LGD Leśny Krąg przyjęło najprostszy sposób rozszerzania swojego składu. Wystarczy następujące warunki aby być członkiem zwyczajnym Stowarzyszenia:

a) w przypadku osoby fizycznej:

- 1) spełnia warunki określone w ustawie – Prawo o stowarzyszeniach,
- 2) akceptuje cele stowarzyszenia i zasady jego działania,
- 3) złoży deklarację członkowską.

b) w przypadku osoby prawnej:

- 1) akceptuje cele stowarzyszenia i zasady jego działania,
- 2) złoży deklarację członkowską wraz ze wskazaniem osoby upoważnionej do reprezentowania i działania w jej imieniu.

i Zarząd Stowarzyszenia podejmuje uchwałę o włączeniu lub odmowie przyjęcia nowych członków zwyczajnych i wspierających LGD (decyzje o przyjęciu lub wykluczeniu członka honorowego podejmuje Walne Zebranie LGD).

Nabycie lub utrata członkostwa następuje w drodze uchwały Zarządu Stowarzyszenia przyjętej zwykłą większością głosów Zarządu Stowarzyszenia. Decyzje w sprawach spornych tj. odwołań od uchwał Zarządu ostatecznie podejmuje Walne Zebranie.

LGD Leśny Krąg **zakłada poszerzanie składu partnerstwa o nowych członków**. Nowymi członkami Stowarzyszenia mogą być podmioty z sektorów publicznego, społecznego i gospodarczego, które będą zainteresowane realizacją celów określonych w statucie. Biorąc pod uwagę obecny skład członkowski LGD należy skupić się na pozyskaniu w przyszłości większej ilości członków z sektora gospodarczego. Patrząc w ujęciu obszarowym rozszerzanie jest możliwe o obszary gmin należących do sąsiedniego województwa podkarpackiego. Zarząd LGD prowadził już rozmowy z sąsiednimi

gminami w sprawie przystąpienia do LGD. Wejściem w skład LGD Leśny Kraje jest zainteresowana Gmina Zaklików z woj. podkarpackiego.

Zarząd i pracownicy biura LGD będą wykorzystywali każdą nadarżającą się okazję

(spotkania inicjowane, imprezy, festyny, targi, warsztaty, kursy, spotkania z mediami itp.), aby promować partnerstwo, cele i działalność LGD. W ten sposób będą zachęcać do współpracy i przyłączenia się do partnerstwa nowe podmioty i osoby fizyczne. LGD Leśny Kraje jest otwarta na nowych członków i dąży do powiększenia składu partnerstwa czego dowodem jest jego dotychczasowa historia i opisane wyżej etapy tworzenia partnerstwa.

1.4 Struktura Rady lub innego organu LGD, do którego wyłącznej właściwości należy wybór operacji zgodnie z art. 62 ust. 4 rozporządzenia nr 1698/2005, zwanych dalej „organem decyzyjnym”

Zgodnie ze statutem LGD Leśny Kraje:

- Rada Stowarzyszenia jest organem decyzyjnym Stowarzyszenia, do której wyłącznej właściwości należy wybór operacji, zgodnie z art. 62 ust. 4 rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) (Dz. Urz. UE L 277 z 21.10.2005, str. 1), które mają być realizowane w ramach opracowanej przez Lokalną Grupę Działania Lokalnej Strategii Rozwoju.
- Rada Stowarzyszenia składa się z 10-16 osób wybieranych i odwoływanych przez Walne Zebranie w sposób zapewniający reprezentację poszczególnych partnerów.
- Spośród członków Rady, Walne Zebranie wybiera i odwołuje Przewodniczącego Rady, dwóch Wiceprzewodniczących oraz Sekretarza. Odwołanie z funkcji Przewodniczącego Rady, Wiceprzewodniczącego oraz Sekretarza nie powoduje automatycznego odwołania z funkcji członka Rady, do czego konieczna jest odrębna uchwała.
- Członkowie Rady nie mogą być członkami Komisji Rewizyjnej, członkami Zarządu Stowarzyszenia, ani też pracownikami biura Stowarzyszenia. Członkowie Rady nie mogą być też małżonkami członków Zarządu lub Komisji Rewizyjnej, ani pozostawać z członkami tych organów w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa.
- Członkowie Rady Stowarzyszenia nie mogą być skazani prawomocnym wyrokiem za przestępstwo z winy umyślnej.
- Co najmniej połowę członków Rady Stowarzyszenia stanowią partnerzy gospodarczy i społeczni oraz podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, organizacje pozarządowe, w tym organizacje zajmujące się zagadnieniami z zakresu środowiska naturalnego, oraz podmiotami odpowiedzialnymi za promowanie równości mężczyzn i kobiet, jak również inni przedstawiciele społeczeństwa obywatelskiego, tacy jak rolnicy, kobiety wiejskie, młodzi ludzie oraz ich stowarzyszenia.
- Wewnętrzną Strukturę Rady Stowarzyszenia oraz sposób realizacji zadań określa Regulamin Rady Stowarzyszenia.
- Zatwierdzanie Regulaminu Rady Stowarzyszenia należy do kompetencji Walnego Zebrania.

Zgodnie z Regulaminem Rady Stowarzyszenia LGD Leśny Kraje:

- Decyzje są podejmowane przez Radę zgodnie z zasadą demokratyczności: na zasadzie wymaganego regulaminem quorum, podporządkowaniu się woli większości i poszanowaniu praw innych członków oraz zachowaniu bezstronności w podejmowaniu decyzji.

- Z procedury wyboru operacji wyłączony jest każdy członek Rady Stowarzyszenia, który ubiega się o wybór operacji, lub reprezentuje podmiot ubiegający się o wybór operacji, lub pozostaje z podmiotem ubiegającym się o wybór operacji w stosunku zatrudnienia.
- W przypadku wniosku składanego przez osoby fizyczne w procedurze wyboru operacji nie mogą brać udziału osoby spokrewnione z tą osobą do drugiej linii, ani małżonek tej osoby.
- Wykluczenie członka Rady Stowarzyszenia od udziału w dokonywaniu operacji polega na wykluczeniu z: procedury oceny zgodności operacji z LSR i wyboru operacji (w tym głosowania nad podjęciem uchwały), oraz z procedury odwołania od rozstrzygnięć Rady Stowarzyszenia w sprawie wyboru operacji

Zgodnie z powyższym w składzie Rady znajdują się następujące osoby (reprezentujące wszystkie gminy będące członkami LGD Leśny Krąg):

Lp.	Imię i nazwisko Członka Rady	Nazwa podmiotu którego przedstawicielem jest dany członek Rady LGD	Gmina	Sektor
Publiczny				
1.	Łukasz Drewniak	Janowski Ośrodek Kultury	Janów Lubelski	publiczny
Społeczny				
2.	Zofia Fuszara	Towarzystwo Przyjaciół Gminy Potok Wielki	Potok Wielki	społeczny
3.	Bożena Ćwiek	-----	Janów Lubelski	społeczny
4.	Grażyna Łysiak	Stowarzyszenie Kulturalno – Sportowe „PEGAZ”	Janów Lubelski	społeczny
5.	Paweł Wiśniewski	Janowskie Stowarzyszenie Niesienia Pomocy „HUMANUS”	Janów Lubelski	społeczny
6.	Lidia Tryka	Stowarzyszenie Kobiet Powiatu Janowskiego	Janów Lubelski	społeczny
7.	Marzena Dolecka - Jocek	-----	Modliborzyce	społeczny
8.	Marian Ślusarz	-----	Potok Wielki	społeczny
9.	Krystyna Śliwińska	-----	Dzwola	społeczny
10.	Bożena Czajkowska	-----	Janów Lubelski	społeczny
11.	Rafał Kędra	-----	Batorz	społeczny
12.	Bożena Skowrońska	-----	Modliborzyce	społeczny
Gospodarczy				
13.	Marcin Bzdyra	Doradztwo pozyskiwania funduszy unijnych	Modliborzyce	gospodarczy
14.	Tadeusz Bielak	Przedsiębiorstwo „Drewno”	Dzwola	gospodarczy
15.	Piotr Rzetelski	Narciarski Raj „SKAŁA” Chrzanów IV	Chrzanów	gospodarczy
16.	Marian Brodowski	„EKOOWOC” Grupa Producentów Owoców i Warzyw Sp. Zo.o.	Godziszów	gospodarczy

Procentowy udział członków organu decyzyjnego

LP	Sektor	Liczba Członków Rady	Struktura
1	Partnerzy publiczni	1	6,25%
2	Partnerzy społeczni	11	68,75%
3	Partnerzy gospodarczy	4	25%
Razem	x	16	100%

Zachowana jest też równowaga płci, ponieważ 50% składu Rady stanowią kobiety i 50% mężczyźni.

1.5 Zasady i procedury funkcjonowania LGD oraz organu decyzyjnego**Rozdział funkcji pomiędzy poszczególne organy Stowarzyszenia**

Zgodnie ze statutem LGD istnieje rozdział funkcji pomiędzy poszczególne organy LGD.

Organami LGD są:

- 1) Walne Zebranie członków Stowarzyszenia,
- 2) Zarząd Stowarzyszenia,
- 3) Komisja Rewizyjna,
- 4) Rada Stowarzyszenia.

Kompetencje poszczególnych organów są określone w Statucie, przy czym w żadnym zakresie nie nakładają się na siebie nawzajem. Należy podkreślić, że zgodnie z regulacjami statutowymi, **jedna osoba nie może być członkiem więcej niż jednego organu Stowarzyszenia**. Takie podejście zapewnia rozdział funkcji zarządczej i kontrolnej od decyzyjnej.

a) Zasady powołania członków organu decyzyjnego LGD, uregulowane zapisami statutowymi,

Sposób powoływania i zmian składu Rady jako organu decyzyjnego określony został w Statucie Lokalnej Grupy Działania Leśny Krąg.

Zgodnie z § 20 punk1 podpunkt 4 wybór i odwoływanie członków Rady Stowarzyszenia należy do kompetencji Walnego Zebrania.

Liczba członków Rady powoływana jest przez Walne Zgromadzenie Członków, przy czym w skład Rady muszą obligatoryjnie wchodzić przedstawiciele wszystkich trzech sektorów: społecznego, gospodarczego i publicznego w sposób zapewniający reprezentację poszczególnych partnerów. Zgodnie ze statutem co najmniej połowę członków Rady stanowią partnerzy gospodarczy i społeczni.

Członkowie Rady **nie mogą być członkami Komisji Rewizyjnej, członkami Zarządu Stowarzyszenia, ani też pracownikami biura Stowarzyszenia**. Członkowie Rady nie mogą być też małżonkami członków Zarządu lub Komisji Rewizyjnej, ani pozostawać z członkami tych organów w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa

Rada wybierana jest przez Walne Zgromadzenie Członków LGD spośród członków tego zebrania, w drodze uchwały zapadłej bezwzględną większością głosów spośród członków tego zebrania.

b) Zasady odwołania poszczególnych członków organu decyzyjnego LGD, uregulowane zapisami statutowymi,

Odwołanie członków Rady należy również do kompetencji Walnego Zebrania, bezwzględną większością głosów spośród członków tego zebrania, w tym również odwołanie Przewodniczącego Rady, dwóch Wiceprzewodniczących oraz Sekretarza. Odwołanie z funkcji Przewodniczącego Rady, Wiceprzewodniczącego oraz Sekretarza nie powoduje automatycznego odwołania z funkcji członka Rady Stowarzyszenia, do czego konieczna jest odrębna uchwała.

c) Opis procedury funkcjonowania organu decyzyjnego LGD,

Zgodnie ze Statutem sposób realizacji zadań Rady Stowarzyszenia określa Regulamin Rady przyjęty przez Walne Zebranie (załącznik nr 2 do Wniosku o wybór Lokalnej Strategii Rozwoju (LGD) do realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju), który zapewnia przejrzystość, demokratyczność i jawność podejmowania decyzji.

Zgodnie z § 19 Regulaminu Rady Stowarzyszenia

- Wszystkie głosowania są jawne. Decyzje są podejmowane przez Radę zgodnie z zasadą demokratyczności: na zasadzie wymaganego regulaminem quorum, podporządkowaniu się woli większości i poszanowaniu praw innych członków oraz zachowaniu bezstronności w podejmowaniu decyzji.
- Z procedury wyboru operacji wyłączony jest każdy członek Rady Stowarzyszenia, który ubiega się o wybór operacji, lub reprezentuje podmiot ubiegający się o wybór operacji, lub pozostaje z podmiotem ubiegającym się o wybór operacji w stosunku zatrudnienia.
- W przypadku wniosku składanego przez osoby fizyczne w procedurze wyboru operacji nie mogą brać udziału osoby spokrewnione z tą osobą do drugiej linii, ani małżonek tej osoby.
- Wykluczenie członka Rady Stowarzyszenia od udziału w dokonywaniu operacji polega na wykluczeniu z: procedury oceny zgodności operacji z LSR i wyboru operacji (w tym głosowania nad podjęciem uchwały), oraz z procedury odwołania od rozstrzygnięć Rady Stowarzyszenia w sprawie wyboru operacji.

W związku z powyższym w Regulaminie Rady Stowarzyszenia została **określona procedura wyłączenia członka organu decyzyjnego od udziału w dokonywaniu wyboru operacji w razie zaistnienia okoliczności, które mogą wywołać wątpliwości co do jego bezstronności**

Prawomocność posiedzenia i podejmowanie przez Radę decyzji (quorum) wymaga obecności co najmniej 50% składu Rady.

Podejmowanie uchwał przez Radę Stowarzyszenia odbywa się zwykłą większością głosów, o ile zapisy szczegółowe Regulaminu Rady nie stanowią inaczej. Odmienne uregulowania dotyczą w szczególności głosowania w sprawie uznania operacji za zgodną z LSR oraz oceny operacji według lokalnych kryteriów LGD.

d) Procedura naboru pracowników, w tym wymagania konieczne i potrzebne

Procedura rekrutacji (naboru) pracowników, obowiązująca w LGD Leśny Krąg zapewnia, iż do pracy w Biurze LGD zatrudniane będą wyłącznie osoby gwarantujące profesjonalną obsługę organów LGD oraz beneficjentów. Cel ten będzie osiągnięty dzięki dwóm czynnikom, którymi są:

- 1) określenie wymagań koniecznych i pożądanых w odniesieniu do kandydatów do pracy w LGD oraz każdorazowe ich stosowanie przy przeprowadzaniu procesu rekrutacji na dane stanowisko,
- 2) określenie i stosowanie jednolitych ścieżek procesu rekrutacyjnego.

Procedura rekrutacji (naboru) pracowników podana jest w załączniku nr 5 do Wniosku o wybór Lokalnej Strategii Rozwoju (LGD) do realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju - „Procedura naboru pracowników LGD”.

e) Opisy stanowisk precyzujące podział obowiązków i zakres odpowiedzialności na poszczególnych stanowiskach

Wymagania wobec kandydatów na pracowników podane są w załączniku nr 6 do Wniosku o wybór Lokalnej Strategii Rozwoju (LGD) do realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju - „Opis stanowisk”.

f) Opis warunków technicznych i lokalowych biura LGD

Stowarzyszenie posiada biuro, które dostępne jest dla mieszkańców w robocze dni tygodnia w godzinach 8.00 – 16.00. Służyć będzie mieszkańcom wiedzą o możliwościach i zasadach finansowania działań w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju

Korzystna lokalizacja w centrum miasta, z dostępem do parkingu i dogodnym podjazdem. Biuro znajduje się blisko Urzędu Miasta Janów Lubelski i sąsiaduje z Miejskim Domem Kultury.

Adres biura: 23-300 Janów Lubelski, ul. Jana Pawła II nr 5

W przyszłości LGD planuje zmianę siedziby i lokalu na większe z zapleczem oraz salą konferencyjną.

Szczegółowy opis warunków technicznych i lokalowych biura zawarty jest w załączniku nr 7 do Wniosku o wybór Lokalnej Grupy Działania (LGD) do realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju - Opis warunków technicznych i lokalowych biura LGD.

1.6 Kwalifikacje i doświadczenie osób wchodzących w skład organu decyzyjnego

Zgodnie z załącznikiem nr 11 do wniosku o wyboru LGD do realizacji LSR członkowie Rady stowarzyszenia charakteryzują się następującymi kwalifikacjami i doświadczeniem

Wykształcenie członków Rady	Liczba członków Rady
Wyższe	11
Średnie	3
Zawodowe	2
Ukończone szkolenia lub kursy z zakresu rozwoju obszarów wiejskich i podejścia leader	10 członków Rady
Udokumentowane doświadczenie w zakresie realizacji operacji lub projektów z zakresu rozwoju obszarów wiejskich współfinansowanych z budżetu UE	8 członków Rady
Władanie językiem roboczym UE	1 członek Rady

Większość członków Rady Stowarzyszenia (10 osób) posiada udokumentowane kwalifikacje z zakresu rozwoju obszarów wiejskich, w tym z obszaru tematycznego dotyczącego PROW 2007-2013 i podejścia Leader, rejestracji produktów lokalnych, sprzedaży bezpośredniej, przedsiębiorczości, standardów w zakresie ochrony środowiska i dobrostanu zwierząt w gospodarstwach rolnych.

Połowa składu Rady Stowarzyszenia może pochwalić się doświadczeniami z przygotowywania, realizacji, rozliczania projektów dofinansowanych z budżetu UE, dotyczących rozwoju obszarów wiejskich i aktywizacji społeczności lokalnych a w tym z ”; SPO Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004 – 2006 działania: „Odnowa i rozwój wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego’ oraz „Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa w celu zapewnienia różnorodności działań lub alternatywnych źródeł dochodów”; PROW 2004-2006 działania: „Wspieranie gospodarstw niskotowarowych”, „Wspieranie przedsięwzięć rolnośrodowiskowych i poprawy dobrostanu zwierząt”.

1.7 Doświadczenie LGD i członków LGD albo jej partnerów w realizacji operacji

Członkowie wchodzący w skład Rady Stowarzyszenia posiadają doświadczenia z przygotowywania, realizacji jak i rozliczania wniosków, które dotyczyły rozwoju obszarów wiejskich i aktywizacji społeczności lokalnych.

LGD Leśny Krąg posiada doświadczenie w realizacji projektów z racji uczestnictwa w schemacie I i II pilotażowego programu LEADER + gdzie wykonała i rozliczyła szereg zadań takich jak warsztaty szkolenia, prezentacje, wyjazdy studyjne, a także podejmowała działania informacyjne i promocyjne. Ponadto członkowie posiadają doświadczenie z przygotowywania, realizacji jak i rozliczania projektów , które dotyczyły rozwoju obszarów wiejskich i aktywizacji społeczności lokalnych w tym:

- członkowie z sektora publicznego zrealizowali 16 projektów
- członkowie z sektora społecznego zrealizowali 3 projekty
- członkowie z sektora gospodarczego zrealizowali 4 projekty.

Szczegółowe informacje dotyczące doświadczenia LGD Leśny Krąg jak i jego członków zawarte są w załączniku nr 17 do wniosku o wyboru LGD do realizacji LSR.

2. Opis obszaru objętego LSR wraz z uzasadnieniem jego wewnętrznej spójności

1. Wykaz gmin wchodzących w skład LGD albo będących jej partnerami

Teren LGD Leśny Krąg o powierzchni 875 km² obejmuje obszar siedmiu gmin Powiatu Janowskiego w województwie lubelskim. Sześć z nich: Batorz, Chrzanów, Dzwola, Godziszów, Modliborzyce i Potok Wielki to gminy wiejskie, a siódma, Janów Lubelski to gmina wiejsko-miejska z miastem Janów Lubelski.

Charakterystyka gmin uczestniczących w programie LEADER

Nazwa gminy	Typ gminy	Identyfikator jednostki podziału terytorialnego kraju	Powierzchnia w km ²
Batorz	wiejska	060501 2	71
Chrzanów	wiejska	060502 2	72
Dzwola	wiejska	060503 2	199
Godziszów	wiejska	060504 2	102
Janów Lubelski	miejsko wiejska	0605053	179
Modliborzyce	wiejska	0605062	153
Potok Wielki	wiejska	0605072	99

Dane z gmin, 2008

2. Uwarunkowania przestrzenne (mapa), geograficzne, przyrodnicze, historyczne i kulturowe

2.1 Uwarunkowania przestrzenne

Wszystkie gminy wchodzące w skład LGD Leśny Krąg leżą na zwartym terenie nie tylko pod względem geograficznym, ale również administracyjnym, ponieważ należą do jednego powiatu janowskiego, położonego w południowo zachodniej części województwa lubelskiego, na granicy województwa lubelskiego i podkarpackiego. Od północy teren LGD graniczy z powiatem krańickim i lubelskim, od wschodu z powiatem biłgorajskim, od południa z powiatem nizańskim, a od południowego zachodu z powiatem stalowowolskim.

Powiaty nizański i stalowowolski należą do województwa podkarpackiego.

Pod względem geograficznym obszar objęty działaniem LGD leży na pograniczu trzech regionów geograficznych: Rostocza Zachodniego, Wyżyny Lubelskiej w części zwanej Wzniesieniami Urzędowskimi oraz Kotliny Sandomierskiej na Równinie Puszczańskiej.

Przez teren LGD przechodzą drogi krajowe Nr 19 – Białystok – Lublin – Rzeszów i Nr 74 – Kielce – Zamość – granica państwa. Dzięki temu mieszkańcy obszaru LGD posiadają dogodne połączenie z większością dużych miast wschodniej i południowej Polski oraz z sąsiednimi powiatami.

Teren LGD i otaczających gmin jest typowo rolniczy z przewagą gleb średnich i słabych. Uprawiane jest głównie zboże z rosnącym co roku udziałem kukurydzy. Znacząca i charakterystyczna dla LGD i otaczającego terenu jest dość duża produkcja gryki. Powierzchnia uprawy gryki na terenie LGD stanowi 30% całkowitej powierzchni uprawy gryki w województwie. Z produkcji zwierzęcej oprócz produkcji mleka i żywca wieprzowego na uwagę zasługuje produkcja miodu. Zarówno na terenie LGD jak i otaczających gmin hoduje się dużo pszczół. Tradycja tej hodowli sięga wielu wieków wstecz, kiedy większość omawianego obszaru pokrywały lasy, a mieszkańcy żyli głównie z bartnictwa, zbieractwa i

myślistwa. Inną cechą wspólną związaną z historią jest przynależność ziem do majątku rodziny Zamoyskich. Dla całego terenu pod jednym zarządem ordynacji Zamoyskich prowadzona była na dużą skalę, nowoczesna gospodarka leśna. Do naszych czasów zachowały się w zwartym kompleksie lasy stanowiące jedne z największych w Europie obszarów leśnych. Na terenie LGD i otaczających gmin jest siedem rezerwatów, kilka parków krajobrazowych z czego największy to Park Krajobrazowy Lasy Janowskie i Park krajobrazowy Puszczy Solskiej i Szczepreszyński Park Krajobrazowy. Część północna obszaru LGD obejmuje Roztoczański Obszar Chronionego Krajobrazu oraz bardzo dużo stawów z czego część zarybionych. Osobliwością przyrodniczą są źródła wywierzyskowe wstępujące oprócz terenu LGD w Brodnicy.

Wspólnym elementem dla obszaru LGD i sąsiednich gmin jest też historia. Ludność na tym terenie zaangażowana była w obydwie powstania (styczniowe i listopadowe) oraz brała aktywny udział w I i w II wojnie światowej. Zachowało się wiele pamiątek z tamtych czasów, mogił, kapliczek, pomników, cmentarzy.

Mapa obszaru LGD

2.2 Uwarunkowania przyrodnicze/środowiskowe

a) Ukształtowanie powierzchni

Dzięki takiemu położeniu, na styku trzech różnych jednostek geologicznych, teren na którym działa LGD charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem ukształtowania powierzchni. Wpłynęły na to utwory trzecio i czwartorzędowe. Od strony południowej teren wypełniony jest utworami jurajskimi, trzeciorzędowymi i czwartorzędowymi, natomiast od strony północnej występują osady kredowe, trzeciorzędu i czwartorzędu. Osady kredowe charakteryzują się dużą miąższością (od 2 do 55m) i występują pod warstwą lessu i piaszczysto-gliniastych utworów czwartorzędu oraz poniżej utworów trzeciorzędowych. Utwory trzeciorzędowe wykształciły się jako wapienie. Lokalnie utwory okresu

trzeciorzędu odsłaniają się na powierzchni terenu. Z kolei utwory czwartorzędowe wykształciły się głównie w postaci lessów (dochodzące do 20m miąższości), a także glin zwałowych, piasków deluwialnych i rzecznych. Występowanie utworów piaszczystych ogranicza się do dolin rzecznych.

W części południowej obszaru LGD bezpośrednio na utworach jurajskich zalegają osady trzeciorzędowe. Osady trzeciorzędowe to iły krakowieckie przecinane warstwami piaszczystymi. Występujące tu utwory plejstocenu to gliny i pyły twaroplastyczne i plastyczne oraz piaski różnoziarniste i żwiry.

Takie podłoże wpłynęło na duże zróżnicowanie powierzchni co okazało się niezwykle atrakcyjne pod kątem rozwoju turystyki pieszej i rowerowej. Występują tu rozległe łagodne wzniesienia pokryte polami uprawnymi, na których punkty widokowe dają możliwość podziwiania szerokiej perspektywy . W części południowej, nizinnej (Równina Biłgorajska) tereny rozciągają się na wysokości od około 180 do 200 m n.p.m. Piaszczysta powierzchnia Równiny urozmaicona jest wydmami parabolicznymi o wysokości dochodzącej do 15 m, podmokłymi zagłębieniami z torfowiskami oraz licznymi stawami. W części północno zachodniej natomiast z uwagi na pokłady kredowo – lessowe teren jest bardziej pofałdowany ze wzniesieniami dochodzącymi do 310m n.p.m (Góra Sowia w gminie Batorz) oraz licznymi wzniesieniami powyżej 300 m n.p.m, z najwyższym - 328m n.p.m w gminie Godziszów. Występują też wąwozy i jary wcinające się głęboko w podłoże tak typowe dla obszarów lessowych oraz doliny ukształtowane przez rzeki.

b) Klimat

Na obszarze działania Stowarzyszenia Leśny Krąg występuje korzystny klimat do planowania wypoczynku i rekreacji. Jest aż sześć pór roku z przedwiośnią i przedzimą. Odczuwalny jest kontynentalizm klimatu, z ostrymi zimami oraz gorętszymi i bardziej suchymi latami. Przedwiośnię trwa zwykle około miesiąca, a średnie temperatury wynoszą od 0°C do 5°C. Po jesieni, gdy spadną już wszystkie liście z drzew zaczyna się przedzime, które trwa średnio 60 dni, a temperatury spadają poniżej 5°C. Pozostałe pory roku to długie lata i zimy oraz stosunkowo krótkie: wiosna i jesień. Lata są ciepłe, ze średnią temperaturą w lipcu +18°C, mroźne zimy ze średnią temperaturą w styczniu – 30°C. Chociaż należy zaznaczyć, że od kilku lat obserwuje się zmiany temperatur na wyższe, z łagodną i coraz krótszą zimą, z niewielkimi opadami śniegu co staje się problemem dla rozwoju turystyki zimowej. Występują umiarkowane opady, średnia roczna suma opadów kształtuje się na poziomie 650 mm. i mieści się w średniej dla terenów nizinnych. Maksimum opadów przypada na miesiące letnie. W tym okresie jest ich 2 – 3 razy więcej niż w okresie zimowym.

Ogólnie można stwierdzić, że docierają tu wszystkie typy mas powietrza właściwych dla półkuli północnej. Przeważają wiatry wschodnie zimą i zachodnie latem,

Na omawianym obszarze przeważające kierunki wiatrów wschodnich zimą i zachodnich latem co wraz z umiarkowaniem wyniesioną rzeźbą terenu stwarza korzystne warunki dla przewietrzania.

c) Gleby

Charakterystycznym dla terenu siedmiu gmin jest brak gleb I klasy i znikomy udział II klasy (zaledwie 0,3% gruntów ornych).

Klasy bonitacyjne gleb na terenie LGD Leśny Krąg

	Klasy bonitacyjne gruntów ornych w ha						
	I	II	III	IV	V	VI	ogółem
Obszar LGD	0,9	116	20 804	15 006	2 555	1 402	3988,39
	Klasy bonitacyjne użytków zielonych w ha						
	Obszar LGD	0,9	0.8	919	1829,3	1764,7	681,7

Dane z gmin, 2008

Pomimo tego istnieją tu dogodne warunki do rozwoju rolnictwa z uwagi na przewagę gleb III i IV klasy. Stanowią one 89,8 % gruntów ornych (20805 ha gleb w klasie III oraz 15006,7 ha gleb w klasie IV) i 52,9 % użytków zielonych(585 ha w klasie III i 1270,8 ha w klasie IV). Najłabsze gleby V i VI klasy zajmują 9,9% gruntów ornych oraz 47% użytków zielonych. Na obszarze LGD Leśny Krąg przeważają gleby brunatne, miejscami wylugowane powstałe z utworów lessowych, pyłów ilastych i glin pylastych. Gleby te w górnej części profilu są kwaśne lub bardzo kwaśne, głębiej wykazują odczyn zbliżony do obojętnego. Są ubogie w przyswajalny fosfor, średnio zasobne lub ubogie w potas i średnio zasobne w magnez. Stanowią kompleks żytni bardzo dobry i dobry. Występują też gleby bielcowe, które powstały na bazie piasku słabo gliniastego bądź piasku luźnego. Są to gleby okresowo suche, kwaśne, ubogie w składniki pokarmowe i wykazują niski stopień kultury. (kompleks żytni dobry i słaby) Spotykamy również gleby pseudobielcowe stanowiące stadium przejściowe między glebami bielcowymi i brunatnymi wylugowanymi (kompleks żytni dobry) oraz najłabsze gleby pyłowe występujące w zagłębieniach i obniżeniach terenu i torfowe, torfowo – mułowe, gleby zajęte przez użytki zielone. Są to gleby żyzne i urodzajne jednak trudne w użytkowaniu ze względu na okresową stagnację wód. Jakość gleb ma znaczenie dla obszaru LGD z uwagi na rozwijające się rolnictwo na tym terenie, które Stowarzyszenie chce wykorzystać w swojej strategii.

Obszary o niekorzystnych warunkach gospodarowania

Najłabsze gleby występują na terenie gminy Janów Lubelski. Stąd też tylko ta gmina ze względu na słabe warunki do rozwoju rolnictwa (gleby niższych klas bonitacyjnych, duże rozdrobnienie gospodarstw), a także ze względu na wyludniania się wsi, znalazła się w specjalnie wydzielonej I strefie nizinnej. Przynależność do tej strefy daje możliwość uzyskania wsparcia finansowego w postaci bezzwrotnej pomocy z funduszy strukturalnych UE po to, by utrzymać produkcję rolniczą na tym terenie (o naturalnych ograniczeniach siedliskowych) i ograniczyć migrację wewnętrzną.

d) Bogactwa naturalne

Jednym z cenniejszych bogactw naturalnych występujących na tym obszarze to udokumentowane 1 złożo surowców ilastych do produkcji ceramiki budowlanej w gminie Janów Lubelski. Jest to złożo Łązek Ordynacki II eksploatowane okresowo, o zasobach 52 tys./m³. Ponadto pokłady gliny występują w miejscowości Stawki, gmina Potok Wielki i w miejscowościach Dąbie, Wierzchowiska i Lute w gminie Modliborzyce. Są to cenne surowce z punktu widzenia dalszego rozwoju garncarstwa, które na tym terenie ma wieloletnie tradycje. Na uwagę zasługują też występujące licznie źródła, z których wiele objętych jest ochroną pomnikową. Występują w gminie Dzwola, Modliborzyce i Janów Lubelski. Niektórym z nich przypisuje się właściwości lecznicze.

Niezaprzeczalnie unikalnym bogactwem naturalnym terenu są lasy stanowiące duży kompleks leśny z wyjątkowymi gatunkami fauny i flory, rezerwatami przyrody i stawami śródleśnymi.

e) Lesistość

Z punktu widzenia rozwoju turystyki lasy są największym atutem Stowarzyszenia Leśny Krąg. Zajmują powierzchnię 35408,8 ha (wg danych GUS z 2007 r.) co stanowi aż 40,4% powierzchni powiatu i 6,2 % lasów w województwie lubelskim.

Jest to wysoki wskaźnik lesistości, który dla porównania wynosi w województwie 22,25% i średnio w kraju 28,1%. Szczególnie dużo powierzchni zajmują lasy w gminie Janów Lubelski, bo ponad połowę powierzchni gminy (66%). Również duży ich udział jest w gminie Dzwola (55%), Modliborzyce (36,9%) i w gminie Potok Wielki (27,9%). Lasy znajdują się pod nadzorem Nadleśnictwa Janów lubelski, który obejmuje łącznie obszar 31613 ha lasów. Szczegółowy udział lasów w poszczególnych gminach obrazuje poniższa tabela:

Lesistość na terenie LGD

Gmina	Powierzchnie w ha				Lesistość w%
	Grunty leśne	Lasy ogółem	Lasy publiczne	Lasy prywatne	
Batorz	1 398,3	1 398,3	44,8	1 353,5	19,7
Chrzanów	885,6	883,2	204,1	681,5	12,3
Dzwola	11 142,3	10 942,9	6 932,7	4 209,6	55,0
Godziszów	1 980,8	1 980,8	4,4	1 976,4	19,4
Janów Lubelski	12 118,6	11 799,6	8 569,8	3 548,8	66,0
Modliborzycze	5 745,3	5 640,4	3 769,1	1 976,2	36,9
Potok Wielki	2 830,9	2 763,5	2 198,1	632,8	27,9
Razem LGD	36 101,8	35 408,8	21 723,0	14 378,8	40,4

Dane GUS, 2007

Prowadzona jest tu gospodarka leśna, które polega przede wszystkim na produkcji surowca drzewnego, ale i na zachowaniu wzrastających pozaprodukcyjnych funkcji lasów, takich jak funkcja ekologiczna i społeczna. Nadleśnictwo realizuje 10 letni plan urządzenia lasu i ma opracowany plan cięć. Prowadzona jest też hodowla lasu, której celem jest uzyskanie drzewostanów o najlepszych cechach jakościowych, produkujących wysokogatunkowe drewno o jak największej odporności na owady, grzyby i wiatry. Wyznaczone są użytki ekologiczne, których rolą jest ochrona śródleśna bagien, oczek wodnych, torfowisk i łąk podmokłych. Z uwagi na wiele cennych gatunków roślin i zwierząt oraz dla ochrony przyrody w 1994 roku na całym terenie Nadleśnictwa na podstawie zarządzenia nr 30 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych utworzono Leśny Kompleks Promocyjny Lasy Janowskie o powierzchni prawie 32 tysiące ha. Wprowadza się tu rozwiązania, które mają na celu uzyskanie równowagi pomiędzy gospodarczym wykorzystaniem lasów, z zachowaniem walorów przyrodniczych. Uznano, że głównymi walorami Leśnego Kompleksu Promocyjnego Lasy Janowskie jest jego znaczna powierzchnia, która wchodzi w skład jednego z największych w Polsce kompleksów Puszczy Solskiej, pełniącego ważną funkcję w zachowaniu równowagi ekologicznej. Kolejny atut to wysoki udział drzewostanów zgodnych z siedliskiem i posiadanie licznych kompleksów stawów leżących wśród lasów, które razem tworzą cenne zbiorowiska ekosystemów leśnych wodnych i bagiennych.

Dużą uwagę zwraca się na działania edukacyjne. Dlatego przy Nadleśnictwie Lasy Janowskie utworzono Ośrodek Edukacji Ekologicznej. Jest też Izba Przyrodnicza i założone trzy ścieżki przyrodniczo – edukacyjne. Teren Lasów Janowskich znalazł się w ekologicznej sieci Natura 2000 i został umieszczony na liście obszarów chronionych zgłoszonych do Komisji Europejskiej. W 2004 roku zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21.07.2004 roku (Dz. U. nr 229 poz 2313) wyznaczone zostały obszary specjalnej ochrony ptaków, a Lasy Janowskie zostały zarejestrowane pod nr PLB06005. **Cały obszar objęty ochroną ma powierzchnię 62801,2 ha z czego w woj. lubelskim znalazło się 35965,7 ha oraz na terenie działania Stowarzyszenia Leśny Krąg: w gminie Dzwola 12672 ha, w gminie Janów Lubelski 13139,4 ha, w Modliborzycach 5795,4 ha oraz w Potoku Wielkim 3808,3 ha. Razem na terenie działania LGD jest 57 771 ha obszarów chronionych.** Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska wyodrębnione zostały następujące siedliska przyrodnicze zgodnie z Załącznikiem nr I Dyrektywy UE:

- wydmy śródładowe z murawami szcztlichowymi oraz starorzecza i inne naturalne ektotroficzne zbiorniki wodne, nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosienicznikowi i zalewowe muliste brzegi rzek, suche, śródładowe murawy napiaskowe, zmiennowilgotne łąki trzęślicowe i niżowe oraz łąki użytkowane ekstensywnie, torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą, torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji, torfowiska przejściowe i trzęsawiska, obniżenia dolinowe i żyzne buczyny, bory i lasy bagienne oraz lasy łąkowe i nadrzeczne zarośla wierzbowe.

W skład ostoi wchodzi najlepiej zachowane i zróżnicowane fragmenty kompleksów Lasów Janowskich i rezerwy: Imielty Ług, Lasy Janowskie, Szklarnia, Bagna Rakowskie i rezerwat Kacze Błota. (Lasy Janowskie posiadają więcej rezerwatów, które jednak położone są poza obszarem LGD). Urozmaicona rzeźba terenu i gęsta sieć cieków i zbiorników wodnych sprzyjają ogromnemu zróżnicowaniu siedliskowemu. Reprezentowanych jest tu 14 siedlisk o znaczeniu europejskim.

Ponadto na terenie lasów Janowskich występują obszary dobrze zachowanych torfowisk wysokich i borów bagiennych. Stanowią one około 20% powierzchni ostoi. W kompleksie torfowiskowym występują też bory bagienne zajmujące około 5% ostoi i użytkowane ekstensywnie łąki niżowe, zespoły związane ze zbiornikami wód stojących i występujące na wzniesieniach wydmy śródładowe murawy napiaskowe z licznymi roślinami chronionymi, wpisanymi do Polskiej Czerwonej Księgi Roślin. Są tu też sprzyjające warunki do rozrodu owadów, a szczególnie motyli i ważek. Wśród zwierząt, które znajdują się z Załączniku II Dyrektywy UE znalazło się na liście 13 gatunków chronionych. Lasy Janowskie to bardzo cenna w skali regionu ostoja puszczańskiej formy kręgowców. Potwierdzono tu występowanie ponad 150 gatunków ptaków, wśród nich drapieżnych takich jak bielika krótkoszpona, orlika krzykliwego. Występują tu też rzadkie i zagrożone gatunki takie jak np. najliczniejsza w kraju populacja głuszca.

Rezerwy:

Największy z nich to **rezerwat leśno – historyczny Lasy Janowskie** zajmujący powierzchnię 2676,87 ha. Powstał w 1984 roku. Obejmuje on fragment Lasów Janowskich z borami sosnowymi, naturalnie odnawiającymi się jedlinami, pięknymi olsami i lasami mieszanymi. Występują tu też bagna i torfowiska. Rośnie około 500 gatunków roślin naczyniowych, wiele rzadkich grzybów, mchów i porostów. Zidentyfikowano 150 gatunków ptaków, w tym głuszce. Rezerwat przecina malownicza dolina meandrującej Branwi, nad którą wznosi się wydłużona zalesiona wydma zwana Porytowym Wzgórzem, miejsce historycznej bitwy partyzanckiej w czerwcu 1944 r,

Ponadto w lesie spotkać można partyzanckie mogiły, ślady okopów i stanowisk ogniowych. Cennym elementem kulturowym są także pozostałości nasypu i infrastruktury kolejki leśnej, w tym drewniany most nad Branwią. Na uwagę zasługują również kompleksy stawów w rejonie wsi Momoty. Przez Porytowe Wzgórze przechodzą trzy szlaki turystyczne.

Rezerwat Szklarnia o powierzchni 278,32 ha utworzony został w 1989 roku dla ochrony różnorodnych zbiorowisk leśno - florystycznych i wilgotnego boru sosnowo - jodłowego o naturalnym charakterze, a także lasów ze świerkami, bukami, dębami i olszami. Występuje tu również rzadko spotykany wyżynny jodłowy bór mieszany z połaciami olsu i grądu. W centrum rezerwatu rozciąga się śródleśna łąka. Przez rezerwat prowadzi ścieżka dydaktyczna i rowerowa.

Rezerwat wodno-torfowiskowy Imielty Ług zajmuje powierzchnię 802 ha. Utworzony został w 1988 roku. Chroni jedno z największych na tym terenie torfowisk wysokich o miąższości około 6 metrów, torfowisk przejściowych porośniętych karłowatą sosną, bagien i borów. Wypełnia dużą międzywydmową nieckę, której część zajmują stawy, będące ostoją ptactwa wodnego. W części środkowej znajduje się naturalnie zarastający staw podzielony groblą na dwa zbiorniki Imielty Ług i Radelko.

Torfowisko porasta bór bagienny, a otacza je bór wilgotny. Na wydmach przylegających, z których jedna wciną się daleko w torfowisko wyrasta bór świeży. W rezerwacie stwierdzono obecność około 500 gatunków roślin naczyniowych, których 27 jest objętych ochroną. Około 100 gatunków ptaków ma tu doskonałe warunki rozwoju. Stwierdzono, że występuje tu orzeł bielik. Zinventaryzowano ponad tysiąc gniazd mewy śmieszki. W bezpośrednim sąsiedztwie rezerwatu w Łązku Garncarskim już od dwustu lat istnieją pracownie garncarskie, których wyroby znane są bardzo szeroko. Ciekawe egzemplarze można spotkać w muzeach regionalnych.

f) Zasoby wodne

Obszar LGD cechuje zróżnicowana sieć hydrograficzna. W części północnej i północno wschodniej z uwagi na obecność skał kredowych występuje rzadka sieć rzek. Jest to obszar największych w Polsce pustek wodnych. Natomiast jest wiele źródeł, które dają początek takim rzekom jak Sanna, Bukowa, Biała Łada, i Por. Z kolei pozostała część obszaru LGD obfituje w liczne stawy, oczka wodne, tereny podmokłe i torfowiska. Oprócz cieków naturalnych, które zazwyczaj są zasilane wodami licznych źródeł wypływających u stóp Wyżyny Lubelskiej i Roztocza, występuje tu wiele sztucznych rowów. Charakterystycznym elementem hydrograficznym są liczne bagna, mokradła i torfowiska, w tym występujące na terenie LGD rezerваты wodno torfowiskowe: Kacze Błota, Imielty Ług, Bagno Rakowskie. Wiele cieków wodnych właśnie stąd zaczyna swój bieg.

Rzeki na terenie LGD należą do zlewni Sanu, Wisły i Wieprza. Zlewnia Wieprza obejmuje północną część powiatu (gminy Batorz i Godziszów). Zachodnia część powiatu (gmina Potok Wielki) odwadniana jest przez rzekę Sannę – dopływ Wisły. Pozostała część powiatu leży w zlewni Sanu, jego prawobrzeżnego dopływu - Bukowej. Północno-wschodnią część powiatu (gmina Chrzanów) odwadnia rzeka Biała Łada (prawobrzeżny dopływ Tanwi), która ma swe źródła w rejonie wsi Chrzanów.

Są to rzeki nizinne, które meandrując wcinają się w grunt tworząc malownicze zakola. W części nizinnej tereny przy rzekach są często podmokłe i zabagnione. Rzeki przepływające przez teren LGD to: Por (ok. 17 km), Bukowa (ok. 25 km), Biała (20,3 km), Borownica (7,7 km), Żytńiówka (5,2 km), Branew (35 km), Czartosowa (7,1 km), Trzebiesz (15 km), Rakowa (7,8 km), Ciechocinka (4,5 km) oraz rzeka Sanna i Stanianka. Branew i Czartosowa są dopływami rzeki Bukowa, a z kolei Borownica, Czartosowa i Trzebiesz są dopływami Białej. Rzeka Stanianka wpływa do rzeki Sanny. Wszystkie rzeki można uznać za czyste w sensie przyrodniczym lub zanieczyszczone w stopniu minimalnym. Zanieczyszczenia wynikają z wysokiego poziomu związków żelaza. Są to zanieczyszczenia naturalne związane z leśnym obszarem, przez który w znacznej mierze przepływają.

Znajdujące się na terenie LGD rzeki nie są zagospodarowane turystycznie. Przeszkodę w ich wykorzystaniu turystycznym stanowią: niski poziom wód oraz wąskie koryta rzek. Pomimo niekorzystnych warunków uprawia się turystykę kajakową na rzekach Bukowej i Sanna.

Występujące rzeki są jednak czyste, zarybione i wykorzystywane przez wędkarzy. Rzeka Bukowa ponadto, ze względu na jej piaszczyste dno, wykorzystywana jest jako kąpielisko.

W zlewni Białej występuje 16 czynnych źródeł, z czego źródłisko zwane Stoki Janowskie należy do większych źródeł w obrębie Wyżyny Lubelskiej i Roztocza. Wody tego źródłiska zasilają zalew rekreacyjny miasta. Niewątpliwie zalew jest dużą atrakcją w Janowie Lubelskim. Ma powierzchnię 29 ha i dobrze zagospodarowane zaplecze usługowe dla turystów (miejsca noclegowe, restauracja, bary, plaża i kąpielisko).

Na uwagę zasługują też duże ilości stawów i oczek wodnych. Stawy są często zarybione. Turyści, a zwłaszcza zapaleni wędkarze mogą łowić ryby na wyznaczonych łowiskach.

g) zanieczyszczenie środowiska

Powietrze

Na stopień zanieczyszczenia powietrza spowodowany emisją gazów i pyłów ma wpływ emisja punktowa, komunikacyjna i powierzchniowo niska.

Emisja punktowa, występuje w bardzo małym stopniu a to z powodu niewielu zakładów i kotłowni na terenie działania LGD. Wielkość emisji ze źródeł liniowych (komunikacyjnych) szacowanych na podstawie informacji o natężeniu ruchu drogowego jest różna w zależności od kategorii dróg i ilości pojazdów na tych drogach. Ponieważ ruch pojazdów na omawianym obszarze nie jest duży wyłączając dwie drogi krajowe i drogę wojewódzką, zanieczyszczenia na pozostałym obszarze są niewielkie. Teren działania LGD należy do jednego z regionów o niższym poziomie zanieczyszczeń w województwie.

Woda

Główne zanieczyszczenia spowodowane są zrzucaniem ścieków komunalnych do rzek. Sytuacja poprawia się z roku na rok. W Janowie Lubelskim działa nowoczesna biologiczno – mechaniczna oczyszczalnia ścieków, również w pozostałych gminach planuje się budowę kanalizacji i oczyszczalni ścieków. W Modliborzycach i Potoku Wielkim, tylko niewielki odsetek mieszkańców jest podłączonych do kanalizacji. W gminie Batorz, Dzwola, Godziszów i Chrzanów nie ma wcale sieci kanalizacyjnej. Na razie ścieki są przepompowywane z szamb do wozów asenizacyjnych i wylwane do specjalnych zbiorników znajdujących się przy oczyszczalniach. Kłopotem są odkryte szamba, gdzie zanieczyszczenia dostają się do wód gruntowych.

Kolejnym źródłem zanieczyszczenia jest produkcja rolnicza i niedbałość rolników o czystość rzek, stawów i wód gruntowych. Zanieczyszczenia spowodowane są spływem nawozów i środków ochrony roślin, pozostawionymi i niezabezpieczonymi opakowaniami.

Gleba

Z uwagi na małą ilość dużych zakładów pracy, zanieczyszczenie gleby jest niższe od dopuszczalnych norm. Istnieją więc dogodne warunki do rozwoju turystyki na tym terenie. Skażenia gleb spowodowane są głównie czterema czynnikami: zanieczyszczeniami wzdłuż dróg z powodu ruchu komunikacyjnego, zanieczyszczeniami spowodowanymi produkcją rolniczą, stosowaniem nawozów i środków ochrony roślin, zanieczyszczeniami spowodowanymi złą gospodarką komunalną, otwartymi szambami, z których ścieki dostają się do gleby, wylewaniem szamb prosto z beczkwozów do rowów i na pola oraz brakiem dbałości mieszkańców o czyste środowisko i pozostawianie śmieci w lasach, w rowach i na miejscach rzadziej uczęszczanych przez ludzi, a o dużym znaczeniu przyrodniczym.

W gminach opracowano programy ochrony środowiska i zagospodarowania odpadów. Wspólnie pracuje się nad ograniczeniem zanieczyszczeń w gminach i likwidacją dzikich wysypisk śmieci.

2.3 Uwarunkowania kulturowe

Na terenie powiatu janowskiego nie ma zbyt dużo zabytków, ale wiele obiektów jest ciekawych i zasługuje na uwagę turystów. Najwięcej zabytków zlokalizowanych jest w samym Janowie Lubelskim i gminie Janów Lubelski. Charakterystyczna dla terenu jest też duża liczba krzyży i kapliczek przydrożnych z XIX i XX wieku. W całym powiecie zinwentaryzowano ponad 1200 krzyży i kapliczek przydrożnych. (Z. Baranowski, Figury, krzyże i kapliczki przydrożne, w: Korzenie Janowskie nr 9/2007).

Kościół

- **Kościół p.w. św. Stanisława Biskupa** w Modliborzycach, konsekrowany w roku 1668 przez sufragana krakowskiego biskupa Mikołaja Oborskiego. Budowę ukończono w 1664r. Kościół ma formę krzyża z wieżą umieszczoną na sklepieniu nad prezbiterium. Na szczycie wieży metalowa chorągiewka z wyobrażeniem Św. Stanisława wskrzeszającego Piotrowina. Fundatorem kościoła był Stanisław Wieteski. Obok kościoła stoi barokowa dzwonnica wybudowana w 1775r, w której znajdują się trzy dzwony wykonane w 1971r w firmie Felczyńskiego w Przemyślu
- **Kościół p.w. św. Mikołaja biskupa** w Potoku Wielkim – wybudowany na murach zamku pod koniec XV w., remontowany w latach 1781 i 1860 -61. Zniszczony w czasie pożaru w 1881 roku. Odbudowany w 1904 roku. Kościół otoczony murem, w nim wmurowana tablica pamiątkowa fundatorów i ówczesnego proboszcza. W kościele z okresu średniowiecza pochodzą gotyckie portale oraz żelazne drzwi z zatartym napisem gotyckim. Przy kościele znajduje się dzwonnica trójdziałowa z przełomu XVIII i XIX wieku.
- **Kościół p.w. Narodzenia NMP** w Omroczu z 1872 roku dawna cerkiew grekokatolicka i prawosławna. Zachowane fragmenty ikonostasu, na ścianach widoczne ślady prawosławnych obrazów malowanych bezpośrednio na tynku.

- **Dawny klasztor OO Dominikanów i kościół p.w. św. Jana Chrzyciela** (barokowy) ufundowany przez Zamoyskich w 1659 r. w Janowie Lubelskim.
W kościele jest 12 ołtarzy rokokowych z XVIII wieku. Znajduje się tu Sanktuarium Maryjne Matki Bożej Łaskawej – Różańcowej. Kult Maryjny rozwija się tu od 350 lat począwszy od objawień w 1645 roku.
Przy kościele zabytkowy klasztor przejęty przez o.o. Dominikanów w 1660 roku.
- **Drewniany kościół św. Wojciecha w Momotach Górnych** - wybudowany przez księdza Józefa Pinciurka na zrębach kaplicy z początku XX w. Styl kościoła łączy w sobie elementy ludowe i mieszczańskie. Na uwagę zasługują drewniane kasetony na suficie i droga krzyżowa (płaskorzeźby drewniane) zaprojektowane i wykonane własnoręcznie przez księdza Pinciurka.
- **Kościół p.w. św. Stanisława Biskupa i Męczennika** w Batorzu z obrazem Wojciecha Gersona. Parafia erygowana w 1445 roku przez kardynała Zbigniewa Oleśnickiego.
- **Kościół św. Anny** w Branwi z barokowym obrazem Matki Boskiej z Dzieciątkiem z 1772 roku.

Cmentarze, pomniki, kapliczki

Teren z licznymi cmentarzami, kapliczkami i krzyżami przydrożnymi. Są świadectwem burzliwych dziejów tego obszaru, licznych wojen, powstań i wydarzeń historycznych. Szczególnie dużo na całym obszarze LGD jest kapliczek i krzyży przydrożnych. Opisano ich ponad tysiąc. Wiele z nich to cenne zabytki tego obszaru. Na uwagę zasługują:

- Cmentarze: ciałopalny z okresu kultury przeworskiej w Pikulach z I w. p.n.e., wojenny z czasów I wojny światowej – Dolinka Śmierci, rzymsko – katolicki w Janowie Lubelskim wpisany do rejestru zabytków, parafialny z 1827 roku w Modliborzycach, również wpisany do rejestru zabytków, wojenny rzymsko – katolicki z 1812 roku w Bilsku, choleryczny w Wierchowiskach, parafialny w Batorzu - z mogiłami powstańców styczniowych oraz pomnikiem upamiętniającym wspólną walkę powstańców polskich i węgierskich;
- Pomniki i mogiły żołnierzy i powstańców w Wierchowiskach, Zarajcu, Potoku Starym, w Janowie Lubelskim, w Pikulach. Osówku, w Dzwoli, w Momotach i największy na Porytowym Wzgórzu wraz z grobami poległych partyzantów;
- Kopiec Marcina Borelowskiego „Lelewela” i powstańca Powstania Styczniowego 1863r. w Batorzu. Miejsce rajdów turystycznych – Ogólnopolskiego Rajdu Przewodników Szlakami Oddziału Marcina Borelowskiego „Lelewela”.

Dwory i pałace, budynki i budowle

Do naszych czasów zachowało się zaledwie kilka dworów i pałaców.

- Zespół pałacowo parkowy w Wierchowiskach Drugich, w Kolonii Zamek, w Potoczku oraz dworek w Momotach. Z zachowanych budynków na uwagę zasługują:
- **Chroniony układ urbanistyczny starego miasta Janowa Lubelskiego** (tzw. miasta idealnego). renesansowy, otwarty, ośrodkiem prostokątny rynek z ulicami, wychodzącymi z naroży i boków za wyjątkiem pierzei północnej. Nowa część miasta, założona po roku 1820, związana z dawnym miastem trzema równoległymi ulicami, z których główna ul. J. Zamoyskiego wiąże rynek z placem na osi zespołu poklasztorowego. Oraz **Układ urbanistyczny Modliborzyc** – Modliborzyce miały prawa miejskie do roku 1869 i utraciły je po Powstaniu Styczniowym w odwecie za zaangażowanie mieszkańców w walki powstańcze.
- **Synagoga** z 1760 roku, murowana w Modliborzycach – obecnie mieści się w niej Gminny Dom Kultury,
- **Łązek Garncarski** – miejscowość słynąca z garncarstwa, kaflarstwa. Znajdują się tam pracownie garncarskie oraz zachowane są tradycyjne, drewniane zabudowania.

Inne zabytki i miejsca historyczne

- **Muzeum Regionalne** w Janowie Lubelskim znajdujące się w zabytkowym carskim budynku więziennym wzniesionym w połowie XIX w.
- **Muzeum wiejskie** w Batorzu – z licznymi pamiątkami, narzędziami i sprzętami jakich używali mieszkańcy tych terenów
- **Parki: miejski** w Janowie Lubelskim – jeden z pierwszych ogrodów spacerowych w Królestwie Polskim, park w zespole dworsko – parkowym w Potoczku, park w zespole pałacowo – parkowym w Wierzchowiskach oraz **zespół parkowy** – w Stojeszynie Pierwszym
- **Skansen taboru kolejki wąskotorowej** – w sąsiedztwie siedziby Nadleśnictwa w Janowie Lubelskim.
- **Dwie tablice pamiątkowe** na murach więzienia w Janowie Lubelskim – odbicie kobiet z Powstania Warszawskiego, bunt więźniów komunistycznych w 1936 roku, tablica na bloku przy ul. Ochotników Węgierskich upamiętniająca udział Węgrów w Postaniu Styczniowym
- **Przysiężny Dołek** – miejsce bitwy z okresu wojen szwedzkich
- **Potok Wielki** – wały szwedzkie – miejsce pobytu wojsk szwedzkich na tym terenie
- **Pomosty dla praczek** na Stokach Janowskich
- **Kolonia Godziszów III** – miejsce zamieszkania pierwszego ułana Rzeczypospolitej Władysława Belina Prażmowskiego

Obszar Ziemi Janowskiej należy do jednego z najciekawszych regionów etnograficznych. Charakteryzuje go silna tradycja i kultura ludowa. Podtrzymują ją i kultywują mieszkańcy nie tylko ze względu na turystów, ale z własnej potrzeby i silnej więzi z miejscem zamieszkania. Stąd mnogość zespołów ludowych, śpiewaczych, organizowanych konkursów związanych z tradycją i kulturą ludową. Zachowała się gwara kocudzka i godziszowska oraz wiele zwyczajów i obrzędów takich jak święcenie gromnicy (Godziszów), tradycja czerpania wody ze źródła w Janowie lubelskim w Wielki Piątek, obrzędy związane z tłoczeniem oleju i wyrobem lnu – „bicie łoleju”, „pierzarki”, „miedlenie lnu” (Zdziłowice). Kultywowanie tradycji związane jest w dużej mierze ze świętami kościelnymi i zmieniającymi się porami roku w produkcji rolniczej. Szczególnie uroczyście obchodzone są święta Bożego Narodzenia. Co roku organizowane są konkursy kolęd i pastorałek, wystawy dekoracji świątecznych i pokazy kuchni regionalnej. Mieszkańcy dekorują kościoły i ubierają szopkę, a także licznie uczestniczą w Pasterce. Jak wyglądał zwyczaj kolędowania pokazują w swoich występach „Herody” z Modliborzyc. Wiosną zachował się zwyczaj topienia Marzanny i „majenia” kapliczek przydrożnych. Wraz ze zbliżaniem się Świąt Wielkanocnych mieszkańcy przygotowują szereg ozdób i dekoracji. Robią palmy wielkanocne z charakterystycznym zdobieniem dla swojego terenu, malują pisanki „kraszanki”. Dużo uwagi skupia się na przygotowanie „święconek”. Dekoruje się koszyki wiklinowe, do których wkłada się jajka, chleb, kiełbasę i ciasto. W niektórych wsiach zachował się zwyczaj polewania wodą w Poniedziałek Wielkanocny. Latem co roku organizowane są w Janowie Lubelskim „Gryczaki”, święto poświęcone jednej z ważniejszych upraw w regionie – gryki. Mieszkańcy gmin znają wiele przepisów, niektóre bardzo stare przekazywane gospodyniom domowym z pokolenia na pokolenie. Na jak wiele sposobów można zjeść kaszę przekonają się ten, kto odwiedzi Janów Lubelski latem. „Gryczaki” jest to jedna z największych imprez promocyjnych organizowanych w Janowie Lubelskim. Uczestniczą w niej mieszkańcy całego terenu LGD. Jesienią uroczyście obchodzi się zakończenie żniw – dożynki. Zachował się zwyczaj robienia bogato dekorowanych wieńców i przejście korowodu przez wieś. Ponieważ obszar LGD Leśny Krąg porośnięty jest w dużej części lasami, nie sposób pominąć zwyczaju zbierania jagód i grzybów. Głównie ze względu na turystów organizuje się obecnie konkursy zbierania runa leśnego. Dawniej jagody i grzyby, suszone, były w zimie ważnym uzupełnieniem diety.

Żyją tu liczni miłośnicy sztuki ludowej tacy jak Zbigniew Butryn, pasjonat muzyki i instrumentów ludowych, który podjął udaną próbę rekonstrukcji zapomnianego już instrumentu - suki biłgorajskiej oraz lutnik amator wytwórca basów, pan Stanisław Fijałkowski z Chrzanowa, śpiewak ludowy, który zdobył dwukrotnie „Basztę” – nagrodę w Kazimierzu, a w 2004 roku został laureatem nagrody im.

O.Kolberga za krzewienie kultury ludowej. Obecne jest też rzemiosło i ginące zawody takie jak: garncarstwo i kaflarstwo (Łążek Garncarski), plecionkarstwo (Stojeszyn i Konstantów), tłoczenie oleju (Godziszów). W Łążku Garncarskim wyrabia się misy, dzbanki, donice, garnki, doniczki, dwojaki.

Ponadto w Kocudzy, Momotach, Białej, Godziszowie mieszkańcy zajmują się plastyką obrzędową (pisanki pisane woskiem, palmy wielkanocne, kwiaty z bibuły, wycinanki) w Stojeszynie wyplatają przedmioty z rogożyny a w Momotach, Wierchowiskach Pierwszych i Janowie Lubelskim zajmują się rzeźbą ludową. Mieszkają na tym terenie również inni twórcy ludowi, malarze i poeci.

Liczne atrakcje turystyczne, obiekty cenne przyrodniczo, obiekty historyczne, a także miejsca upamiętniające ważne wydarzenia historyczne są słabo oznakowane, brakuje folderów i map, tablic informacyjnych, które ułatwiłyby dotarcie do tych miejsc, a także pozwoliły na zdobycie informacji o tych miejscach zabytkach

Produkty lokalne

Produktów lokalnych, związanych z tradycyjną kuchnią ziemi janowskiej możemy wyodrębnić dosyć dużo. Na pierwszym miejscu są tu oczywiście produkty z kaszy gryczanej, wytwarzanej w miejscowych kaszarniach. Kaszę uzyskuje się poprzez palenie nasion w specjalnych piecach, co zapewnia jej specyficzny i niepowtarzalny smak, inny niż smak kaszy prażonej. Uprawa gryki na tym terenie słynie w całej Polsce. Produkty wytwarzane na tym terenie to:

Gryczak janowski inaczej kaszak i gryczok godziszowski, pieróg reczany, kasza gryczana z pieca, bułeczki z kaszą gryczaną, bliny z mąki gryczanej, hreczanna Marysi, prosię nadziewane kaszą oraz golonka z Pikul.

Ziemia Janowska słynie też z hodowli karpia. Liczne stawy dostarczają ryb o wspaniałym smaku, na który duży wpływ mają stawy położone wśród lasów oraz tradycja hodowli przekazywana z pokolenia na pokolenie. Na uwagę zasługują tu takie potrawy jak: karp w cieście, karp z blachy po momocku, karp z kopciuchy, karp wędzony z Potoka, karp wędzony z Malińca oraz karp pieczony w piecu chlebowym.

Długą tradycję ma browar janowski, gdzie od wieków warzone było piwo. Stąd na liście potencjalnych produktów regionalnych znalazło się piwo, ale także inne napoje z tego terenu:

- woda janowska,
- nalewki żurawinowe,
- miódówka

Ponadto teren słynie ze źródeł, które biją wokół Janowa. Wierzy się, że niektóre z nich mają właściwości lecznicze. Inne produkty polecane przez miejscowych smakoszy ze względu na unikalną recepturę i niepowtarzalny smak to: biała kaszanka janowska, sery podsuszane na płycie kuchennej i Bigos pieczony w piecu chlebowym.

Powyższy opis daje obraz niezwykle różnorodnych i bogatych zasobów mieszkańców Ziemi Janowskiej, które dobrze wykorzystane mogą stać się źródłem stałych dochodów dla wielu osób z terenu LGD. Dotychczasowe działania nie przyniosły wystarczających efektów, a akcje promocyjne ściągają turystów tylko kilka dni w roku. Opracowana długofalowa strategia marketingowa i realizacja LSR może przyczynić się do trwałych pozytywnych zmian na Ziemi Janowskiej.

2.4 Uwarunkowania historyczne

Najstarsze dzieje terenu LGD związane są z pojawieniem się około VIII w. pierwszych osiadłych plemion, którymi byli prawdopodobnie Sandomierzanie lub Lublinianie . Potwierdzają to znaleziska hutnictwa dymarkowego. Wiele informacji na temat pierwszego osadnictwa na tym terenie dostarczyli archeolodzy z ponad stu stanowisk archeologicznych z okresu pradziejów i wczesnego średniowiecza. W X wieku tereny Ziemi Janowskiej weszły w skład państwa piastowskiego i przez 300 lat były terenem przygranicznym, często najeżdżanym przez Rusinów, Mongołów i Litwinów. Po przyłączeniu do Polski terenów Rusi Czerwonej Ludwik Węgierski w roku 1377 nadał liczne królewskie braciom Dymitrowi i Iwanowi z Klecia, którzy otrzymali ok. połowy obecnego Powiatu Janowskiego.

Najstarsze informacje w miejscowościach Powiatu Janowskiego pochodzą z kroniki halicko-wołyńskiej (1245 rok) gdzie wymieniono trzy miejscowości: Bieleje (Biała k. Janowa Lubelskiego), Izwola (Dzwola), Łada. W XIV wieku w kronikach Jana Długosza pojawiają się miejscowości Kasztelanii Zawichojskiej tj. parafia Potok i Słupie (k. Modliborzyc).

- Doniosłym wydarzeniem był w 1410 roku przejazd przez bory jodłowe króla Władysława Jagiełły, który podążał do Opatowa na spotkanie z królową Anną.
- W XVI wieku wg zachowanych danych historycznych na gruntach dawnej osady Biała powstaje Janów Lubelski. W tym samym wieku (od roku 1589) Kanclerz Jan Zamojski włącza tereny obecnej LGD w skład Ordynacji Zamojskiej. W 1640 r Janów otrzymuje prawa miejskie i staje się ośrodkiem targowo rzemieślniczym. W latach sześćdziesiątych XVII wieku powstaje ufundowany przez Zamojskich trójnawowy bazylikowy kościół św. Jana Chrzciciela i zespół kościelno-klasztorny ojców Dominikanów. Historia założenia klasztoru i wybudowania kościoła wiąże się z objawieniami na tym terenie i ukazaniem się Matki Bożej mieszkańcom .
- W Modliborzycach w 1608 roku za rządów opata Bogusława Radoszewskiego ojcowie Benedyktyni budują pierwszy szpital. Podczas potopu szwedzkiego 11 kwietnia 1657 roku w Modliborzycach zatrzymał się król szwedzki Karol Gustaw, gdzie spotkał się ze swoim sprzymierzeńcem, księciem Siedmiogrodu Jerzym Rakoczym z Węgier. W miejscowej tradycji w okolicach Potoku Wielkiego zachowała się nazwa „wały szwedzkie”.
- Czasy rozbiorów Polski hamują normalne życie, tereny dostają się pod zabór rosyjski. Po okresie wojen napoleońskich w latach 1820-1827 miasto Janów Lubelski rozbudowuje się, układ urbanistyczny określa się jako idealny. Zachowało się do dziś wiele ciekawych budynków. Miasto pełniło rolę centrum administracyjnego obwodu Zamojskiego. Dopiero w 1862r {inne źródła podają rok 1867}Janów staje się miastem powiatowym, a w 1866r Modliborzycy ośrodkiem gminnym.
- W okresie powstania styczniowego 1862 – 1864r okoliczne bory dają dobre schronienie dla polskich oddziałów. Toczyło się wiele bitew. Największa na Górze Sowiej pod Batorzem. Brali w niej udział oprócz Polaków także Węgrzy. Ich zbiorowa mogiła znajduje się na cmentarzu w Batorzu.. W akcie odwetowym zaborcy zdegradowali cztery miasta powiatu do rangi osad, a w Janowie Lubelskim władze carskie utworzyły garnizon wojskowy, w skład którego weszło 8 rot pułku archangielskiego.
- W 1870 roku w Potoczku Adam Przanowski tworzy modelowe gospodarstwo przemysłowe. Były tutaj: krochmalnia, smolarnia, weglarnia, cegielnia, piec wapienny, tartak, młyny i największe w Polsce gospodarstwo rybackie. Pod koniec XIX wieku napływają osadnicy polscy i niemieccy z Galicji. Kolonia niemiecka ma nawet własną szkołę. Tworzą się spółki ziemian, także chłopskie, które zakładają stawy hodowli ryb, wykorzystując naturalne zbiorniki wodne i zakładając nowe.
- Okres I wojny Światowej lata 1914 i1915 odczuli boleśnie szczególnie mieszkańcy Modliborzyc i okolic gdzie ścierały się wojska rosyjskie i austriackie. Po licznych starciach zostały mogiły i groby upamiętniające te wydarzenia w Kolonii Batorz, w Janowie Lubelskim.
- II wojna światowa rozpoczęła się na tych terenach 6 września 1939 roku. Do Janowa dotarły pierwsze kolumny wojsk niemieckich i samoloty. Od listopada administracja niemiecka zaczęła bezwzględnie egzekwować od ludności wysokie kontyngenty produktów rolnych i zwierzęcych, stosując dotkliwe kary, w tym nawet karę chłosty. Przy końcu listopada Niemcy skierowali na Ziemię Janowską transporty towarowe z wysiedlonymi z Wielkopolski Polakami, potomkami Powstania Wielkopolskiego. Istnieją zachowane materiały o pomocy i opiece jaką udzielali ubodzy mieszkańcy Modliborzyc i okolic tym wygnańcom.
- Już w 1940 zaczęły powstawać organizacje konspiracyjne do walki z okupantem niemieckim. Pierwsza zaczęła działać Chłopska Organizacja Wolności i Związek Walki Zbrojnej, które później połączyły się. Oprócz sekcji wojskowej opiekowano się wysiedleńcami, prowadzono tajne nauczanie, wydawano własne pismo „Biuletyn Informacyjny”. Niemcy utworzyli w Modliborzycach getto, w którym zgromadzili około 2.200 Żydów. Przywieziono tutaj ponad 1000 Żydów z Wiednia. W październiku 1942 roku wszystkich Żydów wywieziono do getta w Kraśniku.

- Lata 1943 i 1944 to okres wielu akcji dywersyjnych i sabotażowych oraz intensywnych przygotowań do wybuchu powstania. W czerwcu 1944r doszło do regularnej największej bitwy partyzanckiej z armią niemiecką w okolicach Porytowego Wzgórza. Była to jedna z największych na terenie Polski bitew partyzanckich w okresie II wojny światowej.

Bogata historia terenu LGD skłania do wykorzystania opisanych wydarzeń i miejsc, by ocalić je od zapomnienia, by stały się lekcją historii dla Polaków odwiedzających Ziemię Janowską i na trwałe wpisały się do przewodników turystycznych jako miejsce gdzie można znaleźć liczne ślady polskiej historii.

3. Ocena społeczno - gospodarcza obszaru, w tym potencjału demograficznego i gospodarczego obszaru oraz poziomu aktywności społecznej

3.1 Ludność (potencjał demograficzny)

W 2007 roku na terenie LGD mieszkało **48 297 osób**, z czego większość na wsi (75,1%) tj. 36 305 osób. Najwięcej mieszkańców liczyła gmina Janów Lubelski, bo 16216 osób, co stanowiło 33,5% wszystkich mieszkańców terenu LGD. W pozostałych gminach mieszkało: w Modliborzycach 15,3 % wszystkich osób, w Dzwoli 13,9 % mieszkańców powiatu, w Godziszowie 13%, w Potoku Wielkim 10,2%, w Batorzu 7,3% i najmniej w Chrzanowie 6,5%. W powiecie janowskim mieszkało w 2007 roku 2,2% ludności województwa lubelskiego.

Liczba ludności na terenie LGD

Lp.	Gmina	Liczba kobiet	Liczba mężczyzn	ogółem
1.	Batorz	1 788	1 762	3 550
2.	Chrzanów	1 636	1 540	3 176
3.	Dzwola	3 389	3 354	6 743
4.	Godziszów	3 145	3 161	6 306
5.	Janów Lubelski	8 134	8 082	16 216 w tym miasto 11 992
6.	Modliborzycy	3 714	3 662	7 376
7.	Potok Wielki	2 482	2 448	4 930
	Razem	24 288	24 009	48 297

Dane: GUS, 2007

Spośród cech wpływających na rozwój społeczno gospodarczy wymienić można: proporcje między płciami, gęstość zaludnienia, strukturę wieku ekonomicznego i przyrost naturalny.

Na terenie LGD połowę mieszkańców stanowiły kobiety (50,2%), z minimalnymi różnicami w poszczególnych gminach. Wskaźnik feminizacji był bardzo korzystny ponieważ wynosił 101 kobiet/100 mężczyzn (wskaźnik feminizacji dla Polski i województwa lubelskiego 106kobiet/100mężczyzn).¹ Równowaga ta utrzymuje się również w zatrudnieniu i w grupie osób pozostających bez pracy. Cecha ta nie ma znaczącego wpływu na rozwój gospodarczy terenu.

Gmina Janów Lubelski jest najgęściej zaludniona ze wszystkich gmin powiatu. Wskaźnik dla gminy wynosi 90 mieszkańców/km². W pozostałych gminach jest znacznie mniej mieszkańców, co jest wynikiem między innymi dużego powierzchniowo obszaru zajętego przez lasy. Najmniejszy wskaźnik gęstości zaludnienia ma gmina Dzwola – 34 osoby/km², następnie Chrzanów 44 osoby/km², Batorz i Potok Wielki po 50 osób/km² i Godziszów 62 osoby/km². Średnia gęstość zaludnienia dla tego obszaru wynosi 54 osoby/km² i jest niższa od średniej województwa lubelskiego (86 osób/km²). Z jednej strony

¹ GUS „Powierzchnia i ludność w przekroju terytorialnym w 2007r.”, Warszawa 2007

możemy uznać ten wskaźnik za sprzyjający rozwojowi turystyki, zwłaszcza dla tych, którzy wolą ciszę i spokój niż gwar kurortów, a z drugiej strony, słabe zaludnienie nie sprzyja rozwojowi przedsiębiorczości. Mimo to członkowie LGD chcieliby wykorzystać wskaźnik słabego zaludnienia jako atut i walor turystyczny powiatu.

Jeśli przeanalizujemy **strukturę wiekową ludności** zamieszkałej na terenie LGD to możemy zauważyć, że udział ludności w wieku produkcyjnym stanowi 60% (28 288 osób) w stosunku do pozostałych mieszkańców, natomiast udział młodych ludzi w wieku przedprodukcyjnym wynosi 22% (10483 osoby), a starszych w wieku poprodukcyjnym 18% (8670 osób). Dla dalszego rozwoju społeczno gospodarczego niepokojący jest utrzymujący się ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego w gminach. W 2007 roku odnotowano w powiecie wskaźnik na poziomie -74. Starzenie się społeczeństwa i wyludnianie się powiatu może stać się poważną barierą w dalszym rozwoju. Dlatego członkowie LGD będą starali się stworzyć program, który pobudzi przedsiębiorczość na ich terenie i zatrzyma młodych ludzi, by nie poszukiwali pracy poza powiatem. Już samo założenie biura LGD i utworzenie dwóch miejsc pracy spowodowało, że dwie młode osoby znalazły zatrudnienie w Janowie Lubelskim. Aktywne działania Stowarzyszenia Leśny Krąg może przyczynić się do zmiany zdania w sprawie przyszłości i wyboru miejsca zamieszkania przez wielu młodych ludzi z terenu LGD.

3.2 Poziom zatrudnienia i stopa bezrobocia

Według danych statystycznych GUS, w 2007 roku pracujących na terenie powiatu janowskiego było 5911 osób, w tym w rolnictwie 112 osób, w kategorii przemysł i budownictwo 2 349 osób a w usługach rynkowych 835 osób i nierynkowych 2414 osób. Dane te nie obejmują osób prowadzących własną działalność gospodarczą (zarejestrowanych było 3112 podmiotów gospodarczych²) i pracujących w swoich własnych gospodarstwach rolnych, których było 7094³. Sytuację na rynku pracy odzwierciedlają wskaźniki aktywności zawodowej, który wynosił 54,7%, w porównaniu do wskaźnika krajowego – 54,1% (ludność aktywna zawodowo, pracująca i niepracująca powyżej 15 roku życia do ludności ogółem) oraz wskaźnik zatrudnienia, który wynosił 49,4% dla terenu LGD, w stosunku do średniej krajowej – 49,5%. Mimo to sytuacja na rynku pracy nie wygląda zadowalająco.

Na obszarze powiatu jest zróżnicowana liczba bezrobotnych. Na koniec lipca 2008⁴ roku zarejestrowanych było 2675 osób, z tego najwięcej w Janowie Lubelskim (1000 osób), Modliborzycach (441 osób), Dzwoli (426 osób), a następnie malejąco w Godziszu (291 osób) i w Potoku Wielkim (231 osób). Najmniejsze bezrobocie odnotowano w Chrzanowie (150 osób) i w Batorzu (136 osób). Liczba bezrobotnych jest proporcjonalna do liczby mieszkańców poszczególnych gmin. Stopa bezrobocia wynosiła na koniec 2007 roku 15,2 % i obniżyła się do końca lipca 2008 roku do 11,9%. Pomimo to wskaźnik ten był wyższy od wskaźnika województwa lubelskiego, który wynosił w lipcu 2008 r. 10,9% i krajowego (9,4%). Ponadto w porównaniu z innymi powiatami województwa odnotowano w powiecie janowskim najwyższy wzrost liczby bezrobotnych w lubelskim. Poziom bezrobocia skorelowany jest też z wiekiem mieszkańców. Niepokojące jest fakt, że najwięcej bezrobotnych odnotowano wśród młodzieży – 729 osób w wieku 18-24 lata i 874 osoby w wieku 25-34 lata, co stanowi 60% ogółu bezrobotnych. Wskaźnik ten zdecydowanie maleje wśród osób w wieku 35-44 lata – do 494 osób i w wieku 45-54 lata – do 455 osób. Mniej więcej połowę bezrobotnych stanowią kobiety, co oznacza, że płeć nie ma tu decydującego wpływu na kłopoty ze znalezieniem pracy. **Stowarzyszenie powinno zwrócić uwagę w swoich projektach na znaczący udział młodzieży wśród bezrobotnych i do nich przede wszystkim kierować szkolenia i wspierać ich w podejmowaniu działalności gospodarczej.**

² Dane GUS, 2007

³ Dane, Narodowy Spis Rolny 2002

⁴ Dane, PUP, 31.07.2008

Jak ważne jest wykształcenie i jaki ma wpływ na znalezienie pracy oddają statystyki odnoszące się do porównania wielkości bezrobocia do wykształcenia mieszkańców. Na terenie powiatu najwięcej bezrobotnych jest wśród najniżej wykształconych (wykształcenie podstawowe, gimnazjalne i zasadnicze) i obejmuje aż 54% osób pozostających bez pracy. Najmniej, bo 233 osoby z wykształceniem wyższym nie znalazło pracy (stanowią one 8,7% bezrobotnych). Ze średnim wykształceniem bez pracy było 995 osób (37% bezrobotnych). Płeć w powiązaniu z wykształceniem nie miała zasadniczego znaczenia na brak zatrudnienia na omawianym obszarze, ponieważ około 48% bezrobotnych stanowiły kobiety.

Jak wynika z danych statystycznych, w powiecie janowskim na koniec 2007 roku najmniej osób z całego województwa podjęło pracę, bo zaledwie 63 osoby i jest to najgorszy wskaźnik w województwie. Oznacza to brak miejsc pracy oraz słabą aktywność w kierunku rejestrowania własnej działalności gospodarczej, co może powodować dalsze pogorszenie sytuacji na tym terenie w dłuższej perspektywie czasowej. Na ocenę sytuacji dodatkowo negatywnie wpływa fakt, że na 2675 osób bezrobotnych, tylko 199 osób posiada prawo do zasiłku.

3.3 Kluczowe branże gospodarki

Na terenie LGD zarejestrowanych jest łącznie 3268⁵ podmiotów gospodarczych z czego w sektorze niepublicznym 3112 podmiotów. Przeważają tu osoby fizyczne prowadzące własną działalność gospodarczą (2558 osób). Najbardziej aktywne gminy to Janów Lubelski, miasto oraz Modliborzyce, Potok Wielki i Godziszów. Mimo to, przedsiębiorczość rozwija się słabo. Wskaźnik aktywności gospodarczej w powiecie wynosi 686 podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON na 10 tys. ludności , a dla porównania w województwie lubelskim 699, natomiast w kraju 967.

W rozbiu na rodzaje prowadzonej działalności najsilniej rozwinięty w powiecie jest handel (1152 zarejestrowane podmioty) i przetwórstwo (329 podmiotów). Ponadto wyodrębniono rolnictwo i leśnictwo – 139 podmiotów, budownictwo – 287 podmiotów, hotele i restauracje – 127 podmiotów, transport 198 podmiotów oraz usługi finansowe i obsługa firm -206 podmiotów. Najwięksi pracodawcy na obszarze LGD to:

- Fabryka Maszyn Komasa sp. z o.o.
- Caterpillar Poland sp. z o.o.
- Zakład Przetwórstwa Mięsnego „Matthias” sp. z o.o. (gmina Modliborzyce)
- Przedsiębiorstwo Budowlano – Usługowe „EKOMEL” sp. z o.o.
- Przedsiębiorstwo Robót Drogowo – Mostowych sp. z o.o.
- Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. Z o.o.
- Przedsiębiorstwo Budowlano – Montażowe „FLIS-BUD”
- Nadleśnictwo Janów Lubelski
- PPH JANEX Jan Ciupak, Leszek Ciupak, Zbigniew Ciupak sp.j.
- Rzeszowski Zakład Energetyczny S.A. Rejon Energetyczny Janów Lubelski

Systematycznie rozwija się przemysł drzewny. Na terenie powiatu janowskiego funkcjonuje kilkanaście zakładów związanych z obróbką drewna, produkcją wyrobów z drewna (m.in. drzwi, okien, kopalniaków) oraz usługowych zakładów stolarskich wyrabiających m.in. meble. W 2007 r. powstał na terenie Borownicy w Janowie Lubelskim duży zakład produkcji drzwi i okien.

Turystyka

Istotnym elementem dla LGD Leśny Krąg jest dalszy rozwój turystyki i usług turystycznych.

Turystyka związana jest głównie z dużym kompleksem leśnym, zalewem w Janowie Lubelskim i licznymi atrakcjami rozsiętymi na terenie całego powiatu. Na obszarze LGD brakuje szlaków turystycznych. Te które istnieją skupione są wokół Janowa. Są to szlaki piesze i rowerowe. Trasy, które możemy tu wymienić to:

⁵ Dane, GUS, 2007

1. Szlak Puszczański – o długości 40km prowadzi przez kompleks Lasów Lipskich i Janowskich,
2. Odcinek Szlaku Centralnego Roztocza – na terenie powiatu 23,6 km, prowadzi krawędzią Roztocza, obok miejsca bitwy z Powstania Styczniowego 1863 roku,
3. Szlak łącznikowy Batorz - Porytowe Wzgórze – w całości na terenie powiatu,
4. Szlak Porytowe Wzgórze – Momoty Górne prowadzi przez najpiękniejsze ostępy Lasów Janowskich, poprzez stawy, aż do kościółka drewnianego w Momotach,
5. Szlak rowerowy okrężny dookoła powiatu janowskiego o długości 161km – projektowany.
6. Trasy i szlaki narciarstwa biegowego i śladowego na terenie Ziemi Janowskiej – projektowane - wg Koncepcji narciarstwa biegowego i śladowego w Janowie Lubelskim i okolicach - 2006 r.”.

LGD Leśny Krąg przygotowuje szlak łączący wszystkie gminy, by zachęcić turystów do poznawania atrakcji wszystkich gmin powiatu. Na całym terenie znajdziemy liczne pamiątki po powstaniach i wojnach, zabytkowe kościoły, liczne kapliczki i krzyże przydrożne oraz dwa muzea. Jedno w Janowie Lubelskim – Muzeum Regionalne oraz Muzeum Wiejskie w Batorzu. Zainteresowanym czynnym wypoczynkiem oferuje się sporty wodne nad zalewem, udział w wyprawach Bagiennego Bractwa Obserwatorów Terenowych, przejazdy samochodami terenowymi oraz w okresie zimowym zjazdy na dwóch stokach narciarskich w Batorzu i Chrzanowie. Inne atrakcje przygotowane specjalnie dla turystów to imprezy masowe organizowane corocznie takie jak: Festiwal Kaszy „Gryczaki” w Janowie Lubelskim, „Święto Królewskiego Karpia” w Potoku Wielkim, Jarmark Janowski, Jarmark Garncarski w Łązku Garncarskim, Święto Jagód w Modliborzycach, Maliniaki w Godziszowie.

Oferowana baza hotelowa skupiona jest głównie w Janowie Lubelskim i wokół miasta.

Baza noclegowa na terenie LGD Leśny Krąg

Lp.	Nazwa hotelu	Liczba miejsc noclegowych
1.	Hotel DUO	92
2.	Ośrodek Wypoczynkowy DUO	104
3.	Ośrodek Edukacji Ekologicznej Lasy Janowskie	100
4.	Dworek we Władysławowie	14
5.	Chata myśliwska	6
6.	Ośrodek Sportu i Rekreacji „Zalew”	240
7.	Hotel „Myśliwski”	70
8.	Ośrodek Wypoczynkowy „Emes”	55
9.	Ośrodek Wypoczynkowy „Almatur” - ośrodek jeździecki	120
10.	Hotel w Wierchowiskach Drugich	30

Dane wg „Strategii powiatu janowskiego”

Słabą stroną bazy noclegowej jest jej dostępność w większości jedynie w okresie letnim. Również gospodarstw agroturystycznych jest niewiele i nie odgrywają one znaczącej roli w obsłudze turystów.

Gmina	Liczba gospodarstw agroturystycznych
Janów Lubelski	4
Modliborzyce	0
Potok Wielki	11
Godziszów	2
Chrzanów	0
Batorz	7
Dzwola	0

Dane z gmin, 2008

Istnieje kilka ważnych atutów przemawiających za dalszym rozwojem turystyki. Przede wszystkim mnogość zasobów przyrodniczych, kulturowych i historycznych. Ponadto stały kalendarz imprez

kulturalnych, a co najważniejsze, duże zainteresowanie mieszkańców obszaru LGD wszelkimi działaniami, które mogą zachęcić turystów do odwiedzenia obszaru LGD.

Rolnictwo

Z uwagi na specyfikę terenu, brak dużych i uciążliwych zakładów pracy oraz znaczne obszary gmin pokryte lasem, jedną z ważniejszych gałęzi gospodarki jest rolnictwo. Użytki rolne stanowią 50 % powierzchni gmin powiatu janowskiego, z czego najwięcej jest ich na terenie gminy Godziszów (8649 ha) i gminy Dzwola (8217 ha).

Struktura użytków rolnych na terenie LGD Leśny Krąg

Powierzchnia w ha						
Całkowita	Użytków rolnych	Gruntów ornych	Sadów	Łąk i pastwisk	Lasów	Pozostałych gruntów
87534	43904	37380	1778	4746	35496	8134

Dane GUS, 2006

Ponieważ jakość gleb jest zróżnicowana, wpływa to też na strukturę upraw. Na glebach najlepszych uprawia się pszenicę, która zajmuje 17,8% upraw (6583 ha), mieszanki zbożowe zajmujące 20,5% pow. upraw (7584 ha). Na słabszych glebach uprawia się żyto (2645 ha), owies (2636 ha) i grykę (2737 ha). Ziemniaki stanowią 7,2% w strukturze uprawy (2653 ha). Obszar na którym działa LGD znany jest również z produkcji warzyw. Znaczna jest też produkcja miodu. Pszczelarstwo ma na tym terenie wielowiekowe tradycje.

Dodatkowym źródłem dochodu dla miejscowych rolników jest przerób gryki na kaszę. Na terenie powiatu funkcjonuje kilkadziesiąt małych przetwórn (kaszarni) oraz dwie duże: JANEX Sp. jawna, mieszcząca się w Janowie Lubelskim oraz ESKA, mająca swoją siedzibę w Kawęczynie.

Warunki klimatyczne, a także tradycja i wyposażenie w sprzęt specjalistyczny umożliwiają uprawę lnu na terenie gminy Chrzanów oraz sporadycznie konopi w pozostałych gminach. Na uwagę zasługuje produkcja oleju lnianego w gminie Chrzanów.

Na terenie całego powiatu rozrzucone są niewielkie plantacje porzeczek czarnej, maliny, aronii i truskawek.

W gminach Potok Wielki, Modliborzyce i Janów Lubelski prowadzona jest na skalę gospodarczą hodowla karpia.

Pozostała produkcja zwierzęca nie jest znacząca dla tego obszaru. Niemniej pogłowie bydła wynosi 14770 sztuk, a w tym krów 9291 sztuk, trzody chlewnej 51166 sztuk, koni 985 oraz pogłowie kóz 330 sztuk⁶.

Cała produkcja rolnicza prowadzona jest w 8767 gospodarstwach rolnych, z czego gospodarstw najmniejszych (1-2 ha) jest 12,4%, średnich o powierzchni 2-10 ha jest najwięcej i stanowią one 60,9% wszystkich gospodarstw, a powyżej 10 ha jest jedynie 9,9% gospodarstw. Na tak małej powierzchni użytków rolnych, aż 4952 gospodarstwa uprawia pszenicę, 3562 gospodarstwa uprawiają żyto, a 2562 gospodarstwa, grykę. Produkcją warzyw zajmuje się 2883 gospodarstw. Taka struktura nie sprzyja dynamice rozwoju rolnictwa. Dlatego rolnicy starają się zmienić system zarządzania w gospodarstwach. Powstają na terenie LGD pierwsze grupy producenckie. Przykładem może być grupa w Godziszowie zajmująca się produkcją i sprzedażą malin. Konieczne są dalsze działania w kierunku lepszej organizacji produkcji i zachęcania rolników do podejmowania pozarolniczej działalności w gospodarstwach. Z danych GUS wynika, że wyłącznie na potrzeby własne produkowało 456 gospodarstw, głównie na potrzeby własne 3009 gospodarstw, a głównie na rynek 4522 gospodarstwa. Wynika z tego, że produkcją jedynie na rynek nie zajmuje się nawet połowa rolników z terenu powiatu.

⁶ Powszechny spis Rolny 2002, GUS

3.4 Organizacje pozarządowe działające na terenie LGD

Gminy mają wielu aktywnych mieszkańców. Utworzyli oni szereg organizacji pozarządowych, a także działają w grupach nieformalnych. W siedmiu gminach zarejestrowane są 2 fundacje i 119 organizacji pozarządowych. Dobrze zorganizowane są kluby sportowe. W samym Janowie Lubelskim działa 6 klubów: Stowarzyszenie Kulturalno – Sportowe PEGAZ, Uczniowski Klub Sportowy JAWOR, Uczniowski Klub Sportowy ATLETIC, Janowski Klub Sportowy OLIMP, Miejski Klub Sportowy Janowianka, Uczniowski Klub Karate Tradycyjnego. Ponadto w każdej z gmin są gminne i uczniowskie kluby sportowe wspierane przez gminy i ochotnicze straże pożarne. Są to: Gminny Klub Sportowy Modliborzycy, Ludowy Klub Sportowy w Wierzchowiskach, Uczniowski Klub Sportowy FENIKS w Modliborzycach, Uczniowski Klub Sportowy KORONA w Wierzchowiskach II, Gminny Ludowy Klub Sportowy Potok Wielki, Klub Sportowy „Roztocze” w Batorzu, Klub Żeglarski ZEFIR w Janowie Lubelskim.

Kluby organizują różnorodne zawody sportowe w swoich gminach, ale również uczestniczą w rozgrywkach poza gminami. Dzięki temu młodzież utrzymuje sprawność fizyczną, uczy się współzawodnictwa i pracy w zespole. Ponadto w każdej z gmin działają Ochotnicze Straże Pożarne, Koła Gospodyń Wiejskich, Koła Łowieckie. Głównym zadaniem Ochotniczych Straży Pożarnych jest dbałość o bezpieczeństwo mieszkańców i ratownictwo w razie zagrożenia pożarowego. Niemniej zajmują się one również organizowaniem zawodów sportowych i sprawnościowych, imprez, festynów. Są współorganizatorami wielu świąt i uroczystości. W budynkach OSP są sale wykorzystywane jako miejsca spotkań i zabaw. Koła Łowieckie nie tylko zajmują się planowanymi odstrzałami, ale również dbają o lasy i dokarmianie zwierzyny.

Organizacje zajmujące się opieką nad ludźmi biednymi, chorymi i niepełnosprawnymi działającymi na terenie LGD to: PCK Zarząd Rejonowy w Janowie Lubelskim, Janowskie Stowarzyszenie Niesienia Pomocy „Humanus”, Caritas w Janowie Lubelskim i w Modliborzycach, Katolickie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych ich Rodzin i Przyjaciół

EFFATHA, Stowarzyszenie ROiP Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej WAWRZYNEK, Stowarzyszenie Klub Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w Janowie Lubelskim KRON

Są też organizacje nastawione na rozwój ekonomiczny, gospodarczy i kulturalny gmin takie jak: Lubelska Fundacja Rozwoju – Agencja Rozwoju Lokalnego w Janowie Lubelskim, Agencja Współpracy i Rozwoju – Stowarzyszenie Aktywizacji Społecznej SAS, ZHP, PTTK o/ZIEMIA JANOWSKA, Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży SKAŁA, Stowarzyszenie „Towarzystwo Przyjaciół Gminy Potok Wielki”.

Szczególnie aktywne są tu Lubelska Fundacja Rozwoju i Agencja Współpracy i Rozwoju – Stowarzyszenie Aktywizacji Społecznej SAS, które uczestniczą w szeregu projektach na rzecz rozwoju lokalnego, przygotowują plany rozwoju społeczno gospodarczego i czynnie włączają się do różnorodnych inicjatyw lokalnych.

Działa wiele kapel i zespołów ludowych. Możemy tu wymienić takie jak: Kapela ludowa „Dudków”, „Mateusza”, z Białej, zespoły śpiewacze: „Janowianki” i „Młode Janowianki”, zespół z Momot Dolnych, „Stanianki” z Potoka Wielkiego, „Jarzębina” z Dzwoli, dziecięcy zespół śpiewaczy „Janowskie Nutki”, dziecięca grupa obrzędowa „Wisienki”. Ponadto przy domach kultury działają orkiestry dęte.

Zespoły te i grupy obrzędowe dbają o zachowanie tradycji i kultury regionu, zachowanie zwyczajów i obrzędów, gwary kocudzkiej i godziszowskiej. W 2008 r. 20 organizacji pozarządowych zawiązało Forum Organizacji Pozarządowych Ziemi Janowskiej. FOP ZJ stanowi płaszczyznę wyrażania wspólnej opinii i stanowiska wobec władz oraz ułatwia pracę organizacjom pozarządowym. Organizacje pozarządowe stanowią na tym obszarze poważny potencjał, który warto wspierać dla podnoszenia jakości życia, ale także wykorzystywać dla rozwoju turystyki na tym terenie.

4. specyfika obszaru

Dobre położenie – zwarty obszar siedmiu gmin należący do jednego powiatu janowskiego z dobrą komunikacją, na przecięciu dróg krajowych. W odległości ok. 100 km od miast takich jak Lublin, Rzeszów, Stalowa Wola, Tarnobrzeg, Zamość. Dogodny dojazd dla turystów jak i w celach biznesowych.

Korzystne ukształtowanie powierzchni dla rozwoju turystyki, nie oznakowane miejsca widokowe – specyficzne i różnorodne ukształtowanie powierzchni na co wpływ miało podłoże wapienno – lessowe. Od terenów górzystych, dobrych dla rozwoju sportów zimowych po tereny równinne, niskie, zabagnione z licznymi stawami i ostojami leśnymi. Doskonałe punkty widokowe i duża sieć dróg polnych, dobrych dla tworzenia tras rowerowych i pieszych. Specyficzne i rzadko występujące źródła szczelinowe, wąwozy lessowe, tzw. pustka wodna (w części północnej) obszaru LGD.

Zwarty kompleks leśny, unikane zasoby przyrodnicze, mało ścieżek turystycznych – największy w Polsce i Europie kompleks lasów z niezwykle bogatą fauną i florą, wieloma unikalnymi gatunkami roślin i zwierząt, wyodrębnionymi rezerwatami i obszarami chronionymi. Jedyna w Polsce ostoja konika biłgorajskiego.

Rolnictwo i specyficzna produkcja – znacząca uprawa (jedna trzecia produkcji krajowej) i przetwórstwo gryki. Rzadko już w Polsce występująca produkcja Inu. Dobra produkcja miodu, w tym gryczanego, leśnego i malinowego. Hodowla karpia o doskonałych i specyficznych walorach smakowych w licznych stawach śródleśnych. Wszystkie produkty świetnie nadające się do sprzedaży pod marką produktu regionalnego.

Zabytki i miejsca cenne historycznie, słabo oznakowane– liczne miejsca upamiętniające ważne wydarzenia historyczne, w tym cmentarze, pomniki i krzyże przydrożne. Ciekawe kościoły w tym unikalny kościół drewniany w Momotach, wykonany przez amatora, rzeźbiarza i pasjonata księdza miejscowej parafii. Rzadkie i warte zobaczenia miejsca jak chroniony urbanistyczny układ starego miasta w Janowie Lubelskim i Modliborzycach, czy dawny klasztor OO Dominikanów i kościół p.w. św. Jana Chrzciciela, znany od ponad 350 lat z kultu maryjnego.

Kultura i zachowana tradycja ludowa – niezwykle bogata i barwna. Zasługująca na uwagę dbałość mieszkańców o podtrzymywanie tradycji, zwyczajów i obrzędów. Nadal żywa gwara kocudzka i godziszowska. Aktywne zespoły, grupy śpiewacze i obrzędowe. Niespotykane w innych rejonach zachowane narzędzia i przedmioty codziennego użytku mieszkańców tych terenów (Muzeum Regionalne w Janowie Lubelskim i Muzeum Wiejskie w Batorzu), w tym do obróbki Inu, produkcji miodu.

Różnorodność produktów regionalnych – specyficzne i unikalne produkty wytwarzane na obszarze siedmiu gmin, wykorzystujące posiadane lokalne zasoby, w tym potrawy z kaszy gryczanej i jaglanej, karp na wiele sposobów znanych tylko w tym rejonie oraz olej tłoczony z siemienia lnianego, kasza palona w specjalnych piecach, miód i nalewki to lista produktów, które możemy poznać tylko na Ziemi Janowskiej. Oprócz tego wyroby z gliny, garnki i kafle piecowe, wyroby z rogożyny, dekoracje z bibuły, produkty specyficzne, których nie spotkamy na innych terenach kraju.

Słabo rozwinięta sfera usług turystycznych – mimo sprzyjających warunków do rozwoju turystyki na obszarze LGD mało jest gospodarstw agroturystycznych, baza noclegowa (hotele) czynna jest w większości tylko sezonowo. Mało jest barów i restauracji. Brak punktów informacyjnych, gdzie turysta mógłby dostać kompleksową informację o atrakcjach regionu, miejscach noclegowych, punktach gastronomicznych, mapy itp. Produkty regionalne dostępne są tylko okazjonalnie.

Duży poziom bezrobocia, w tym szczególnie ludzi młodych – obszar charakteryzuje się wysokim poziomem bezrobocia, o wskaźniku wyższym niż średnia województwa lubelskiego i średnia krajowa w tym samym okresie. Dużą grupę wśród bezrobotnych stanowią młodzi ludzie. Szansą na zatrzymanie ich na obszarze LGD jest wsparcie rozwoju przedsiębiorczości i stworzenie warunków do podejmowania działalności gospodarczej.

Aktywność mieszkańców – niezwykła determinacja dużej grupy mieszkańców Ziemi Janowskiej, by mimo pogarszającej się sytuacji ekonomicznej, wciąż dużego bezrobocia, jednego z większych w województwie lubelskim, wypromować siedem gmin jako teren atrakcyjny dla turystów, z dobrą produkcją rolniczą, ze wspaniałymi i unikalnymi zasobami przyrodniczymi, kulturowymi i historycznymi. Mieszkańcy od kilku lat organizują imprezy ogólnopolskie związane z miejscową produkcją rolniczą i rzemiosłem, które zaczynają wpisywać się w kalendarz stałych imprez wojewódzkich. Działają czynnie w wielu organizacjach pozarządowych, zespołach ludowych i grupach nieformalnych.

Udział w programie LEADER może stać się poważnym wsparciem dla tego terenu i dać wymierne efekty ekonomiczne dużej grupie mieszkańców obszaru objętego działaniami LGD Leśny Krąg.

3. Analiza SWOT dla obszaru objętego LSR; wnioski wynikające z przeprowadzonej analizy

Analiza SWOT przeprowadzona na warsztatach z przedstawicielami wszystkich gmin pozwoliła na ocenę zasobów i możliwości rozwoju. Pomogła też w zidentyfikowaniu słabych stron ograniczających rozwój i określeniu zagrożeń, które mogą w przyszłości mieć wpływ na realizację założonych celów. Zidentyfikowano czynniki wewnętrzne i zewnętrzne mające wpływ na gminy i jej mieszkańców.

Do przygotowania analizy i jej ostatecznego kształtu przyczyniła się też ankieta przeprowadzona na terenie gmin. Szereg pytań w niej zawartych i zaadresowanych do różnych grup społecznych reprezentowanych w gminach pozwoliło określić oczekiwania mieszkańców i ich otwartość na zmiany, a także obawy i niepewność, które hamują podejmowanie przez nich działań przedsiębiorczych.

Analiza SWOT dla obszaru LGD Leśny Krąg

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- dobre położenie komunikacyjne przy drogach krajowych nr 19 i 74 - duża produkcja i przetwórstwo gryki, , miodu, a także Inu, oleju lnianego - duża produkcja rolnicza i leśna, w tym owoce miękkie i runo leśne, - zalew i liczne stawy hodowlane i łowiska ryb, unikalne stawy śródleśne - duża powierzchnia lasów i obszarów chronionych - unikalne zasoby przyrodnicze takie jak np. bagna (Imielty Ług) i ostoja konika biłgorajskiego, rzadko występujące gatunki flory i fauny, źródłiska szczelinowe, - rzemiosło i rękodzieło ludowe (garncarstwo, wyrób kafli, produkcja z wykorzystaniem rogożyny, wikliniarstwo, hafciarstwo), - wiele produktów lokalnych i regionalnych, - baza turystyczna, w tym hotele, kąpielisko nad zalewem - usługi dla turystów, w tym dwa wyciągi narciarskie, wypożyczalnia sprzętu wodnego - piesze i rowerowe ścieżki edukacyjne, - organizowanie corocznie kilku stałych imprez promocyjnych (Festiwal Kaszy, Dni Lasów Janowskich, Dni Karpia, Festiwal Folkloru, Maliniaki) - baza edukacji ekologicznej - ciekawe i cenne zabytki dotyczące kultury i historii regionu,	- mała liczba przedsiębiorstw generujących miejsca pracy, - niewystarczające wsparcie dla rozwoju przedsiębiorczości, - słaby dostęp do informacji gospodarczej, - mało gospodarstw agroturystycznych, - baza noclegowa dostępna w większości tylko latem - nie oznakowane atrakcje naturalne, przyrodnicze i krajoznawcze, - brak przystanków dla turystów na trasach ścieżek turystycznych, - słaba promocja i wykorzystanie dla rozwoju przez gminy posiadanych zasobów przyrodniczych, kulturalnych, historycznych - słaba promocja posiadanych zasobów gospodarczych, w tym produktów lokalnych i regionalnych, - niewystarczająca oferta usług dla turystów, w tym słabo rozwinięta baza oraz infrastruktura turystyczna i okolicy turystyczna - znaczący procent wykształconej młodzieży pozostającej bez pracy, - zniechęcenie ludzi do aktywności społecznej i podnoszenia kwalifikacji, - niska edukacja mieszkańców w zakresie ochrony środowiska, - zaniedbanie niektórych miejsc cennych przyrodniczo jak np. źródła szczelinowe, - duża grupa mieszkańców biernie oczekujących

- ciekawa historia z wydarzeniami z przeszłości, które mogą być podstawą do opracowania szerokiej oferty turystycznej, - dbałość mieszkańców o tradycję i kulturę ludową, - duża grupa kreatywnych ludzi otwartych na zmiany, w tym młodych i wykształconych, - obecność wielu grup działających w sferze pozarządowej, - obecność artystów i twórców ludowych, - wysoki poziom bezpieczeństwa, publicznego – niska przestępczość, - czyste, nie zanieczyszczone środowisko,	na zmiany, - migracja ludzi młodych do większych miast i poza granice Polski, - słaba motywacja do działania wśród młodzieży, - niewystarczająca liczba obiektów w których mogliby spotykać się mieszkańcy (np. brak domu kultury w Chrzanowie) - mało atrakcyjna oferta spędzania wolnego czasu dla mieszkańców w szczególności dzieci i młodzieży. - starzenie się społeczeństwa i utrzymujący się ujemny wskaźnik migracji wewnętrznej. - występujący problem zagospodarowania odpadów i segregacji śmieci, - zbyt mało pomysłów na wykorzystanie środowiska naturalnego.
SZANSE	ZAGROŻENIA
- rosnące zainteresowanie mieszkańców miast aktywnym wypoczynkiem na wsi, - rozwój turystyczny Lubelszczyzny oraz promocja regionu - specjalizacja regionu lubelskiego w niszowych sektorach produkcji i usług (produkcja wysokiej jakości żywności, rozwój produktów tradycyjnych i regionalnych, usługi turystyczne). - możliwość uzyskania pomocy z Funduszy Unii Europejskiej, - rosnące zainteresowanie młodych ludzi prowadzeniem własnej działalności gospodarczej, - rozwój społeczeństwa informacyjnego	- postępująca marginalizacja regionu, - skomplikowane procedury aplikacji o środki z funduszy UE, - kryzys gospodarczy w Europie i na świecie, - niskie dochody ludności ograniczające rozwój i trudny dostęp do kapitału - ciągły odpływ ludzi młodych i wykształconych do miast, - częste zmiany przepisów prawnych, różnice w interpretacji przepisów, niespójność przepisów prawnych, - niewystarczające wsparcie dla mikro i małej przedsiębiorczości , - wysokie koszty stworzenia i utrzymania miejsca pracy,

Powiązanie elementów analizy SWOT z celami

	Elementy analizy SWOT	Wnioskowane cele
1.	Mocne strony - dobre położenie komunikacyjne przy drogach krajowych nr 19 i 74 - ciekawe i cenne zabytki dotyczące kultury i historii regionu, - zalew i liczne stawy hodowlane i łowiska ryb, unikalne stawy śródleśne - duża powierzchnia lasów i obszarów chronionych Słabe strony - mało gospodarstw agroturystycznych, - baza noclegowa dostępna w większości tylko latem - niewystarczająca oferta usług dla turystów, w tym słabo rozwinięta baza oraz infrastruktura turystyczna i okołoturystyczna - brak przystanków dla turystów na trasach ścieżek turystycznych, - występujący problem zagospodarowania odpadów i segregacji śmieci, - zbyt mało pomysłów na wykorzystanie środowiska naturalnego Szanse - rosnące zainteresowanie mieszkańców miast aktywnym wypoczynkiem na wsi Zagrożenia - kryzys gospodarczy w Europie i na świecie	Rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej w tym sportowej
2.	Mocne strony - obecność artystów i twórców ludowych - organizowanie corocznie kilku stałych imprez promocyjnych (Festiwal Kaszy, Dni Lasów Janowskich, Dni Karpia, Festiwal Folkloru, Maliniaki) Słabe strony - słaba promocja i wykorzystanie dla rozwoju gmin posiadanych zasobów przyrodniczych, kulturalnych, historycznych - nie oznakowane atrakcje naturalne, przyrodnicze i krajoznawcze Szanse - rozwój turystyczny Lubelszczyzny oraz promocja regionu Zagrożenia - niskie dochody ludności ograniczające rozwój i trudny dostęp do kapitału	Promocja produktów, usług i walorów turystycznych regionu
3.	Mocne strony - unikalne zasoby przyrodnicze takie jak np. bagna (Imielty Ług) i ostoja konika biłgorajskiego, rzadko występujące gatunki flory i fauny, źródłiska szczelinowe	Wykorzystanie lokalnych zasobów do rozwoju turystyki

	- baza turystyczna, w tym hotele, kąpielisko nad zalewem - usługi dla turystów, w tym dwa wyciągi narciarskie, wypożyczalnia sprzętu wodnego - piesze i rowerowe ścieżki edukacyjne - wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego – niska przestępczość - czyste, nie zanieczyszczone środowisko, Słabe strony - nie oznakowane atrakcje naturalne, przyrodnicze i krajoznawcze - brak przystanków dla turystów na trasach ścieżek turystycznych - zaniedbane niektóre miejsca cenne przyrodniczo jak np. źródła szczelinowe, czy historycznie Szanse - rozwój turystyczny Lubelszczyzny oraz promocja regionu Zagrożenia - postępująca marginalizacja regionu	
4.	Mocne strony - baza edukacji ekologicznej - duża grupa kreatywnych ludzi otwartych na zmiany, w tym młodych i wykształconych Słabe strony - duża grupa mieszkańców biernie oczekujących na zmiany - znaczący procent wykształconej młodzieży pozostającej bez pracy - zniechęcenie ludzi do aktywności społecznej i podnoszenia kwalifikacji Szanse - rozwój turystyczny Lubelszczyzny oraz promocja regionu Zagrożenia - ciągły odpływ ludzi młodych i wykształconych do miast	Podniesienie poziomu wiedzy i kwalifikacji mieszkańców w kierunku rozwoju obszaru LGD Leśny Krąg
5.	Mocne strony - duża produkcja i przetwórstwo gryki, miodu, a także Inu, oleju lnianego - duża produkcja rolnicza i leśna, w tym owoce miękkie i runo leśne - wiele produktów lokalnych i regionalnych Słabe strony - mała liczba przedsiębiorstw generująca miejsca pracy - słaby dostęp do informacji gospodarczej - znaczący procent wykształconej młodzieży pozostającej bez pracy - migracja ludzi młodych do większych miast i poza granice Polski - starzenie się społeczeństwa i utrzymujący się ujemny wskaźnik migracji wewnętrznej.	Rozwój przedsiębiorczości w zakresie produkcji i usług, a w tym działalności pozarolniczej

	Szanse - specjalizacja regionu lubelskiego w niszowych sektorach produkcji i usług (produkcja wysokiej jakości żywności, rozwój produktów tradycyjnych i regionalnych, usługi turystyczne). - możliwość uzyskania pomocy z Funduszy Unii Europejskiej, - rosnące zainteresowanie młodych ludzi prowadzeniem własnej działalności gospodarczej, Zagrożenia - skomplikowane procedury aplikacji o środki z funduszy UE, - niewystarczające wsparcie dla mikro i małej przedsiębiorczości , - wysokie koszty stworzenia i utrzymania miejsca pracy,	
6.	Mocne strony - rzemiosło i rękodzieło ludowe (garncarstwo, wyrób kafli, produkcja z wykorzystaniem rogożyny, wikliniarstwo, hafciarstwo) - wiele produktów lokalnych i regionalnych Słabe strony - słaba promocja posiadanych zasobów gospodarczych, w tym produktów lokalnych i regionalnych Szanse - rozwój turystyczny Lubelszczyzny oraz promocja regionu Zagrożenia - postępująca marginalizacja regionu - niskie dochody ludności ograniczające rozwój i trudny dostęp do kapitału	Promocja produkcji i usług opartych na lokalnych zasobach przyrodniczych oraz rzemiosła i rękodzielnictwa
7.	Mocne strony - duża grupa kreatywnych ludzi otwartych na zmiany, w tym młodych i wykształconych Słabe strony - niewystarczające wsparcie dla rozwoju przedsiębiorczości - znaczący procent wykształconej młodzieży pozostającej bez pracy Szanse - możliwość uzyskania pomocy z Funduszy Unii Europejskiej Zagrożenia - skomplikowane procedury aplikacji o środki z funduszy UE	Podnoszenie kwalifikacji i umiejętności mieszkańców w zakresie rozwoju gospodarczego obszarów i korzystania z pomocy zewnętrznej
8.	Mocne strony - dbałość mieszkańców o tradycję i kulturę ludową - obecność wielu grup działających w sferze pozarządowej Słabe strony - niewystarczająca liczba obiektów w których mogliby się spotkać mieszkańcy (np. brak domu kultury w Chrzanowie)	Poprawa infrastruktury technicznej obszaru dla poprawy jakości życia mieszkańców

	- mało atrakcyjna oferta spędzania wolnego czasu dla mieszkańców w szczególności dla dzieci i młodzieży. Szanse - możliwość uzyskania pomocy z Funduszy Unii Europejskiej Zagrożenia - częste zmiany przepisów prawnych, różnice w interpretacji przepisów, niespójność przepisów prawnych - skomplikowane procedury aplikacji o środki z funduszy UE	
9.	Mocne strony - dbałość mieszkańców o tradycje i kulturę ludową - obecność wielu grup działających w sferze pozarządowej Słabe strony - zniechęcenie ludzi do aktywności społecznej i podnoszenia kwalifikacji, - niska edukacja mieszkańców w zakresie ochrony środowiska, - słaba motywacja do działania wśród młodzieży, - starzenie się społeczeństwa i utrzymujący się ujemny wskaźnik migracji wewnętrznej Szanse - rozwój społeczeństwa informacyjnego Zagrożenia - ciągle odływ ludzi młodych i wykształconych do miast	Poprawa infrastruktury społecznej i zachowanie dziedzictwa kulturowego

Przeprowadzone warsztaty i konsultacje pozwoliły na opracowanie analizy SWOT obszaru, a to z kolei na wypracowanie wniosków i wybranie głównych kierunków rozwoju.

Wnioski z przeprowadzonej analizy SWOT

Obszar objęty strategią jest znanym mieszkańcom Lubelszczyzny regionem turystycznym. Walory przyrodnicze przyciągają tu co roku rzesze turystów. **Wzmocnienie turystycznej funkcji regionu, opartej głównie na zasobach przyrodniczych** jest w tej sytuacji naturalnym kierunkiem działania LGD Leśny Krąg. Zostaną one skierowane na usunięcie zidentyfikowanych braków i zaniedbań, przede wszystkim na rozbudowę infrastruktury turystycznej, rozwój obsługi ruchu turystycznego – zarówno poprzez usługi jak i dostępność do wszelkiej mającej na ten fakt wpływ infrastruktury oraz w zakresie ochrony środowiska. Mając na uwadze mieszkańców oraz turystów zainteresowanych aktywnym wypoczynkiem należałoby zwiększyć liczbę obiektów służących do uprawiania sportów, aktywnego wypoczynku i rekreacji. Ponadto jest duże zapotrzebowanie na obiekty infrastruktury społecznej. Obiekty te będą służyć nie tylko turystom, lecz także mieszkańcom obszaru, **poprawiając warunki i jakość ich życia**.

Przy tworzeniu oferty turystycznej należy wykorzystać bogate i wciąż żywe dziedzictwo kulturowe tych terenów, obejmujące tradycyjne rzemiosło i rękodzieło, charakterystyczne dla tego obszaru produkty lokalne (w tym kulinarne), kultywowane obrzędy i zwyczaje oraz różne formy rzemiosła i rękodzielnictwa mające swe korzenie w bogactwie kultury Ziemi Janowskiej.

Wykorzystać istniejący potencjał produkcji rolniczej w celu zwiększenia jej sprzedaży oraz wsparcie rozwoju przetwórstwa mając na uwadze rosnące zainteresowanie konsumentów żywnością produkowaną na terenach o czystym środowisku, produkowaną metodami tradycyjnymi, zdobywającymi popularność w grupie „zdrowej żywności”, występujących na obszarze LGD takich jak: gryka i jej przetwory, siemię i olej lniany, runo leśne i owoce miękkie.

Z uwagi na brak dużych zakładów pracy i wysoki wskaźnik bezrobocia na obszarze działania LGD wspierać rozwój przedsiębiorczości poza rolnictwem i turystyką, w tym poprzez podnoszenie wiedzy i kwalifikacji mieszkańców, ze szczególną uwagą zwróconą na ludzi młodych.

Wesprzeć mieszkańców obszaru w podnoszeniu kwalifikacji i umiejętności wykorzystując dostępne formy takie jak szkolenia, warsztaty, pokazy i wyjazdy studyjne oraz nowoczesne źródła dostępu do informacji jakim jest internet dla rozwoju turystyki i przedsiębiorczości na obszarze działania LGD oraz dla poprawy jakości życia mieszkańców.

Wzajemne powiązania działań mających na celu rozwój obszaru dzięki turystyce opartej na zasobach obszaru oraz działania zmierzające do poprawy życia mieszkańców z obszaru skłoniły Lokalną Grupę Działania Leśny Krąg do określenia celów zamieszczonych w następnym rozdziale.

4. Określenie celów ogólnych i szczegółowych LSR oraz wskazanie planowanych przedsięwzięć służących osiągnięciu poszczególnych celów szczegółowych, w ramach których będą realizowane operacje

a) cele ogólne LSR, cele szczegółowe LSR

Wstępem do opracowania celów strategii było zidentyfikowanie głównych zasobów obszaru oraz czynników stanowiących bariery rozwoju. Na tej podstawie określono centralne problemy strategiczne i sformułowano podaną niżej wizję określającą pożądany stan docelowy.

Wizja

Obszar LGD Leśny Krąg o bogatej ofercie gospodarczej i kulturalnej, atrakcyjny przyrodniczo i turystycznie, zamieszkały przez zintegrowanych i aktywnych mieszkańców

Lokalna Strategia Rozwoju LGD Leśny Krąg zawiera trzy cele ogólne, wynikające ze specyfiki i wizji rozwoju obszaru:

Określenie celów ogólnych LSR

Cel Ogólny nr 1	Rozwój turystyki w oparciu o bogactwo lokalnych zasobów krainy Leśnego Kręgu
Cel Ogólny nr 2	Różnicowanie działalności gospodarczej obszaru w oparciu o lokalne potrzeby i posiadane zasoby
Cel Ogólny nr 3	Rozwijanie aktywności społecznej oraz poprawa jakości życia mieszkańców z wykorzystaniem walorów krainy Leśnego Kręgu

Są to cele o charakterze strategicznym, długim horyzoncie realizacji. Korespondują z celami Osi 4 Leader, określonymi w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013:

- aktywizacja mieszkańców, wzmocnienie kapitału społecznego;
- różnicowanie działalności gospodarczej, tworzenie pozarolniczych miejsc pracy;
- polepszenie zarządzania lokalnymi zasobami i ich waloryzacja;
- poprawa samoorganizacji i zarządzania na poziomie lokalnym.
- poprawa jakości życia;

Relacje pomiędzy celami ogólnymi LSR a celami Osi 4 Leader wyglądają następująco:

Cele LSR	Rozwój turystyki w oparciu o bogactwo lokalnych zasobów krainy Leśnego Kręgu	Różnicowanie działalności gospodarczej obszaru w oparciu o lokalne potrzeby i posiadane zasoby	Rozwijanie aktywności społecznej oraz poprawa jakości życia mieszkańców z wykorzystaniem walorów krainy Leśnego Kręgu
Cele PROW 2007-2013 Oś 4 Leader			
aktywizacja mieszkańców, wzmocnienie kapitału społecznego;			
różnicowanie działalności gospodarczej, tworzenie pozarolniczych miejsc pracy;			
poprawa zarządzania lokalnymi zasobami i ich waloryzacja;			
poprawa samoorganizacji i zarządzania na poziomie lokalnym.			
poprawa jakości życia;			

Cele ogólne zawierają cele szczegółowe, o krótszym okresie realizacji, które dostarczają informacji w jaki sposób będą osiągane cele ogólne. Plan operacyjny Lokalnej Strategii Rozwoju zamykają przedsięwzięcia. Mają one postać lokalnych programów, do realizacji których zaproszone są wszystkie podmioty działające na terenie Lokalnej Grupy Działania Leśny Krąg. Każdy z nich, bez względu na status, formę prawną, czy też obszar działania może we własnym zakresie przyczynić się do realizacji danego przedsięwzięcia, a tym samym celów szczegółowych i ogólnych LSR. Ten wpływ partnerów lokalnych będzie najsilniejszy poprzez zgłaszanie i realizowanie projektów w ramach LSR, zgodnie z kategoriami finansowymi:

- różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej;
- tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw;
- odnowa i rozwój wsi;
- małe projekty;
- funkcjonowanie LGD – nabywanie umiejętności i aktywizacja;
- wdrażanie projektów współpracy.

Cele ogólne LSR będą realizowane poprzez następujące cele szczegółowe

CEL OGÓLNY 1:ROZWÓJ TURYSTYKI W OPARCIU O BOGACTWO LOKALNYCH ZASOBÓW KRAINY LEŚNEGO KRĘGU

Cele szczegółowe

- 1.1 Rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej
- 1.2 Promocja produktów, usług i walorów turystycznych regionu
- 1.3 Wykorzystanie lokalnych zasobów do rozwoju turystyki
- 1.4 Podniesienie poziomu wiedzy i kwalifikacji mieszkańców w kierunku rozwoju obszaru LGD Leśny Krąg

CEL OGÓLNY 2 RÓŻNICOWANIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ OBSZARU W OPARCIU O LOKALNE POTRZEBY I POSIADANE ZASOBY

Cele szczegółowe:

- 2.1 Rozwój przedsiębiorczości w zakresie produkcji i usług, a w tym działalności pozarolniczej
- 2.2 Promocja produkcji lokalnej i kreowanie produktu markowego
- 2.3 Podnoszenie kwalifikacji i umiejętności mieszkańców w zakresie rozwoju obszarów wiejskich i korzystania z pomocy zewnętrznej

CEL OGÓLNY 3 ROZWIJANIE AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ ORAZ POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW Z WYKORZYSTANIEM WALORÓW KRAINY LEŚNEGO KRĘGU

Cele szczegółowe

- 3.1 Poprawę infrastruktury technicznej obszaru
- 3.2 Poprawę infrastruktury społecznej i zachowanie dziedzictwa kulturowego

LGD Leśny Krąg zakłada, że wszystkie przewidziane w strategii cele zostaną osiągnięte pod koniec okresu realizacji strategii, to znaczy w 2015 roku. Aby osiągnąć te cele, realizowane będą przedsięwzięcia opisane w dalszej części tego rozdziału. Przyjęto, że realizacja wszystkich przedsięwzięć rozpocznie się w 2009 roku i zakończy w 2015 roku. Wynika z tego, że podane przy poszczególnych przedsięwzięciach wskaźniki ich realizacji zostaną osiągnięte w 2015 roku.

b) opis planowanych do realizacji przedsięwzięć, wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania dla każdego przedsięwzięcia

Przedsięwzięcia

- I. Zrównoważony rozwój turystyki na obszarze działania LGD Leśny Krąg
- II. Budowanie szlaku turystycznego Leśnego Kręgu łączącego gminy obszaru LGD
- III. Produkt lokalny wizytówką Leśnego Kręgu
- IV. Teren LGD Leśny Krąg miejscem atrakcyjnym i wartym zamieszkania

Schemat

Cel Ogólny nr 1 Rozwój turystyki w oparciu o bogactwo lokalnych zasobów krainy Leśnego Kręgu		
Cele szczegółowe		Przedsięwzięcia
1.1	Rozbudowę infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej	I Rozwój zrównoważonej turystyki krainy Leśnego Kręgu
1.2	Promocję produktów, usług i walorów turystycznych regionu	
1.3	Wykorzystanie lokalnych zasobów do rozwoju turystyki	
1.4	Podniesienie poziomu wiedzy i kwalifikacji podmiotów z obszaru LGD Leśny Krąg w zakresie turystyki i agroturystyki	
Cel Ogólny nr 2 Różnicowanie działalności gospodarczej obszaru w oparciu o lokalne potrzeby i posiadane zasoby		
Cele szczegółowe		Przedsięwzięcia
2.1	Rozwój przedsiębiorczości w zakresie produkcji i usług, a w tym działalności pozarolniczej	III. Produkt lokalny wizytówką Leśnego Kręgu
2.2	Promocja produkcji lokalnej i kreowanie produktu markowego	
2.3	Podnoszenie kwalifikacji i umiejętności mieszkańców w zakresie rozwoju przedsiębiorczości	
Cel Ogólny nr 3 Rozwijanie aktywności społecznej oraz poprawa jakości życia mieszkańców z wykorzystaniem walorów krainy Leśnego Kręgu		
Cele szczegółowe		Przedsięwzięcia
3.1	Poprawę infrastruktury technicznej obszaru	IV Teren LGD Leśny Krąg miejscem atrakcyjnym i wartym zamieszkania
3.2	Poprawę infrastruktury społecznej i zachowanie dziedzictwa kulturowego	

Przedsięwzięcia służące osiągnięciu celów LSR

I. Zrównoważony rozwój turystyki na obszarze działania LGD Leśny Krąg

Służy osiągnięciu celów:

Celu ogólnego nr 1: Rozwój turystyki w oparciu o bogactwo lokalnych zasobów krainy Leśnego Kręgu oraz celów szczegółowych:

- 1.1 Rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej
- 1.2 Promocja produktów, usług i walorów turystycznych regionu
- 1.3 Wykorzystanie lokalnych zasobów do rozwoju turystyki
- 1.4 Podniesienie poziomu wiedzy i kwalifikacji mieszkańców w kierunku rozwoju obszaru LGD Leśny Krąg

Opis	
Uzasadnienie:	Jednym z największych walorów obszaru LGD są doskonale możliwości dla rozwoju turystyki. Bogactwo i różnorodność zasobów przyrodniczych krajobrazowych i kulturowych we wszystkich gminach obszaru LGD skłaniają do podejmowania działań w kierunku zachęcania turystów do spędzania wolnego czasu na Ziemi Janowskiej. Aby rozwijać ruch turystyczny na terenie siedmiu gmin należących do LGD należy stworzyć i wypromować spójną i atrakcyjną dla turysty ofertę. Musi ona uwzględniać wszystkie najciekawsze walory przyrodniczo krajobrazowe, miejsca zachowania dziedzictwa kulturowego i historycznego tego terenu. Oferta musi uwzględniać potrzeby turystów w zakresie bazy noclegowej i gastronomicznej. Obecnie istniejące na obszarze LGD zaplecze noclegowo-gastronomiczne wymaga doinwestowania w zakresie tworzenia lub rozwoju usług. Oferowana baza hotelowa skupiona jest głównie w Janowie Lubelskim i wokół. Składa się przede wszystkim z hoteli, ośrodków wypoczynkowych pensjonatów działających pod potrzeby turystów korzystających z zalewu. Gospodarstw agroturystycznych czy przedsiębiorców świadczących usługi wynajmu pokoi poza ośrodkami Janowa Lubelskiego jest niewiele i nie odgrywają one aktualnie znaczącej roli w obsłudze turystów. Skierowanie ruchu turystycznego na teren pozostałych gmin będzie wiązało się jednak z uaktywnieniem lokalnych przedsiębiorców w kierunku tworzenia i rozwoju oferty noclegowej i gastronomicznej wykorzystującej tradycyjną kuchnię Ziemi Janowskiej bogatej w produkty lokalne. Rozwój spójnej dla całego obszaru oferty turystyczno-kulturalnej zachęci mieszkańców, zwłaszcza rolników i przedsiębiorców do udziału w przedsięwzięciach mających na celu przyciągnięcie turystów i wpłynie na wzrost zamożności lokalnych środowisk. Dotychczasowe działania skupiały się na jednorazowych akcjach promocyjnych, co powodowało, że turyści napływali tylko kilka razy w roku. Innowacyjne podejście będzie polegało na zsynchronizowaniu inicjatyw podejmowanych w infrastrukturze turystycznej, ochronie dziedzictwa kulturowego, wykorzystania posiadanych zasobów dla rozwoju przedsiębiorczości, szkoleniach i promocji obszaru, tak by teren LGD był atrakcyjny w ciągu całego roku.
Grupy docelowe beneficjentów:	• Jednostki samorządu terytorialnego; • Instytucje kultury; • Kościoły i związki wyznaniowe; • Organizacje pozarządowe zajmujące się turystyką, kulturą, sportem oraz ochroną dziedzictwa kulturowego; • Osoby fizyczne, osoby prawne • Zarządcy obiektów zabytkowych i historycznych

Rekomendowane operacje	
Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”	Preferowane będą operacje dotyczące: •powstawania lub rozwoju usług turystycznych w tym związanych z ze sportem , rekreacją i wypoczynkiem •sprzedaży detalicznej w zakresie pamiątek, napojów, żywności (w tym w szczególności produktów wytwarzanych z lokalnych zasobów)
Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”	Preferowane będą operacje dotyczące: •powstawania lub rozwoju usług turystycznych w tym związanych z ze sportem , rekreacją i wypoczynkiem •sprzedaży detalicznej w zakresie pamiątek, napojów, żywności (w tym w szczególności produktów wytwarzanych z lokalnych zasobów)
Odnowa i rozwój wsi”	Preferowane będą operacje dotyczące •Budowa parkingów i chodników. •Zagospodarowanie źródeł i ich renowacja . •Wykonanie rabat , trawników , altanki , ławek i placu zabaw dla dzieci.
Wdrażanie LSR – Małe projekty”	Preferowane będą operacje dotyczące: •budowania lub rozwijania infrastruktury turystycznej , rekreacyjnej wypoczynkowej oraz sportowej •opracowywania i produkcji pamiątek •powstawania lub rozwoju punktów informacji turystycznej •zakup strojów, eksponatów i instrumentów muzycznych dla zespołów artystycznych, zespołów folklorystycznych, orkiestr dętych oraz innych grup i zespołów kultywujących miejscowe tradycje i zwyczaje •promocji walorów turystycznych, bazy turystycznej produktów lub usług turystycznych w tym poprzez organizację lub udział w imprezach , wydarzeniach promocyjnych •służące podnoszeniu kwalifikacji i umiejętności w zakresie rozwoju turystyki, rekreacji, wypoczynku.
Projekty współpracy	•Operacje, które przyczynią się do nawiązania długofalowych kontaktów z partnerami krajowymi i zagranicznymi i wpłyną pozytywnie na rozwój turystyki w regionie działania LGD.
Aktywizacja i nabywanie umiejętności	Preferowane będą operacje dotyczące •wykonywania badań, analiz, studiów wykonalności, konsultacji, planów rozwoju w zakresie oferty turystycznej lub promocji turystycznej obszaru LGD •informowania o atrakcjach turystycznych, w tym poprzez budowę lub aktualizację stron internetowych , opracowanie , przygotowanie lub powielenie materiałów informacyjnych, tworzenia i obsługi bazy danych •promowania atrakcji turystycznych w tym również organizacja lub udział w wydarzeniach promocyjnych •aktywizacji społeczności lokalnej w zakresie rozwoju agroturystyki i turystyki .

Wskaźniki realizacji przedsięwzięcia				
wskaźniki oddziaływania (w odniesieniu do celu głównego) do końca trwania programu tj. do roku 2015	•liczba turystów odwiedzających obszar LGD (dane GUS oraz dane z urzędów gmin) •dochody podatkowe gmin per capita w tys złotych (dane z urzędów gmin) •wzrost wiedzy i kwalifikacji mieszkańców na temat prowadzenia działalności gospodarczej w turystyce oraz metodach i formach promocji produktów lokalnych (na podstawie liczby przeszkolonych osób) w okresie całego okresu trwania programu;;			
	wskaźniki rezultatu (w odniesieniu do celów szczegółowych) do końca trwania programu tj. do roku 2015	•średniorocznie minimum 200 osób korzystających z nowej lub ulepszonej infrastruktury turystycznej (na podstawie informacji z LGD oraz z urzędów gmin, miasta Janów Lubelski oraz jednostek świadczących usługi turystyczne) •średniorocznie minimum 2000 osób korzystających z udziału w operacjach promocyjnych (na podstawie informacji z LGD oraz z urzędów gmin, miasta Janów Lubelski i podległych im jednostek organizacyjnych) •minimum 200 beneficjentów biorących udział w różnych formach szkoleniowych (na podstawie danych LGD) •minimum 4 nowopowstałych miejsc pracy (na podstawie danych LGD) •minimum 4 gospodarstwa rolne podejmą lub rozwiną działalność pozarolniczą (na podstawie danych LGD)		
wskaźniki produktu do końca trwania programu tj. do roku 2015		Działanie/źródło weryfikacji	Minimalna liczba projektów	Średnia wartość w tys. zł
	„Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” (na podst. danych z LGD)	5	60,0	300,0
	„Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” (na podst. danych z LGD)	3	100,0	300,0
	„Odnowa i rozwój wsi” (na podst. danych z LGD i z gmin)	2	300,0	600,0
	„Małe projekty” (na podst. danych z LGD)	25	24,75	618,87
	„Rozwijanie współpracy” (na podst. danych z LGD)	2	36,4	72,80
	„Aktywizacja i nabywanie umiejętności” (na podst. raportów i innych danych z LGD)	6	20,63	123, 75

II. Budowanie szlaku turystycznego Leśnego Kręgu łączącego gminy obszaru LGD

Służy osiągnięciu celów:

Celu ogólnego nr 1: Rozwój turystyki w oparciu o bogactwo lokalnych zasobów krainy Leśnego Kręgu oraz celów szczegółowych:

1.1 Rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej

1.3 Wykorzystanie lokalnych zasobów do rozwoju turystyki

Opis	
Uzasadnienie	Z przeprowadzonej analizy SWOT, rozmów i konsultacji z mieszkańcami w trakcie warsztatów oraz opiniami wynika, że główny ruch turystyczny na Ziemi Janowskiej koncentruje się w mieście i jego okolicach. Odwiedzający nie znają wielu walorów i atrakcji turystycznych, których bogactwo występuje we wszystkich Gminach obszaru. Dlatego też wykorzystanie partnerstwa zgodnie z zasadami LEADER zaowocowało sformułowaniem wspólnego przedsięwzięcia dotyczącego uspojnienia szlaków turystycznych w jeden szlak prowadzący przez wszystkie Gminy, który zostanie uatrakcyjniony infrastrukturą turystyczną, małą architekturą, oznakowaniem oraz tablicami informacyjnymi o atrakcjach na danym obszarze. Rozbudowa infrastruktury turystycznej, jednolite oznakowanie szlaku i jego atrakcji turystycznych (wykorzystując bogactwo walorów) przyczyni się najlepiej z jednej strony do stworzenia wspólnej, jednolitej oferty turystycznej, którą będzie można profesjonalnie promować jako wspólny produkt turystyczny Ziemi Janowskiej wszystkich Gmin obszaru, z drugiej zaś do zaktywizowania społecznego i gospodarczego obszaru poprzez skierowanie ruchu turystycznego również na tereny, które do tej pory nie w słabszym zakresie były odwiedzane przez turystów. Wspólne przedsięwzięcie powinno przyczynić się do generowania nowych miejsc pracy i wzrostu dochodów. Napływ turystów stworzy rynek dla produktów specyficznych dla obszaru, wytwarzanych w oparciu o lokalne zasoby oraz pozwoli na dalszy rozwój usług turystycznych.. Realizacja przedsięwzięcia będzie zmuszać do koncentracji działań promocyjnych na spójnej ofercie turystycznej. Przedsięwzięcie ma celu wzmocnienie pozycji obszaru w grupie atrakcyjnych turystycznie miejsc w województwie i kraju. Ponadto budowa „Szlaku Leśnego Kręgu” umocni grupę i zacieśni współpracę międzygminną. Do tej pory gminy nie współpracowały ze sobą w zakresie budowania wspólnego produktu turystycznego. Nowatorskim pomysłem jest tu wykorzystanie doświadczeń poszczególnych członków LGD do wspólnej pracy nad projektem budowy wspólnego Szlaku turystycznego Leśnego Kręgu.
Grupy docelowe beneficjentów:	• Jednostki samorządu terytorialnego; • Organizacje pozarządowe zajmujące się turystyką, kulturą, sportem oraz ochroną dziedzictwa kulturowego; • Osoby fizyczne

Rekomendowane operacje	
Wdrażanie LSR – Małe projekty”	Preferowane będą operacje dotyczące • infrastruktury turystycznej (w tym, budowa i oznakowanie szlaków, tras i ścieżek dojść do punktów widokowych i innych atrakcji pozostających w sąsiedztwie, tablice, drogowskazy, kierunkowskazy, mostki, kładki), • zakupu wyposażenia lub urządzeń, budowy, budowy lub odbudowy małej architektury turystycznej (m.in. zadaszenia turystyczne, kosze, ławy, wieże i platformy widokowe) wpływającej na rozwój i uatrakcyjnianie systemu szlaków turystycznych Leśnego Kręgu • utworzenia i/lub oznakowania punktów informacyjnych na terenie Gmin obszaru • oznakowania cennych walorów przyrodniczo-krajobrazowych, miejsc dziedzictwa kulturowego i historycznego • wydawnictw i wydarzeń promujących powstałą infrastrukturę
Aktywizacja i nabywanie umiejętności	Preferowane będą operacje dotyczące • realizacja wydarzeń promocyjnych dotyczących szlaku Leśnego Kręgu • aktywizacja mieszkańców w zakresie gospodarczego wykorzystania szlaków • przygotowanie i wydanie folderów, albumów fotograficznych, filmów promocyjnych, monografii, przewodników i map turystycznych, widokówek i innych publikacji informacyjnych promujących Szlak Leśnego Kręgu
Wskaźniki realizacji przedsięwzięcia	
wskaźniki oddziaływania (w odniesieniu do celu głównego) do końca trwania programu tj. do roku 2015	• liczba turystów odwiedzających obszar LGD (dane GUS oraz dane z urzędów gmin) • dochody podatkowe gmin per capita w tys złotych (dane z urzędów gmin) • wzrost wiedzy i kwalifikacji mieszkańców na temat walorów turystycznych obszaru LGD i możliwości jego promowania oraz wykorzystania gospodarczego (na podstawie liczby osób biorących udział w szkoleniach i konferencjach) w okresie całego okresu trwania programu, dane z gmin i dane LGD); • wzrośnie poziom zadowolenia mieszkańców z utworzenia szlaku turystycznego na terenie ich gmin (na podstawie przeprowadzonych ankiet dwukrotnie w czasie trwania programu)

wskaźniki rezultatu (w odniesieniu do celów szczegółowych) do końca trwania programu tj. do roku 2015	•średniorocznie minimum 300 osób korzystających ze szlaków turystycznych (na podstawie informacji z LGD oraz z urzędów gmin, miasta Janów Lubelski i podległych im jednostek organizacyjnych) •średniorocznie minimum 200 osób korzystających z informacji i publikacji o szlaku turystycznym (na podstawie informacji z LGD oraz z urzędów gmin, miasta Janów Lubelski i podległych im jednostek organizacyjnych, mediów) •minimum 80 beneficjentów biorących udział w różnych formach szkoleniowych (na podstawie informacji z LGD oraz z urzędów gmin, miasta Janów Lubelski i podległych im jednostek organizacyjnych) •oznakowanie ok. 100 km szlaków turystycznych •uatrakcyjnienie infrastrukturą turystyczną przestrzeni 7 gmin			
wskaźniki produktu do końca trwania programu tj. do roku 2015	Działanie/źródło weryfikacji	Liczba projektów	Średnia wartość w tys. zł	Łącznie wartość w tys. złotych
	Małe projekty” (na podst. danych z LGD)	20	24,75	495,10
	„Aktywizacja i nabywanie umiejętności” (na podst. raportów i innych danych z LGD)	3	20,63	61,86

III. Produkt lokalny wizytówką Leśnego Kręgu

Służy osiągnięciu celów:

Celu ogólnego nr 2: Różnicowanie działalności gospodarczej obszaru w oparciu o lokalne potrzeby i posiadane zasoby

oraz celów szczegółowych:

2.1 Rozwój przedsiębiorczości w zakresie produkcji i usług, a w tym działalności pozarolniczej

2.2 Promocja produkcji lokalnej i kreowanie produktu markowego

2.3 Podnoszenie kwalifikacji i umiejętności mieszkańców w zakresie rozwoju obszarów wiejskich i korzystania z pomocy zewnętrznej

Opis	
Uzasadnienie:	Wybór tematu jest zgodny ze strategiami gmin jak i powiatu. Wynika z przeprowadzonej analizy SWOT i rozmów na warsztatach. Jest jednym z przyjętych celów w planach rozwojowych nie tylko gmin z terenu LGD, ale również województwa lubelskiego. Mimo posiadanych dobrych lokalnych produktów, które powinny być rozpoznawalne pod marką produktu lokalnego Ziemi Janowskiej, czy Leśnego Kręgu, nie są one dobrze znane na rynku poza powiatem janowskim. Pisząc o produktach lokalnych mamy na myśli nie tylko produkty żywnościowe, ale także inne charakterystyczne dla obszaru, które powstają przy wykorzystaniu lokalnych zasobów. Dlatego podejmowane działania powinny przynieść efekty w postaci wypromowania produktów i wsparcia rozwoju przedsiębiorczości związanej z wytwarzaniem tych produktów. W efekcie długofalowym przedsięwzięcie powinno przyczynić się do ożywienia gospodarczego, do utworzenia nowych miejsc pracy, a także do zatrzymania młodych ludzi. Innowacyjne działania będą polegały na wykorzystaniu nowych metod promocji i kształtowania wizerunku dla lokalnych produktów. Przykładami planowanych ciekawych przedsięwzięć, które powinny poprawiać wizerunek dla tych produktów jest pomysł wioski tematycznej w Łążku Garmcarskim oraz Centrum Certyfikacji Produktu Lokalnego.
Grupy docelowe beneficjentów:	▪ Osoby fizyczne ▪ Osoby prawne - przedsiębiorcy ▪ Osoby prawne (gminy, instytucje kultury dla których organizatorem są jednostki samorządu terytorialnego, kościoły lub inne związki wyznaniowe bądź organizacje samorządowe z terenu LSR mające status organizacji pożytku publicznego).; ▪ Organizacje pozarządowe.
Rekomendowane operacje	
Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	Preferowane będą operacje dotyczące • Tworzenia i rozwoju produkcji i usług wykorzystujących lokalne zasoby • Rzemiosła i rękodzielnictwa

Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”	Preferowane będą operacje dotyczące • Tworzenia i rozwoju produkcji i usług wykorzystujących lokalne zasoby • Rzemiosła i rękodzielnictwa
Odnowa i rozwój wsi”	Preferowane będą operacje dotyczące • Zakupu obiektów charakterystycznych dla danego regionu i tradycji budownictwa wiejskiego • Odnowienie i remont generalny budynków oraz adaptacja na cele publiczne • Wyposażenie obiektów pod kątem przeznaczenia na cele promocji lokalnych produktów i usług , w tym w postaci sal ekspozycyjnych, witryn; • Zakup sprzętu, materiałów i usług służących realizacji operacji
• Wdrażanie LSR – Małe projekty”	Preferowane będą operacje dotyczące ▪ Promocji lokalnych produktów i usług których wytwarzanie oparte jest na zasobach lokalnych obszaru, w tym poprzez wydarzenia, publikacje, prezentacje, ▪ Inicjowanie powstawania, przetwarzania lub wprowadzania na rynek produktów i usług opartych na lokalnych zasobach , tradycyjnych sektorach gospodarki, lub lokalnym dziedzictwie w tym kulturowym , historycznym przyrodniczym, albo podnoszenia jakości tych wyrobów ▪ Podnoszeniu kwalifikacji i umiejętności w zakresie aspektów podejmowania, prowadzenia i rozwoju działalności gospodarczej.
Aktywizacja i nabywanie umiejętności	Preferowane będą operacje dotyczące • Realizacja badań i analiz dotyczących zasobów lokalnych i możliwości ich wykorzystania w obszarze gospodarczym obszaru • Informowanie o produktach i usługach obszaru, w tym w tym poprzez budowę lub aktualizację stron internetowych , opracowanie , przygotowanie lub powielenie materiałów informacyjnych, tworzenia i obsługi bazy danych • Aktywizacja społeczności lokalnej w kierunku podejmowania i rozwoju działalności pozarolniczych, w tym spotkania aktywizujące i szkolenia • Doradztwo w zakresie przygotowania wniosków o przyznanie pomocy na realizację
Wskaźniki realizacji przedsięwzięcia	
wskaźniki oddziaływania (w odniesieniu do celu głównego) do końca trwania programu tj. do roku 2015	• Wzrośnie liczba miejsc pracy w wyniku podjęcia lub rozszerzenia działalności gospodarczej związanej z turystyką (dane GUS i urzędów gmin) • wzrośnie zainteresowanie produktem lokalnym (na podstawie kalendarza imprez i przeprowadzonych akcji informacyjnych i promocyjnych w czasie trwania całego programu, dane LGD) • liczba turystów odwiedzających obszar LGD (dane GUS oraz z urzędów gmin)

wskaźniki rezultatu (w odniesieniu do celów szczegółowych) do końca trwania programu tj. do roku 2015	• Średniorocznie minimum 100 osób korzystających z nowej lub ulepszonej infrastruktury technicznej związanej z promocją produktu lokalnego (na podstawie informacji z LGD oraz z urzędów gmin, miasta Janów Lubelski i podległych im jednostek organizacyjnych) • Minimum 8 nowopowstałych miejsc pracy (na podstawie danych LGD) • Średniorocznie minimum 2000 osób korzystających z udziału w operacjach promocyjnych produktów lokalnych (na podstawie informacji z LGD oraz z urzędów gmin, miasta Janów Lubelski i podległych im jednostek organizacyjnych) • Liczba beneficjentów biorących udział w różnych formach szkoleniowych wyniesie minimum 80 osób(na podstawie danych LGD Leśny Kraj)			
wskaźniki produktu do końca trwania programu tj. do roku 2015	Działanie/źródło weryfikacji	Minimalna liczba projektów	Średnia wartość w tys. zł	Łącznie wartość w tys. złotych
„Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” (na podst. danych z LGD)		5	60,0	300,00
„Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” (na podst. danych z LGD)		3	100,0	300,00
„Odnowa i rozwój wsi” (na podst. danych z LGD i z gmin)		1	300,0	300,00
„Małe projekty” (na podst. danych z LGD)		17	24,75	420,83
„Aktywizacja i nabywanie umiejętności” (na podst. raportów i innych danych z LGD)		4	20,63	82,50

IV. Teren LGD Leśny Krąg miejscem atrakcyjnym i wartym zamieszkania

Służy osiągnięciu celów:

Celu ogólnego nr 3: Poprawa jakości życia na obszarze działania LGD Leśny Krąg

oraz celów szczegółowych:

3.1 Poprawa infrastruktury technicznej obszaru

3.2 Poprawa infrastruktury społecznej

Opis	
Uzasadnienie	Wybór tego przedsięwzięcia został określony na podstawie analizy obszaru, przeprowadzonej analizy SWOT oraz szeregu rozmów, konsultacji i warsztatów z mieszkańcami gmin. Planowane działania będą komplementarne do działań podejmowanych przez podmioty sektora gospodarczego, społecznego i publicznego na terenie gmin, wynikające z realizacji Planów Rozwoju Lokalnego, przyjętych strategii i wieloletnich strategicznych planów wojewódzkich. O decyzji wyboru tego przedsięwzięcia zdecydowało przeświadczenie mieszkańców o konieczności stworzenia warunków do życia na wyższym niż dotychczas poziomie, z dostępną infrastrukturą społeczną i zmodernizowaną infrastrukturą techniczną. Szczególny nacisk kładą na stworzenie takich warunków, by teren LGD stał się atrakcyjny szczególnie dla młodych mieszkańców obszaru, z lepszą infrastrukturą społeczną i zaangażowanymi ludźmi, otwartymi na zmiany. Nowym podejściem jest wykorzystanie partnerstwa siedmiu gmin i nie koncentrowanie się jak dotychczas tylko na inicjatywach w obrębie wsi czy sołectwa, ale szerszym współdziałaniem i wykorzystaniem doświadczeń lokalnych liderów i organizacji do rozwoju społecznego obszaru.
Grupy docelowe beneficjentów	•Gminy i jednostki kultury •Organizacje pozarządowe, w tym ochotnicze straże pożarne, koła gospodyń wiejskich i lokalne stowarzyszenia, •Przedsiębiorcy •Osoby fizyczne
Rekomendowane operacje	
Odnowa i rozwój wsi	Preferowane będą operacje dotyczące •Budowa lub przebudowa obiektów dla celów centrów kultury lub świetlic wraz z niezbędną infrastrukturą z przystosowaniem do pełnienia funkcji społeczno – kulturalnych •Wyposażenie z przeznaczeniem na potrzeby świetlic lub centrów kultury •Budowa chodników •Kształtowanie obszarów z przeznaczeniem na miejsca rekreacji •Urządzanie terenów zielonych •Wyposażanie w obiekty małej architektury: np. Wiaty, altany, ławki, kosze na śmieci

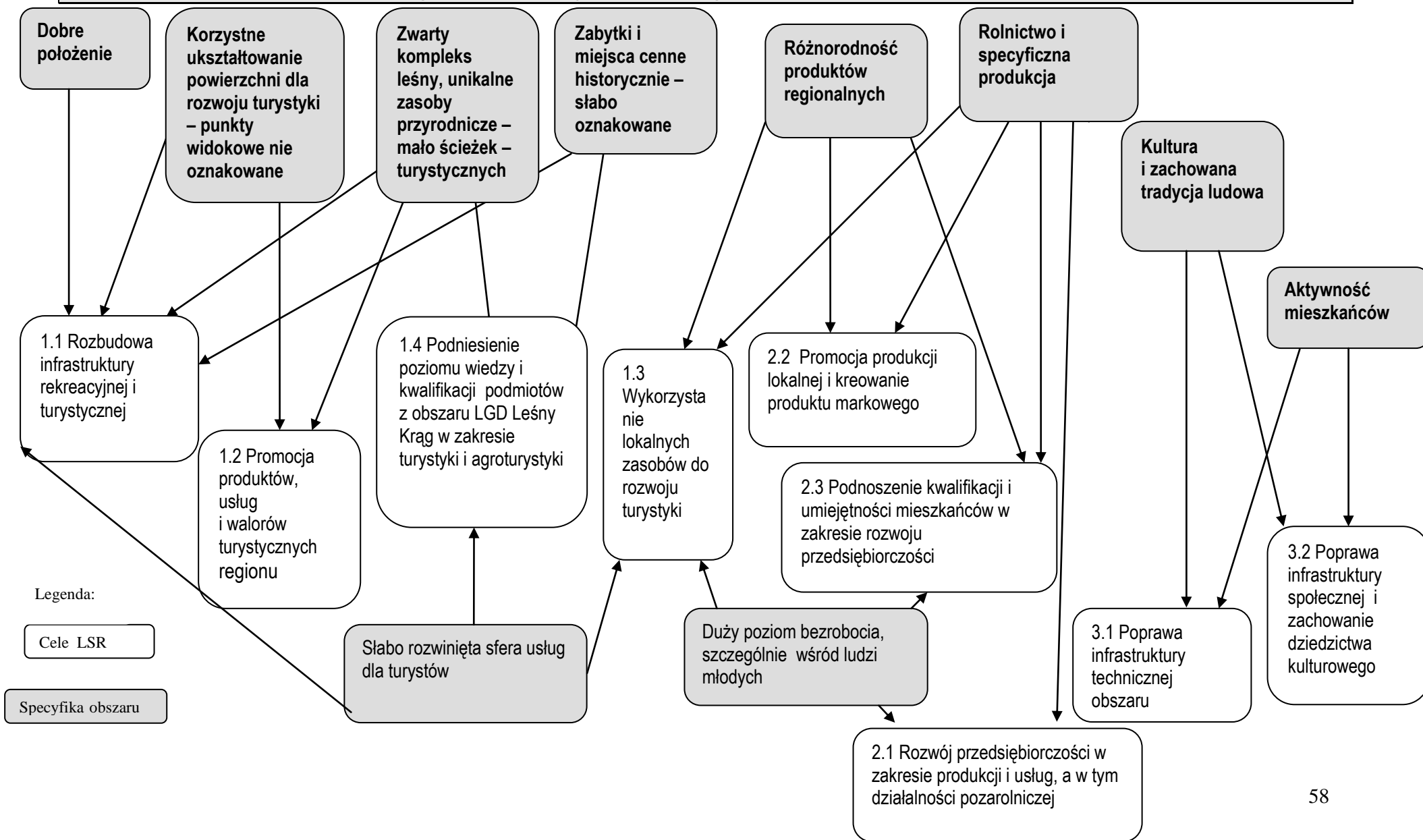
	•Budowa placów zabaw i/lub wraz z infrastrukturą •Zakup materiału siewnego lub nasadzeniowego roślin wieloletnich •Budowa boisk z infrastrukturą towarzyszącą oraz wyposażenia
Małe projekty	Preferowane będą operacje dotyczące •Podnoszenia świadomości społeczności lokalnej, w tym przez organizację szkoleń i innych przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym i warsztatowym dla podmiotów z obszaru objętego LSR •Podnoszenia jakości życia społeczności lokalnej na obszarze objętym LSR, w tym przez: •Udostępnianie urządzeń i sprzętu komputerowego, w tym urządzeń i sprzętu umożliwiającego dostęp do Internetu, •Organizację imprez kulturalnych, rekreacyjnych lub sportowych; •Rozwijania aktywności społeczności lokalnej, w tym przez: •Promocję lokalnej twórczości kulturalnej z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa, w tym kulturowego, historycznego lub przyrodniczego, •Kultywowanie miejscowych tradycji, obrzędów i zwyczajów, •Kultywowanie języka regionalnego i gwary, •Zachowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego i historycznego, w tym przez: remont lub wyposażenie świetlic wiejskich;
Aktywizacja i nabywanie umiejętności	•Informowanie o obszarze działania LGD oraz LSR; •Szkolenia lokalnych liderów; •Animowanie społeczności lokalnych; •Wydarzenia o charakterze promocyjnym związane z obszarem działania LGD
Rozwijanie współpracy	•Operacje, które przyczynią się do nawiązania długofalowych kontaktów z partnerami krajowymi lub zagranicznymi i wpłyną pozytywnie na rozwój aktywności społecznej lub poprawę jakości życia społeczności obszaru działania LGD
Wskaźniki realizacji przedsięwzięcia	
wskaźniki oddziaływania (w odniesieniu do celu głównego) do końca trwania programu tj. do roku 2015	• Wzrost poziomu zadowolenia mieszkańców z warunków i jakości życia (na podstawie przeprowadzonych ankiet dwukrotnie w czasie trwania programu) • Wzrost wydatków gmin na kulturę (dane urzędów gmin); • liczba osób (dzieci, młodzież i dorośli) uczestniczących w zorganizowanych formach upowszechniania kultury i sportu (dane ze szkół, domów kultury i świetlic środowiskowych)
wskaźniki rezultatu (w odniesieniu do	•Średniorocznie minimum 700 osób korzystających z nowej lub ulepszonej infrastruktury technicznej (na podstawie informacji z LGD oraz z urzędów

celów szczegółowych) do końca trwania programu tj. do roku 2015	gmin, miasta Janów Lubelski i podległych im jednostek organizacyjnych) •Średniorocznie minimum 700 osób korzystających z udziału w operacjach społecznych związanych z poprawą warunków życia (na podstawie informacji z LGD oraz z urzędów gmin, miasta Janów Lubelski i podległych im jednostek organizacyjnych). •Minimum 60 beneficjentów biorących udział w różnych formach szkoleniowych (na podstawie danych LGD Leśny Krąg)			
wskaźniki produktu do końca trwania programu tj. do roku 2015	Działanie/źródło weryfikacji	Minimalna liczba projektów	Średnia wartość w tys. zł	Łącznie wartość w tys. złotych
	„Odnowa i rozwój wsi” (na podst. danych z LGD i z gmin)	5	300,00	1 500,00
	„Małe projekty” (na podst. danych z LGD)	20	24,75	495,10
	„Rozwijanie współpracy” (na podst. danych z LGD)	2	36,40	72,80
	„Aktywizacja i nabywanie umiejętności” (na podst. raportów i innych danych z LGD)	3	20,63	61,88

5. Określenie misji LGD

***Poprawa jakości życia oraz rozwijanie aktywności
gospodarczej i społecznej mieszkańców z Krainy Leśnego
Kręgu w celu wykorzystania posiadanego bogactwa i
zasobów***

6. Wykazanie spójności specyfiki obszaru z celami LSR

7. Uzasadnienie podejścia zintegrowanego dla przedsięwzięć planowanych w ramach LSR

Wybrane przedsięwzięcia w Lokalnej Strategii Rozwoju zostały tak zaplanowane by poprzez realizację poszczególnych działań cząstkowych tworzyły spójną całość. Dlatego też przewiduje się rozwój turystyczny regionu wykorzystując lokalne zasoby przyrodnicze, kulturowe i historyczne obszaru. Realizacja przedsięwzięcia pierwszego powiązana jest ściśle z przedsięwzięciem drugim, ponieważ budowanie szlaku turystycznego łączącego wszystkie gminy ma za zadanie wzmocnić i rozszerzyć atrakcyjność turystyczną terenu LGD. Z kolei poprzez zintegrowane działania promocyjne i informacyjne (jak chociażby uzgodniony kalendarz imprez na obszarze LGD) doprowadzić do wzrostu napływu turystów, a co za tym idzie większego zapotrzebowania na usługi turystyczne. Powinno to wpłynąć na zainteresowanie mieszkańców rozwijaniem usług turystycznych i innych form przedsiębiorczości, które doprowadzą do rozszerzenia oferty turystycznej z jednej strony jak również z drugiej strony wpłyną wzrost dochodów. Wzrost zainteresowania turystów poprzez organizację imprez, informacje w Internecie i środkach masowego przekazu wpłynie na zwiększony zbyt na produkty regionalne i inne produkty wytwarzane w oparciu o zasoby lokalne To z kolei będzie oddziaływało na rozwój rękodzielnictwa i rzemiosła. Widzimy tu związek pomiędzy rozwojem turystyki, a rozwojem przedsiębiorczości na obszarze działania LGD. Z kolei przedsięwzięcie trzecie ma być uzupełnieniem pierwszych dwóch. Promowanie i wprowadzanie na rynek produktów lokalnych i regionalnych zwiększy zainteresowanie turystów Ziemią Janowską i pozwoli na wypracowanie marki, która powinna stać się punktem zwrotnym w dalszym rozwoju turystyki w tym regionie. Realizacja czwartego przedsięwzięcia dotyczącego poprawy warunków życia na obszarze objętym strategią będzie między innymi polegać na rozwijaniu aktywności społeczno-kulturalnej, budowie i modernizacji obiektów sportowo-rekreacyjnych oraz poprawie estetyki miejscowości. Działania podejmowane w ramach tego przedsięwzięcia wpłyną nie tylko na poprawę jakości życia, ale również służyć będą poprawie atrakcyjności turystycznej obszaru. Mieszkańcy planują tu szereg inicjatyw związanych z kultywowaniem tradycji, zachowaniem folkloru i gwary. Jak widać przyjęte do realizacji przedsięwzięcia uzupełniają się nawzajem i przyczynią się do promocji regionu jako miejsca otwartego i ciekawego dla turystów i gości z unikalną kuchnią regionalną, atrakcjami przyrodniczymi i kulturowymi.

Ważnym podkreślenia jest też udział podmiotów ze wszystkich trzech sektorów w realizacji czterech planowanych przedsięwzięć. Zintegrowany charakter odzwierciedla się w zaangażowaniu szerokiego grona podmiotów, w tym gmin, domów kultury, przedsiębiorców, rolników, organizacji pozarządowych i osób fizycznych do wszystkich działań.

Przedsięwzięcia	Beneficjenci
I Rozwój zrównoważonej turystyki krainy Leśnego Kręgu	• Jednostki samorządu terytorialnego;
	• Instytucje kultury;
	• Kościoły i związki wyznaniowe;
	• Organizacje pozarządowe zajmujące się turystyką, kulturą, sportem oraz ochroną dziedzictwa kulturowego;
	• Osoby fizyczne, osoby prawne
	• Zarządcy obiektów zabytkowych i historycznych
II. Budowanie szlaku turystycznego Leśnego Kręgu łączącego gminy obszaru LGD	• Jednostki samorządu terytorialnego;
	• Organizacje pozarządowe zajmujące się turystyką, kulturą, sportem oraz ochroną dziedzictwa kulturowego;
	• Osoby fizyczne

III. Produkt lokalny wizytówką Leśnego Kręgu	▪ Osoby fizyczne
	▪ Osoby prawne - przedsiębiorcy
	▪ Osoby prawne (gminy, instytucje kultury dla których organizatorem są jednostki samorządu terytorialnego, kościoły lub inne związki wyznaniowe bądź organizacje samorządowe z terenu LSR mające status organizacji pożytku publicznego).;
	• Organizacje pozarządowe.
IV Teren LGD Leśny Krąg miejscem atrakcyjnym i wartym zamieszkania	▪ Gminy i jednostki kultury
	▪ Organizacje pozarządowe, w tym ochotnicze straże pożarne, koła gospodyń wiejskich i lokalne stowarzyszenia
	▪ Przedsiębiorcy

Jeśli przeanalizujemy beneficjentów pod kątem wieku i wykształcenia, również możemy powiedzieć, że realizacja przedsięwzięć ma charakter zintegrowany, ponieważ w ich realizacji będą brać udział mieszkańcy w różnym wieku, od dzieci i młodzieży po osoby starsze, jak również z wykształceniem podstawowym, średnim i wyższym bez podziałów i barier z uwagi na wiek, czy wykształcenie.

Zintegrowany charakter ma też forma realizacji przedsięwzięć, gdzie poszczególne działania mają charakter inwestycji twardych i miękkich i nawzajem się uzupełniają.

Także wykorzystanie zasobów będzie miało charakter zintegrowany poprzez ich łączenie w ramach tego samego przedsięwzięcia jak i działań cząstkowych.

Wymienione wyżej elementy składają się na spójne działania zintegrowane w ramach wszystkich planowanych przedsięwzięć w LSR. Są komplementarne i tworzą jednolitą koncepcję rozwoju obszaru LGD.

8. Uzasadnienie podejścia innowacyjnego dla przedsięwzięć planowanych w ramach LSR

Lokalna Strategia Rozwoju zawiera szereg elementów mających charakter innowacyjny dla planowanych przedsięwzięć.

Przedsięwzięcia:

I Rozwój zrównoważonej turystyki krainy Leśnego Kręgu

II. Budowanie szlaku turystycznego Leśnego Kręgu łączącego gminy obszaru LGD

III. Produkt lokalny wizytówką Leśnego Kręgu

Dla wszystkich trzech przedsięwzięć przede wszystkim innowacyjne podejście polega na skoordynowaniu dotychczas rozproszonych działań siedmiu gmin i wypracowanie spójnej strategii rozwoju turystyki i podniesienia atrakcyjności obszaru. Dla skoordynowania działań promocyjnych planuje się opracowanie i rozpowszechnienie kalendarza imprez, tak by w długim okresie czasowym utrzymać zainteresowanie turystów, a także by ciekawe wydarzenia w poszczególnych gminach nie nakładały się. Pozwoli to także na obecność artystów ludowych, przedsiębiorców i usługodawców w jak największej liczbie miejsc w ciągu roku, co powinno wpłynąć na podniesienie sprzedaży towarów i usług wykorzystujących zasoby lokalne.

Innowacyjny charakter ma też budowanie szlaku turystycznego Leśnego Kręgu łączącego gminy obszaru LGD. Innowacyjność tego przedsięwzięcia polega na tym iż wszystkie gminy po raz pierwszy podejmą i zrealizują **wspólne przedsięwzięcie infrastrukturalne**, które będą wspólnie promować. Celem tego zamierzenia jednej strony jest stworzenie spójnej oferty siedmiu gmin, tak by turysta mógł korzystać z atrakcji całego obszaru LGD, a z drugiej strony wsparcie rozwoju przedsiębiorczości w gminach generowanego poprzez skierowanie ruchu turystycznego na szeroki obszar.

Innowacyjna jest również praca nad tworzeniem produktu lokalnego Leśnego Kręgu. LGD chce wzmocnić w ten sposób atrakcyjność terenu LGD. Planuje utworzyć Centrum Certyfikacji Produktu Lokalnego w Modliborzycach, w którym turysta znajdzie towary i produkty powstające z wykorzystaniem lokalnych zasobów, a także uzyska informację o dostępnych usługach, bazie noclegowej i gastronomicznej. Nowym pomysłem są też plany budowy **wioski tematycznej** garncarskiej w Łażku Garncarskim.

IV przedsięwzięcie: Teren LGD Leśny Krąg miejscem atrakcyjnym i wartym zamieszkania

Innowacyjność tego przedsięwzięcia będzie polegała na tym, że działania tu zrealizowane służyły będą mieszkańcom nie tylko jednej gminie. Ponadto zakłada się, że z jednej strony poprawią one jakość życia mieszkańców, ale równocześnie będą służyły turystom.

Innowacyjność będzie polegała na świadomym zaangażowaniu lokalnej społeczności w operacje dotyczące zachowania tradycji, gwary i kultury ludowej, poprawy infrastruktury z myślą o mieszkańcach i równocześnie wykorzystanie przeprowadzonych działań z myślą o turystyce.

Innowacyjne podejście dla powyższych planowanych przedsięwzięć w ramach LSR polega również na skoordynowaniu działań podmiotów z trzech sektorów tj. podmiotów publicznych takich jak gminy, domy kultury, szkoły z podmiotami gospodarczymi: przedsiębiorcami, rolnikami oraz społecznymi: organizacjami pozarządowymi i osobami fizycznymi.

Ponadto w ramach realizacji LSR będzie przeprowadzonych szereg operacji, które będą miały innowacyjny charakter. Przykładem takich działań może być utworzenie gospodarstwa agroturystycznego gminie, w której dotychczas nie było gospodarstw agroturystycznych, **wydanie płyty CD z pieśniami ludowymi w gwarze kocudzkiej oraz broszury z opowiadaniem też w tej gwarze**, oznakowanie punktów widokowych i wyznaczenie szlaków turystycznych na nowych obszarach, utworzenie kawiarenki internetowej w jednej z

gmin, otworzenie Centrum Certyfikacji Produktu Lokalnego w Modliborzycach, czy zagospodarowanie źródła wywierzyskowego w Dzwoli z myślą o mieszkańcach i turystach.

Jak widać z powyższego uzasadnienia przedsięwzięcia planowane w LSR mają charakter innowacyjny, a ich wykonanie powinno podnieść atrakcyjność obszaru zarówno pod względem turystycznym jak i poprawie jakości życia mieszkańców.

9. Określenie procedury oceny zgodności operacji z LSR, procedury wyboru operacji przez LGD, procedury odwołania od rozstrzygnięć organu decyzyjnego w sprawie wyboru operacji w ramach działania, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 21 ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, kryteriów, na podstawie których jest oceniana zgodność operacji z LSR, oraz kryteriów wyboru operacji, a także procedury zmiany tych kryteriów.

a) Działania przygotowawcze realizowane przez Zarząd i Biuro LGD

1. Przeprowadzenie kampanii informacyjnej LGD oraz doradztwo w zakresie prawidłowego przygotowania wniosku przez biuro LGD
Formy upowszechniania informacji o naborze: strona www LGD, ogłoszenie na tablicy ogłoszeń przed biurem LGD i w każdej z gmin obszaru.
Kampania informacyjna prowadzona jest miń. 24 dni przed rozpoczęciem naboru.
W trakcie wnioskodawcy będą mogli korzystać z doradztwa w zakresie prawidłowego przygotowania wniosku przez biuro LGD
2. Ustalenie z instytucjami wdrożeniowymi terminu naboru wniosków o przyznanie pomocy i złożenie wniosku do właściwego organu samorządu województwa o podanie do publicznej wiadomości informacji o możliwości składania wniosków za pośrednictwem LGD.
3. Ogłoszenie o naborze wniosków
  - a) Treść ogłoszenia zawierająca: nazwę LGD, cel i zakres pomocy, termin i miejsce składania wniosków, kryteria wyboru, wysokość pomocy na poszczególne działania, limit dostępnych środków, wykaz dokumentów niezbędnych do wyboru operacji, informację gdzie można pobrać wzór wniosku i uzyskać informacje szczegółowe, informację o ochronie danych osobowych i informacji handlowych.
  - b) Wnioski przyjmowane są po upływie 14 dni od podania do publicznej wiadomości informacji o naborze wniosków.
4. Proces przyjmowania wniosków.
  - a) Wniosek o przyznanie pomocy składa się osobiście, bezpośrednio w siedzibie LGD,
  - b) Z chwilą złożenia wniosku o przyznanie pomocy przez Wnioskodawcę Biuro LGD (przez osobę upoważnioną) rejestruje potwierdzenie jego złożenia, zawierające datę i godzinę wpływu wniosku, opatrzone pieczęcią LGD oraz podpisane przez osobę przyjmującą ten wniosek – zgodnie z Załącznikiem nr 1 do niniejszej strategii.
5. Przygotowanie przez Biuro LGD listy i dokumentacji zgłoszonych wniosków o przyznanie pomocy.
6. Przekazanie wniosków do Rady w celu ich oceny i wyboru operacji .
7. Rada zbiera się w ciągu 10 dni od dnia zakończenia naboru wniosków.

Szczegóły przygotowania informacji o naborze wniosków oraz inne wymogi związane z procedurą naboru i oceny wniosków będą zgodne z Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 lipca 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013. (Dz.U. nr 138 poz. 868), oraz Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 kwietnia 2009r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 (Dz. U. nr 71 poz. 613).

Ponadto szczegółowy tryb postępowania oraz procedury pracy Rady reguluje Statut i Regulamin pracy Rady.

b) Procedura oceny zgodności operacji z LSR i procedura wyboru operacji

Forma opisowa

Po zakończeniu naboru wniosków o pomoc, który będzie prowadzony zgodnie z wymogami określonymi w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, LGD rozpocznie postępowanie mające na celu ocenę zgodności złożonych wniosków z LSR i dokonanie wyboru operacji do finansowania.

Organem dokonującym oceny zgodności wniosków z LSR oraz wyboru operacji do finansowania jest Rada Stowarzyszenia LGD Leśny Krąg, która rozpatruje wnioski i podejmuje decyzje w sprawie ich wyboru lub nie wybrania podczas swoich posiedzeń

Postępowanie to będzie prowadzone według zasad i procedur opisanych poniżej:

Posiedzenie Rady Stowarzyszenia

1. Posiedzenie Rady Stowarzyszenia odbywa się zgodnie z programem posiedzenia uwzględniającym proces oceny i wyboru wniosków.
2. Wnioski są rozpatrywane w kolejności odpowiadającej kolejności ich złożenia do Biura LGD Leśny Krąg
3. Z procedury wyboru operacji wyłączony jest każdy członek Rady Stowarzyszenia, który ubiega się o wybór operacji, lub reprezentuje podmiot ubiegający się o wybór operacji, lub pozostaje z podmiotem ubiegającym się o wybór operacji w stosunku zatrudnienia. W przypadku wniosku składanego przez osoby fizyczne w procedurze wyboru operacji nie mogą brać udziału osoby spokrewnione z tą osobą do drugiej linii, ani małżonek tej osoby. Dlatego też przed rozpatrywaniem każdego wniosku na wezwanie Przewodniczącego członkowie Rady składają pisemne oświadczenie o bezstronności w rozpatrywaniu danego wniosku. Oświadczenie składa się na formularzu, którego wzór przedstawia Załącznik Nr 9 do LSR. Członków Rady, którzy nie złożą oświadczenia o bezstronności, Przewodniczący Rady Zarządzeniem wyłącza z udziału w rozpatrywaniu danego wniosku, w szczególności z udziału w ocenie zgodności operacji z Lokalną Strategią Rozwoju, ocenie tej operacji pod względem spełniania kryteriów wyboru oraz z udziału w głosowaniu nad uchwałą dotyczącą wyboru lub nie tej operacji.
4. Głosowania są jawne. Decyzje są podejmowane przez Radę zgodnie z zasadą demokratyczności: na zasadzie wymaganego regulaminem quorum, podporządkowaniu się woli większości i poszanowaniu praw innych członków oraz zachowaniu bezstronności w podejmowaniu decyzji.
5. Decyzja w sprawie wyboru każdej operacji do finansowania jest podejmowana w formie uchwały Rady. Treść uchwały musi uwzględniać:
  - a) informację o wnioskodawcy operacji (imię, nazwisko lub nazwę, adres zamieszkania lub siedzibę),
  - b) tytuł operacji zgodny z tytułem podanym we wniosku,
  - c) limity dostępnych środków na poszczególne etapy operacji.
  - d) kwotę pomocy o jaką ubiegał się wnioskodawca zgodną z kwotą podaną we wniosku,
  - e) wyniki głosowania w sprawie uznania operacji za zgodną z LSR,
  - f) wyniki głosowania w sprawie oceny operacji według lokalnych kryteriów LGD.
6. Głosowanie jest ważne gdy członkowie Rady oddają głos za pomocą indywidualnie wypełnionych kart oceny operacji, wydanych przez Sekretarza Rady. Każda strona karty oceny operacji musi być opieczętowana pieczęcią LGD i podpisana przez sekretarza Rady.
7. Karty są wypełnione piórem, długopisem lub cienkopisem.

8. Wszystkie rubryki w tabelach dotyczących przyznawanej punktacji zawarte w tabeli są wypełnione.
9. Głos oddany przez członka Rady w formie wypełnionej karty oceny operacji jest nieważny, jeżeli zachodzi co najmniej jedna z poniższych okoliczności:
  - a) na karcie brakuje nazwiska i imienia oraz podpisu członka Rady,
  - b) pozostawienie lub skreślenie obu opcji sformułowania: „Głosuję za uznaniem, że operacja jest /nie jest/ zgodna z LSR”.
8. Przewodniczący może poprosić członka Rady o zreferowanie operacji
9. Przed głosowaniem Przewodniczący zarządza dyskusję na wnioskem i prowadzi ją zgodnie z kolejnością zgłoszeń.
10. Po zamknięciu dyskusji Przewodniczący zarządza głosowanie nad zgodnością operacji z LSR, którego ocena odbywa się poprzez indywidualne wypełnienie karty oceny zgodności operacji z LSR będącej załącznikiem nr 3 do LSR i jej instrukcją – zał nr 8 do LSR. Ocenę operacji uznaje się za pozytywną jeżeli większość oceniających (tj. co najmniej 50+1 %) ocenia, że operacja jest zgodna z LSR.
11. Następnie Rada przygotowuje zestawienie wniosków ocenionych pozytywnie i negatywnie w zakresie oceny zgodności operacji z LSR. Wyniki głosowania ogłasza Przewodniczący Rady. Wnioski ocenione pozytywnie podlegają kolejnej ocenie pod kątem zgodności z kryteriami wyboru. Wnioski ocenione negatywnie nie są dalej rozpatrywane.
12. Po ocenie zgodności operacji z LSR. Przewodniczący zarządza głosowanie w zakresie oceny operacji z przyjętymi lokalnymi kryteriami wyboru operacji. Ocena odbywa się poprzez indywidualne wypełnienie kart, które w zależności od działania stanowią załączniki nr od 4-7 do LSR i instrukcją – zał. nr 8 do LSR. Przy czym:
  - a. Wszystkie rubryki dotyczące przyznawanej punktacji zawarte w tabeli muszą być wypełnione, w przeciwnym razie głos uważa się za nieważny. W trakcie zliczania głosów komisja skrutacyjna jest zobowiązana sprawdzić, czy łączna ocena punktowa operacji zawarta w pozycji „suma punktów” została obliczona poprawnie.
  - b. W przypadku stwierdzenia błędów i braków w sposobie wypełnienia karty oceny operacji według lokalnych kryteriów LGD komisja skrutacyjna wzywa członka Rady, który wypełnił tę kartę do złożenia wyjaśnień i uzupełnienia braków. W trakcie wyjaśnień członek Rady może na oddanej przez siebie karcie dokonać wpisów w pozycjach pustych, oraz dokonać czytelnej korekty w pozycjach wypełnionych podczas głosowania, stawiając przy tych poprawkach swój Podpis.
  - c. Jeżeli po dokonaniu poprawek i uzupełnień karta nadal zawiera błędy w sposobie wypełnienia, zostaje uznana za głos nieważny.
  - d. Wynik głosowania w sprawie oceny operacji według lokalnych kryteriów LGD dokonuje się w taki sposób, że sumuje się oceny punktowe wyrażone na kartach stanowiących głosy oddane ważne w pozycji „suma punktów” i dzieli przez liczbę ważnie oddanych głosów oraz uszeregowuje według uzyskanej punktacji. Następnie Rada na podstawie dostępnych limitów dla poszczególnych działań oraz oceny punktowej dokonuje wyboru operacji wybranych i nie wybranych i sporządza ich listy.
  - e. Wyniki głosowania ogłasza Przewodniczący Rady.
13. Rada podejmie uchwałę o ostatecznym kształcie list operacji: niezgodnych z LRS, zgodnych z LSR i niewybranych oraz zgodnych z LSR i wybranych do dalszej oceny przez Instytucję Wdrażającą, ustalając ich kolejność według liczby uzyskanych punktów w ramach oceny spełniania kryteriów wyboru operacji.

Działania realizowane przez Zarząd i Biuro LGD po posiedzeniu Rady

- a. O wynikach oceny operacji zarówno tych rozpatrzonych pozytywnie jak i negatywnie wnioskodawcy zostają poinformowani przez Biuro LGD niezwłocznie poprzez opublikowanie obu list na stronach www LGD, oraz na piśmie stanowiącym załączniki nr 10a i 10b do LSR, z możliwością ponownego rozpatrzenia wniosków w ramach procedury odwoławczej.
- b. Zarząd, po wysłaniu przez Biuro pism do wnioskodawców, ponownie zwołuje posiedzenie Rady.

Procedura odwołania się wnioskodawców od rozstrzygnięć Rady w sprawie wyboru operacji.

1. LGD Leśny Krąg w ciągu max 3 dni roboczych od dnia dokonania oceny wniosków w zakresie zgodności z LSR oraz spełniania lokalnych kryteriów wyboru informuje w formie pisemnej wnioskodawców o decyzji Rady, w tym o:

- a) zgodności albo niezgodności operacji z LSR, wskazując przyczyny niezgodności
- b) w odniesieniu do operacji uznanych za zgodne z LSR informuje wnioskodawcę o liczbie uzyskanych punktów w ramach oceny spełniania lokalnych kryteriów wyboru oraz miejscu na liście operacji wybranych
- c) możliwości odwołania się od wyników oceny poprzez osobiste złożenie bezpośrednio w Biurze LGD Leśny Krąg pisemnego odwołania w wyznaczonym terminie.

2. Informacja przekazana wnioskodawcom powinna wskazywać, które z ocenionych operacji mieszczą się w ramach limitu dostępnych środków, określonego w informacji o naborze wniosków o przyznanie pomocy na dany rodzaj działania.

3. Pisma wnioskodawców składane w procedurze odwoławczej są rejestrowane zgodnie z wzorem pisma w załączniku 1a do LSR

Posiedzenie w ramach procedury odwoławczej

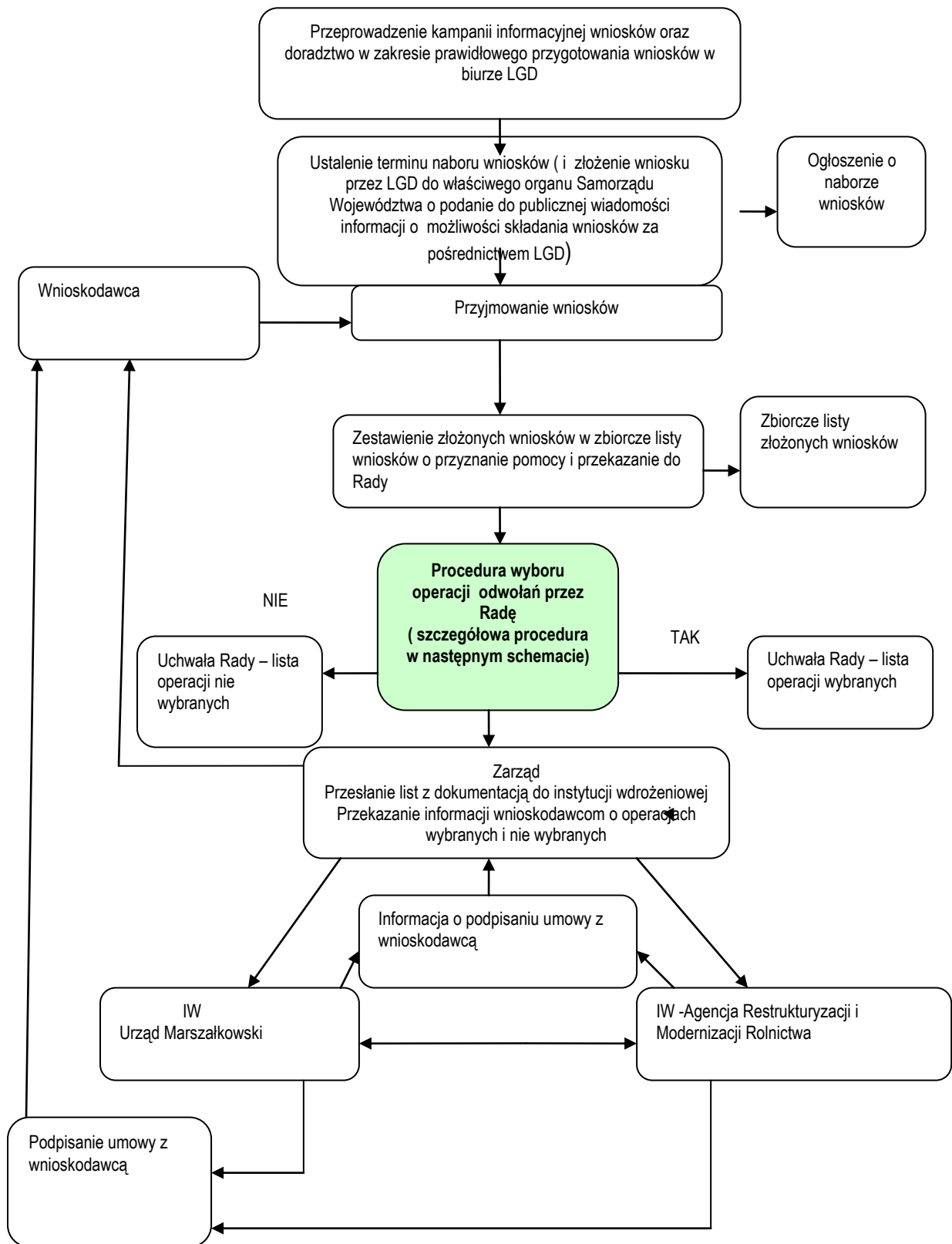
1. Rada zbiera się ponownie by rozpatrzyć (odwołania od decyzji Rady) prośby o ponowne rozpatrzenie wniosku, które wpłynęły w ramach procedury odwoławczej w ciągu 12 dni od dnia przesłania listów z informacją o decyzji Rady
2. Rada rozpatruje odwołania według **przyjętej procedury wyboru operacji**. W razie konieczności weryfikuje listę rankingową operacji przyjętych do realizacji.
3. Pismo o odwołanie od decyzji Rady złożone przez wnioskodawcę po wyznaczonym terminie, lub nie złożone przez wnioskodawcę osobiście bezpośrednio do biura LGD Leśny Krąg lub w formie nie zawierające zapisów wskazanych w zał. 10 b (tj numer wniosku, imię i nazwisko/nazwa, PESEL/NIP, oraz adres wnioskodawcy, uzasadnienie odwołania/zasadności ponownego rozpatrzenia operacji, podpisów wnioskodawcy) skutkuje pozostawieniem wniosku bez dalszego jego rozpatrzenia
4. Decyzje Rady w procesie procedury odwoławczej podejmowane są w drodze uchwał.
5. Decyzje Rady podjęte w trybie rozpatrzenia odwołania są ostateczne.
6. W sytuacji braku odwołań posiedzenie Rady zostaje odwołane przez Zarząd LGD.

Działania realizowane przez Zarząd i Biuro LGD po posiedzeniu Rady (w tym po zakończeniu procedury odwoławczej)

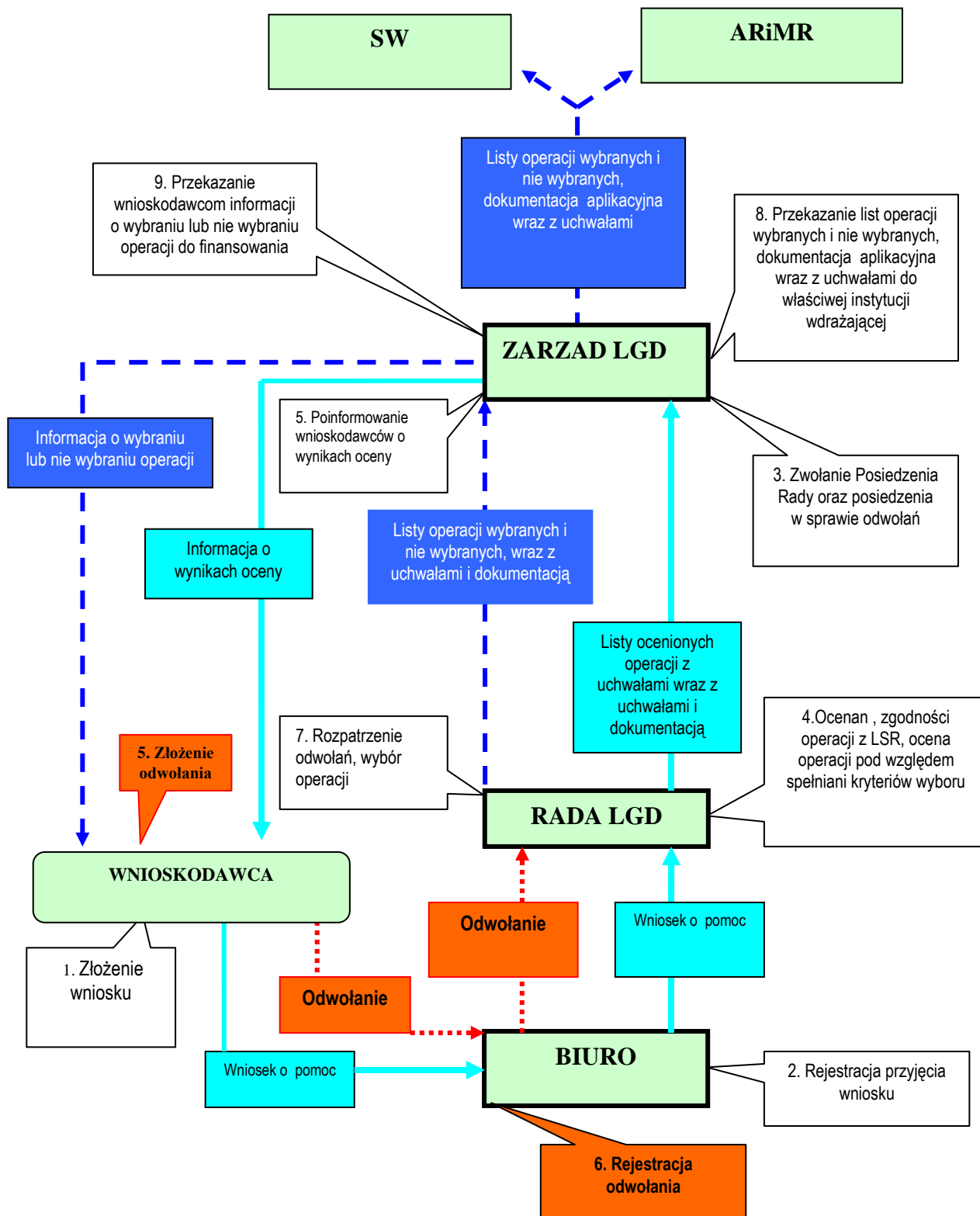
1. W przypadku zmian jakie nastąpiły po zakończeniu procedury odwoławczej Zarząd i Biuro LGD raz jeszcze publikuje na stronie www LGD obie listy tj. operacji wybranych i nie wybranych, oraz w formie pisemnej informuje wnioskodawców o decyzji Rady w sprawie zakwalifikowania operacji do dalszej oceny w Instytucji Wdrażającej (wnioski wybrane) bądź odrzuceniu operacji w trybie procedury odwoławczej zgodnie z pismami będącymi załącznikami do LRS nr 10a, 10c, 10d i 10e w ciągu 7 dni po posiedzeniu Rady w sprawie rozpatrzenia odwołań.
2. W przypadku braku zmian jakie nastąpiły po zakończeniu procedury odwoławczej lub braku odwołań Zarząd i Biuro LGD raz jeszcze publikuje na stronie www LGD obie listy tj. operacji wybranych i nie wybranych, oraz w formie pisemnej informuje wnioskodawców w sprawie zakwalifikowania operacji do dalszej oceny w Instytucji Wdrażającej (wnioski wybrane) zgodnie z pismami będącymi załącznikami do LRS nr 10a i 10e.
3. Pełna dokumentacja - na którą składają się:
  - wnioski na przyznanie pomocy, które nie wpłynęły w terminie wraz z ich wykazem;

- wnioski o przyznanie pomocy, w których nie wskazano adresu wnioskodawcy i nie ma możliwości ustalenia tego adresu wraz z ich wykazem;
- wnioski w sprawie pomocy, które zostały wybrane wraz z uchwałami w sprawie wyboru;
- lista wniosków o przyznanie pomocy wybranych do dofinansowania w ramach LSR wraz z uchwałą;
- wnioski o przyznanie pomocy, które nie zostały wybrane do dofinansowania w ramach LSR wraz z uchwałami w sprawie wyboru;
- lista wniosków o przyznanie pomocy niewybranych do finansowania w ramach LSR wraz z uchwałą; zostaje przekazana do właściwej jednostki wdrażającej w obowiązującym terminie, czyli nie przekracza 7 dni od dnia dokonania wyboru operacji.

Procedura naboru i wyboru projektów w formie graficznej

Procedura wyboru projektów w formie graficznej – schemat szczegółowy

Procedura naboru i wyboru projektów w formie tabeli

Lp.	Organ odpowiedzialny	Czas trwania	Działanie
1.	Zarząd i biuro LGD	Min. 24 dni przed terminem rozpoczęcia naboru	Przeprowadzenie kampanii informacyjnej operacji oraz doradztwo w zakresie prawidłowego przygotowania wniosków w biurze LGD
2.	Zarząd w porozumieniu z właściwym organem Samorządu Województwa	Min. 24 dni przed terminem rozpoczęcia naboru	Ustalenie terminu naboru wniosków (i złożenie wniosku przez LGD do właściwego organu Samorządu Województwa o podanie do publicznej wiadomości informacji o możliwości składania wniosków za pośrednictwem LGD)
3.	Właściwy organ Samorządu Województwa Zarząd LGD	14 dni przed terminem naboru liczonego od dnia następującego po dniu podania do publicznej wiadomości informacji o możliwości składania wniosków za pośrednictwem LGD	Ogłoszenie o możliwości składania wniosków za pośrednictwem LGD
4.	Biuro LGD	Od dnia ogłoszenia do ostatniego dnia naboru wniosków	Przyjmowanie wniosków.
5.	Zarząd	Do 14 dni przed terminem posiedzenia	Powiadomienie członków Rady o terminie posiedzenia w sprawie oceny wniosków i wyborze operacji oraz o terminie posiedzenia w zakresie procedury odwoławczej
6.	Biuro LGD	Do 2 dni od dnia zakończenia naboru	Przygotowanie listy zgłoszonych wniosków
7.	Rada	Do 10 dnia od dnia zakończenia naboru wniosków - pierwsze zebranie Rady	Ocena zgodności operacji z LSR
8.	Rada	Do max 12 dni od dnia zakończenia naboru wniosków	Ocena pod kątem zgodności z przyjętymi lokalnymi kryteriami oceny, podjęcie uchwały dla każdej operacji oraz ustalenie list wybranych nie wybranych operacji (uchwała).
9.	Zarząd	Do max 3 dni roboczych po zakończeniu pracy Rady	Powiadomienie wnioskodawców, których wnioski zostały odrzucone przez Radę, w tym na piśmie (Przygotowanie i wysyłka pism informujących o niewybraniu operacji z informacją o możliwości złożenia odwołania osobiście)
10.	Zarząd	Do max 3 dni roboczych po zakończeniu pracy Rady	Powiadomienie wnioskodawców, których wnioski zostały zakwalifikowane przez Radę, z informacją o możliwości złożenia odwołania

11.	Biuro	Do 14 dni od dnia ostatniego posiedzenia Rady	Koniec terminu przyjmowania odwołań
12.	Rada	Do 12 dni od dnia przesłania listów z informacją o decyzji Rady	Ponowna ocena zgodności operacji z LSR i lokalnymi kryteriami wyboru oraz w razie konieczności weryfikacja listy rankingowej wniosków zakwalifikowanych do realizacji
13.	Zarząd	Do 24 dni od dnia zakończenia pracy Rady nad oceną operacji (czyli do 7 dni po zakończeniu pracy Rady nad odwołaniami)	Powiadomienie wnioskodawców i wysyłka pism powiadamiających wnioskodawców o wyborze bądź odrzuceniu operacji do realizacji z odwołań
14.	Zarząd	Do 24 dni od dnia zakończenia pracy Rady nad oceną operacji (czyli do 7 dni po zakończeniu pracy Rady nad odwołaniami)	Przekazanie pełnej dokumentacji wraz z listami do Instytucji Wdrożeniowej

Kryteria wyboru operacji

Ocena zgodności operacji z LSR – I etap oceny

Członkowie Rady odpowiadają na trzy pytania:

1. Czy operacja przyczynia się do osiągnięcia co najmniej jednego celu ogólnego określonego w LSR?
2. Czy operacja przyczynia się do osiągnięcia co najmniej jednego celu szczegółowego określonego w LSR?
3. Czy operacja jest zgodna z przedsięwzięciami planowanymi w ramach LSR?

Decyzja o zgodności operacji z LSR jest pozytywna gdy większość składu Rady (czyli ponad 50%) uznaje operację za zgodną z LSR.

Formularz (wzór) karty oceny zgodności operacji z LSR stanowi załącznik nr 3 do LSR.

Ocena zgodności z lokalnymi kryteriami wyboru – II etap oceny

Wnioski, które pozytywnie przeszły ocenę zgodności operacji z LSR podlegają teraz ocenie pod kątem zgodności z kryteriami oceny. Członkowie Rady dokonują oceny punktowej na Kartach Oceny Merytorycznej, które stanowią załączniki do LSR i są to:

1. **Ocena merytoryczna** – Karta oceny zgodności operacji z lokalnymi kryteriami dla wnioskodawców i operacji zgłoszonych na obszarze LGD Leśny Krąg do działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”. (załącznik nr 4)
2. **Ocena merytoryczna** – Karta oceny zgodności operacji z lokalnymi kryteriami dla wnioskodawców i operacji zgłoszonych na obszarze LGD Leśny Krąg do działania „Rozwój mikroprzedsiębiorczości” (załącznik nr 5)

3. **Ocena merytoryczna** – Karta oceny zgodności operacji z lokalnymi kryteriami dla wnioskodawców i operacji zgłoszonych na obszarze LGD Leśny Krąg do działania „**Odnowa i rozwój wsi**” (załącznik nr 6)
4. **Ocena merytoryczna** – Karta oceny zgodności operacji z lokalnymi kryteria dla wnioskodawców i operacji zgłoszonych na obszarze LGD Leśny Krąg do działania „**Wdrażanie LSR – Małe projekty**” (załącznik nr 7)

Lokalne kryteria przyjęte do oceny operacji wyglądają następująco:

1. Lokalne kryteria przyjęte do działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”

Lp.	Kryterium	Opis
1.	Doświadczenie w realizacji projektów. Wnioskodawca: - ma doświadczenie w realizacji projektów –2 pkt - nie realizował wcześniej projektów lub brak informacji w tym zakresie w dokumentacji wniosku dla operacji– 0 pkt	Ocenie podlega doświadczenie w realizacji projektów. LGD preferowała będzie wnioskodawców, którzy korzystali wcześniej ze wsparcia środkami zewnętrznymi na realizację przedsięwzięć.
2.	Tworzenie nowych miejsc pracy. Realizacja operacji spowoduje utworzenie, stałych miejsc pracy: - powyżej 3 miejsc pracy – 10 pkt - od 2 do 3 miejsc pracy – 5 pkt - poniżej 2 miejsc pracy – 0 pkt	Oceniany jest wpływ operacji na tworzenie nowych miejsc pracy i pobudzenia gospodarczego terenu. Preferowane będą wnioski, które przyczynią się do utworzenia jak największej liczby miejsc pracy.
3.	Rozwój przedsiębiorczości Realizacja operacji spowoduje utworzenie lub rozwój przedsiębiorstwa - powstanie nowego przedsiębiorstwa lub działalności pozarolniczej - 10 pkt - rozwój istniejącego przedsiębiorstwa lub działalności pozarolniczej – 5 pkt	Preferowane będą operacje które przyczynią się do powstania nowego przedsiębiorstwa lub rozpoczęcia nowej działalności pozarolniczej. Poprzez dobre przykłady LGD chce zachęcać do pobudzania aktywności gospodarczej na swoim terenie.
4.	Rozwój usług turystycznych Realizacja operacji spowoduje powstanie nowych lub rozwój dotychczasowych usług turystycznych - powstanie nowych usług turystycznych zgodnie z Ekonomicznym Planem Projektu- 10 pkt - wyłącznie rozwój istniejących usług turystycznych zgodnie z Ekonomicznym Planem Projektu – 5 pkt - brak informacji na ten temat w dokumentacji operacji lub operacja nie dotyczy usług turystycznych– 0 pkt	Preferowane będą operacje, które przyczynią się do ożywienia działalności gospodarczej w sferze turystyki wiejskiej i agroturystyki ze szczególnym naciskiem na nowe produkty.
5.	Wysokość dofinansowania Wnioskowana kwota pomocy wynosi: - mniej niż 40 tys zł – 5 pkt - od 40 -60 tys złotych – 2 pkt - powyżej 60 tys. zł – 0 pkt	Preferowane będą wnioski na mniejsze kwoty dofinansowania, tak by jak najwięcej beneficjentów mogło skorzystać z pomocy.

6.	Wykorzystanie lokalnych zasobów w działalności gospodarczej Działalność, której dotyczy operacja (z wyjątkiem usług turystycznych) oparta o wykorzystanie lokalnych zasobów przyrodniczych, albo lokalnego dziedzictwa kulturowego, historycznego dotyczy: a) powstania nowych produktów/usług lub działalności - 10 pkt b) rozwój istniejących produktów/usług lub działalności - 5 pkt c) rzemiosło i rękodzielnictwo - 8 pkt. d) w dokumentacji wniosku brak informacji na ten temat lub operacja dotyczy usług turystycznych - 0 pkt. (w pkt. c) punkty sumują się z a lub b)	Ocenie będzie podlegało wykorzystanie lokalnych zasobów przyrodniczych, albo lokalnego dziedzictwa kulturowego, historycznego. Preferowane będą operacje dotyczące nowych produktów lub rozwoju istniejących produktów a w szczególności rzemiosło i rękodzielnictwo.
7.	Aktywność społeczna wnioskodawcy Wnioskodawca jest: - członkiem LGD - 5 pkt - członkiem innej organizacji pozarządowej - 3 pkt - nie należy do żadnej organizacji lub w dokumentacji wniosku brak informacji na ten temat - 0 pkt (punkty sumują się)	Preferowane będą operacje składane przez członków LGD lub członków innych organizacji pozarządowych. Celem preferencji jest aktywizacja społeczna mieszkańców.
8.	Aktywizacja gospodarcza ludzi młodych Wnioskodawca jest: - osobą poniżej 35 roku życia w dniu składania wniosku - 5 pkt - jest osobą powyżej 35 roku życia w dniu składania wniosku lub w dokumentacji wniosku brak informacji na ten temat - 0 pkt	Preferowane będą operacje realizowane przez ludzi młodych w celu zatrzymania ich na terenie obszaru LSR.

Lokalne kryteria przyjęte do działania „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”

Lp.	Kryterium	Opis
1.	Doświadczenie w realizacji projektów. Wnioskodawca: - ma doświadczenie w realizacji projektów -2 pkt - nie realizował wcześniej projektów lub brak informacji w tym zakresie w dokumentacji wniosku dla operacji- 0 pkt	Ocenie podlega doświadczenie w realizacji projektów. LGD preferowała będzie wnioskodawców, którzy korzystali wcześniej ze wsparcia środkami zewnętrznymi na realizację przedsięwzięć.
2.	Tworzenie nowych miejsc pracy. Realizacja operacji spowoduje utworzenie, w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne: - powyżej 3 miejsc pracy - 10 pkt - od 2 do 3 miejsc pracy - 5 pkt - 1 miejsce pracy lub brak informacji w tym zakresie- 0	Oceniany jest wpływ operacji na tworzenie nowych miejsc pracy i pobudzenia gospodarczego terenu, dlatego brane będzie pod uwagę utworzenie jak największej liczby miejsc pracy.

	pkt	
3.	Rozwój przedsiębiorczości Realizacja operacji spowoduje utworzenie lub rozwój przedsiębiorstw: - powstanie nowego przedsiębiorstwa - 10 pkt - rozwój istniejącego przedsiębiorstwa – 5 pkt	Preferowane będzie tworzenie nowych podmiotów gospodarczych, tak by powstało ich jak najwięcej na obszarze LGD.
4.	Rozwój usług turystycznych Realizacja operacji spowoduje powstanie nowych lub rozwój dotychczasowych usług turystycznych - powstanie nowych usług turystycznych zgodnie z Ekonomicznym Planem Operacji - 10 pkt - rozwój istniejących usług turystycznych zgodnie z Ekonomicznym Planem Operacji – 5 pkt - brak informacji na ten temat w dokumentacji operacji (w Ekonomicznym Planie Operacji) lub operacja nie dotyczy usług turystycznych – 0 pkt	Preferowane będą nowe przedsięwzięcia w usługach turystycznych, tak by na obszarze LGD powstało jak najwięcej usług zachęcających turystów do przyjazdu na teren LGD.
5.	Wysokość wsparcia finansowego Wnioskowana kwota pomocy wynosi: - mniej niż 80 tys zł – 10 pkt - od 80 -100 tys złotych – 5 pkt - powyżej 100 tys. zł – 0 pkt	Preferowane będą wnioski na mniejsze kwoty dofinansowania, tak by jak najwięcej beneficjentów mogło skorzystać z pomocy.
6.	Wykorzystanie lokalnych zasobów w działalności gospodarczej Działalność, której dotyczy operacja (z wyjątkiem usług turystycznych) oparta o wykorzystanie lokalnych zasobów przyrodniczych, albo lokalnego dziedzictwa kulturowego, historycznego dotyczy: a) powstania nowych produktów/usług lub działalności zgodnie z Ekonomicznym Planem Operacji - 10 pkt b) rozwój istniejących produktów/usług lub działalności zgodnie z Ekonomicznym Planem Operacji – 5 pkt c) rzemiosło i rękodzielnictwo – 8 pkt. d) w dokumentacji wniosku brak informacji na ten temat lub operacja dotyczy usług turystycznych – 0 pkt. (w pkt. c) punkty sumują się z a lub b	Ocenie będzie podlegało wykorzystanie lokalnych zasobów przyrodniczych, albo lokalnego dziedzictwa kulturowego, historycznego. Preferowane będą operacje dotyczące nowych produktów lub rozwoju istniejących produktów, a w szczególności rzemiosło i rękodzielnictwo.
7.	Aktywność społeczna wnioskodawcy Wnioskodawca jest: - członkiem LGD – 5 pkt - członkiem innej organizacji pozarządowej – 3 pkt - nie należy do żadnej organizacji lub w dokumentacji wniosku brak informacji na ten temat – 0 pkt (punkty sumują się)	Preferowane będą operacje składane przez członków LGD lub członków innych organizacji pozarządowych. Celem preferencji jest aktywizacja społeczna mieszkańców.
8.	Aktywizacja gospodarcza ludzi młodych Wnioskodawca jest:	Preferowane będą operacje realizowane przez ludzi młodych w celu zatrzymania ich na terenie obszaru

	- osobą poniżej 35 roku życia w dniu składania wniosku – 5 pkt - jest osobą powyżej 35 roku życia w dniu składania wniosku lub w dokumentacji wniosku brak informacji na ten temat – 0 pkt	LSR.

Lokalne kryteria przyjęte do działania „Odnowa i rozwój wsi”

Lp.	Kryterium	Opis
1.	Doświadczenie Wnioskodawcy Wnioskodawca ma doświadczenie w realizacji projektów finansowanych z funduszy UE: - zrealizował powyżej 2 projektów – 10- pkt - zrealizował 1 -2 projekty – 5 pkt - nie realizował projektów lub w dokumentacji wniosku brak informacji na ten temat – 0 pkt	Ocenie będzie podlegało dotychczasowe doświadczenie Wnioskodawców w realizacji projektów finansowanych z funduszy UE, a w tym programów z Odnowy Wsi. Preferowani będą wnioskodawcy z posiadanym doświadczeniem.
2.	Zasięg oddziaływania operacji Operacja będzie realizowana w miejscowości liczącej: - do 450 mieszkańców - 10 pkt. - powyżej 450 mieszkańców – 6 pkt.	Preferowane będą operacje które będą realizowane dla większych miejscowości. Dzięki temu potencjalnie z efektów projektu będzie korzystała większa liczba mieszkańców.
3.	Rozwój turystyki i poprawa infrastruktury społecznej obszaru Operacja przyczyni się do: - poszerzenia oferty turystycznej lub infrastruktury obszaru - 5 pkt - poprawy infrastruktury społecznej obszaru – 5 pkt - wpłynie na poszerzenie oferty turystycznej i poprawę infrastruktury społecznej -10pkt - w dokumentacji wniosku brak informacji na ten temat – 0 pkt.	Oceniany będzie wpływ operacji na podniesienia atrakcyjności turystycznej obszaru i poprawę jakości życia mieszkańców poprzez między innymi inwestycje infrastrukturalne. Preferowane będą operacje, których oddziaływanie będzie związane z turystyką i poprawą jakości życia.
4.	Gmina na terenie której będzie realizowana operacja była wspierana pomocą finansową w ramach (SPO ROL i PROW 2007 -2013) - Na terenie gminy, której dotyczy operacja żadna miejscowość nie korzystała dofinansowania w ramach działania SPO ROL 2004-2006 „Odnowa i rozwój wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego” oraz PROW 2007-2013 „odnowa i rozwój wsi” – 2 pkt. - Na terenie gminy, której dotyczy operacja co najmniej jedna miejscowość korzystała z dofinansowania w ramach działania SPO ROL 2004-2006 Odnowa i rozwój wsi oraz zachowanie i ochrona	Preferowane będą operacje na obszarach które do tej pory nie korzystały z pomocy finansowej w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” SPO ROL 2004-2006 oraz PROW 2007-2013

	dziedzictwa kulturowego' oraz PROW 2007-2013 „odnowa i rozwój wsi” – 0 pkt.	
5.	Kwota wnioskowanej pomocy - do 150 000 PLN – 3 pkt. - powyżej 150 000 PLN do 250 000 PLN – 2 pkt. - pow. 250 000 PLN do 300 000 PLN – 1 pkt - pow. 300 000 PLN – 0 pkt.	Preferowane będą operacje w których kwota wnioskowanej pomocy finansowej jest najniższa.

Lokalne kryteria przyjęte do działania „Wdrażanie LSR – małe projekty”

Lp.	Kryterium	Opis
1.	Doświadczenie Wnioskodawcy Wnioskodawca: - nie ma doświadczenia w realizacji projektów finansowanych z funduszy UE: 10 pkt - realizował projekty dofinansowane z funduszy UE – 5 pkt - w dokumentacji wniosku brak informacji na ten temat – 0 pkt	Preferowani będą wnioskodawcy, którzy nie mają doświadczenia w prowadzeniu i rozliczaniu projektów finansowanych z funduszy UE. LGD będzie starało się zachęcić organizacje pozarządowe i inne podmioty do korzystania z dostępnych środków UE.
2.	Członkostwo wnioskodawcy w organizacjach pozarządowych i LGD Wnioskodawca: - jest członkiem LGD – 10 pkt. - jest członkiem innej organizacji pozarządowej – 5 pkt. - nie jest członkiem żadnej organizacji pozarządowej i LGD- lub w dokumentacji wniosku brak informacji na ten temat – 0 pkt.	Preferowane są wnioskodawcy będący członkami LGD lub innych organizacji pozarządowych .
3.	Rodzaj operacji Operacja dotyczy 1)rozwoju oferty turystycznej lub budowy infrastruktury turystycznej lub małej architektury turystycznej dotyczącej budowania lub uatrakcyjniania szlaku turystycznego Leśnego Kręgu ☐ Tak (10 pkt) ☐ Nie (0 pkt) 2) rozwoju turystyki (niezwiązanej z budowaniem szlaku turystycznego Leśnego Kręgu) lub rozwoju produktów opartych na zasobach lokalnych lub kultywowaniu miejscowych tradycji, obrzędów i zwyczajów, języka	Ocenie będzie podlegała operacja pod kątem rozwoju oferty lub bazy turystycznej obszaru lub rozwoju produktów opartych na zasobach lokalnych lub kultywowania miejscowych tradycji, obrzędów i zwyczajów, języka regionalnego i gwary. Preferowane będą operacje, które w jak największym stopniu będą poszerzały ofertę turystyczną lub przyczynią się do poprawy infrastruktury turystycznej, w tym w szczególności szlaku turystycznego Leśnego Kręgu.

	regionalnego i gwarę: ☐ Tak ((5 pkt) ☐ Nie (0 pkt)	
4.	Rodzaj beneficjenta - gmina lub instytucja z sektora publicznego – 5 pkt. - pozostali beneficjenci – 10 pk	Preferowane będą operacje składane przez beneficjentów z sektora społecznego i gospodarczego.
5.	Aktywizacja ludzi młodych Wnioskodawca jest: - osobą lub podmiotem reprezentującym powyżej 50% osób poniżej 35 roku życia w dniu składania wniosku – 5 pkt - jest osobą lub podmiotem reprezentującym powyżej 50% osób powyżej 35 roku życia w dniu składania wniosku, lub w dokumentacji wniosku brak informacji na ten temat – 0 pkt	Preferowane będą operacje realizowane przez ludzi młodych w celu ich aktywizacji i zatrzymania na terenie obszaru LSR.
6.	Wpływ operacji na promocję i wizerunek obszaru LGD -operacja przewiduje elementy promocyjne – 5 pkt - operacja nie przewiduje promocji – 0 pkt.	Preferowane będą operacje, które przewidują elementy promocyjne dotyczące obszaru LGD w tym imprezy promocyjne, wydawnictwa , strona WWW, gadżety promocyjne.
7.	Wysokość wnioskowanej kwoty pomocy Wnioskowana kwota pomocy wynosi: - mniej niż 15 tys zł – 10 pkt - od 15 -20 tys złotych – 5 pkt - powyżej 20 tys. zł – 3 pkt	Preferowane będą projekty mniejsze. Im mniejsza kwota dofinansowania tym wnioskodawca otrzyma więcej punktów. Dzięki takiemu podejściu więcej podmiotów będzie mogło otrzymać pomoc.

Procedura zmiany kryteriów lokalnych

Rada jako organ, dla którego lokalne kryteria wyboru stanowią narzędzie oceny wnioskuję do Zarządu o zmianę lokalnych kryteriów oceny operacji podając uzasadnienie, które może wynikać z faktu iż nie spełniają one oczekiwań (np. ze względu ze zmiany sytuacji społeczno gospodarczej obszaru, stopnia wykorzystania środków i stopnia realizacji LSR, uwag i postulatów zgłaszanych podczas przeprowadzania ewaluacji własnej i prowadzenia sondaży wśród mieszkańców lub uwag i postulatów przez nich zgłaszanych).

Rada przygotowuje wniosek o zmianę lokalnych kryteriów, łącznie z propozycją ich zmian wraz z ich uzasadnieniem.

Zarząd przygotowuje projekt uchwały w tej sprawie i zwołuje Walne Zebranie, które po przedstawieniu sprawy i dyskusji przeprowadza głosowanie. Zmiany wprowadzane są uchwałą.

10. Określenie budżetu LSR dla każdego roku jej realizacji

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23.05.2008 r. w sprawie szczegółowych kryteriów i sposobu wyboru lokalnej grupy działania do realizacji lokalnej strategii rozwoju w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007—2013 (Dz.U. nr 103, poz. 659, par. 2, pkt. 5 a, 5b, 5c), maksymalna wysokość środków dla Lokalnej Grupy Działania Leśny Krąg w ramach Osi 4 LEADER wynosi **7 183 032,00** złote.

Wielkość niniejszego budżetu wynika z iloczynu liczby mieszkańców zameldowanych na terenie LGD Leśny Krąg na pobyt stały w dniu 31 grudnia 2006 r. wg GUS tj. **48 534** osoby i kwoty:

- 116 zł – dla komponentu „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” (kod 413 – „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” + „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” + „Odnowa i rozwój wsi” + „Małe projekty”);
- 3 zł – dla komponentu „Wdrażanie projektów współpracy” (kod 421);
- 29 zł – dla komponentu „Funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności, aktywizacja” (kod 431)

Szczegółowy podział środków pomiędzy poszczególne komponenty ukazuje poniższa tabela:

Kod wg PROW 2007-2013	Nazwa komponentu	Kwota przewidziana w rozporząd. MRiRW (Dz.U. nr 103, poz. 659) w zł	Liczba mieszkańców LGD Leśny Krąg zameldowanych na pobyt stały – 31 grudnia 2006 r. (dane GUS)	Budżet LGD Leśny Krąg w zł
413	Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju	116	48 534	5 629 944,00
421	Wdrażanie projektów współpracy	3	48 534	145 602,00
431	Funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności, aktywizacja	29	48 534	1407 486,00
-	Razem	-	-	7 183 032,00

Budżet LSR zakłada następujący podział środków w ramach komponentu „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” (kod 413):

Nazwa działania	Udział %	Kwota w zł
Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	10,66%	600 000,00
Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	10,66%	600 000,00
Odnowa i rozwój wsi	42,63%	2 400 000,00
Małe projekty	36,06%	2 029 897,00
Razem	100,0%	5 629 897,00

W przypadku ubiegania się przez LGD Leśny Krąg o pełną przysługującą kwotę, koszty bieżące (administracyjne) funkcjonowania LGD wyniosłyby maksymalnie 15% tej kwoty, czyli **1 077 447,00 zł**. LGD będzie ubiegała się o kwotę **1 077 398,00 złotych**. Na pozostałą część działania „Funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności i aktywizacja”, czyli na nabywanie umiejętności i aktywizację przeznaczonych zostanie **330 000,00 zł**.

Funkcjonowanie LGD (koszty bieżące, administracyjne) – maksymalnie 15% z kwoty dostępnej dla LGD (7 117 320,00 zł)	1 077 398,00
Nabywanie umiejętności, aktywizacja	330 000,00
Łącznie działanie „Funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności i aktywizacja: (kod 431)	1 407 398,00
Projekty współpracy	145 600,00

Lokalna Grupa Działania Leśny Krąg **wnioskować będzie o łączną kwotę** przysługującą jej zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23.05.2008 r. w sprawie szczegółowych kryteriów i sposobu wyboru lokalnej grupy działania do realizacji lokalnej strategii rozwoju w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007—2013 (Dz.U. nr 103, poz. 659, par. 2, pkt. 5 a, 5b, 5c), czyli o **7 182 895,00** zł.

Założenia dla budżetu:

Dla konstrukcji budżetu przyjęto następujące założenia:

- średnia wartość dotacji (refundacja) dla działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” wyniesie ok. 60 tys. zł;
- średnia wartość dotacji (refundacja) dla działania „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” wyniesie ok. 100 tys. zł;
- średnia wartość dotacji (refundacja) dla działania „Odnowa i rozwój wsi” wyniesie ok. 300 000 zł;
- średnia wartość dotacji (refundacja) dla działania „Małe projekty” wyniesie ok. 24,75 tys. zł;
- średnia wartość dotacji (refundacja) dla działania „nabywanie umiejętności i aktywizacja” wyniesie ok. 20,63 tys. zł;

Kwoty całkowite w tabeli budżetowej stanowią sumę kwoty refundowanej i wkładu własnego zgodnego z rodzajem operacji – wg wytycznych PROW 2007-2013, tj.:

- maksymalnie 50% dofinansowania dla operacji „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” (czyli minimum 50% wkładu własnego);
- maksymalnie 50% dofinansowania dla operacji „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” (czyli minimum 50% wkładu własnego);
- maksymalnie 75% dofinansowania dla operacji „Odnowa i rozwój wsi” (czyli minimum 25% wkładu własnego);
- maksymalnie 70% dofinansowania dla operacji „Małe projekty” (czyli minimum 30% wkładu własnego);

Budżet LSR został przygotowany w oparciu o założenie uzyskiwania maksymalnego możliwego dofinansowania w danym typie operacji przez beneficjentów

• **Harmonogram realizacji LSR**

Przedsięwzięcia i typy operacji	Okresy realizacji													
	09-I	09- II	10 - I	10 - II	11 - I	11 - II	12 - I	12 - II	13 - I	13 - II	14 - I	14 - II	15 - I	15 - II
I. Zrównoważony rozwój turystyki na obszarze działania LGD Leśny Krąg														
Działanie - „Różnicowanie ...”														
Działanie „Mikroprzedsiębiorstwa...”														
Działanie „Odnowa wsi”														
Działanie „Małe projekty”														
Działanie „Wdrażanie proj. współ..”														
Działanie „Nabywanie umiejętności..”														
II. Budowanie szlaku turystycznego Leśnego Kręgu łączącego gminy obszaru LGD														
Działanie „Małe projekty”														
Działanie „Nabywanie umiejętności..”														
III. Produkt lokalny wizytówką Leśnego Kręgu														
Działanie - „Różnicowanie ...”														
Działanie „Mikroprzedsiębiorstwa...”														
Działanie „Odnowa wsi”														
Działanie „Małe projekty”														
Działanie „Nabywanie umiejętności..”														
IV. Teren LGD miejscem atrakcyjnym i wartym														
i wartym zamieszkania														
Działanie „Odnowa wsi”														
Działanie „Małe projekty”														
Działanie „Wdrażanie proj. współ..”														
Działanie „Nabywanie umiejętności..”														
Bieżące funkcjonowanie biura														

Realizacja przedsięwzięcia/działania odnosi się do etapów przyznawania pomocy

Tabela: budżet LGD Leśny Krąg w każdym roku realizacji:

ROK	KATEGORIA KOSZTU	413 – Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju					421 – Wdrażanie projektów współpracy	431 – Funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności i aktywizacja			Razem
		Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	Tworzenie i rozwój mikro-przedsiębiorstw	Odnowa i rozwój wsi	Małe projekty	Razem 413		Funkcjonowanie LGD (koszty bieżące)	Nabywanie umiejętności i aktywizacja	Razem 431	Oś 4
2009	całkowite	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	132 000,00	40 625,00	172 625,00	172 625,00
	kwalfikowalne	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	132 000,00	40 625,00	172 625,00	172 625,00
	do refundacji	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	132 000,00	40 625,00	172 625,00	172 625,00
2010	całkowite	439 200,00	488 000,00	1 600 000,00	919 467,00	3 446 667,00	36 400,00	154 233,00	61 875,00	216 108,00	3 699 175,00
	kwalfikowalne	360 000,00	400 000,00	1 600 000,00	919 467,00	3 279 467,00	36 400,00	154 233,00	61 875,00	216 108,00	3 531 975,00
	do refundacji	180 000,00	200 000,00	1 200 000,00	643 626,00	2 223 626,00	36 400,00	154 233,00	61 875,00	216 108,00	2 476 134,00
2011	całkowite	439 200,00	488 000,00	1 200 000,00	671 918,00	2 799 118,00	36 400,00	154 233,00	61 875,00	216 108,00	3 051 626,00
	kwalfikowalne	360 000,00	400 000,00	1 200 000,00	671 918,00	2 631 918,00	36 400,00	154 233,00	61 875,00	216 108,00	2 884 426,00
	do refundacji	180 000,00	200 000,00	900 000,00	470 342,00	1 750 342,00	36 400,00	154 233,00	61 875,00	216 108,00	2 002 850,00
2012	całkowite	585 600,00	488 000,00	400 000,00	530 462,00	2 004 062,00	36 400,00	154 233,00	61 875,00	216 108,00	2 256 570,00
	kwalfikowalne	480 000,00	400 000,00	400 000,00	530 462,00	1 810 462,00	36 400,00	154 233,00	61 875,00	216 108,00	2 062 970,00
	do refundacji	240 000,00	200 000,00	300 000,00	371 323,00	1 111 323,00	36 400,00	154 233,00	61 875,00	216 108,00	1 363 831,00
2013	całkowite	0,00	0,00	0,00	424 369,00	424 369,00	36 400,00	154 233,00	61 875,00	216 108,00	676 877,00
	kwalfikowalne	0,00	0,00	0,00	424 369,00	424 369,00	36 400,00	154 233,00	61 875,00	216 108,00	676 877,00
	do refundacji	0,00	0,00	0,00	297 058,00	297 058,00	36 400,00	154 233,00	61 875,00	216 108,00	549 566,00
2014	całkowite	0,00	0,00	0,00	353 641,00	353 641,00	0,00	154 233,00	41 250,00	195 483,00	549 124,00
	kwalfikowalne	0,00	0,00	0,00	353 641,00	353 641,00	0,00	154 233,00	41 250,00	195 483,00	549 124,00
	do refundacji	0,00	0,00	0,00	247 548,00	247 548,00	0,00	154 233,00	41 250,00	195 483,00	443 031,00
2015	całkowite	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	154 233,00	20 625,00	174 858,00	174 858,00
	kwalfikowalne	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	154 233,00	20 625,00	174 858,00	174 858,00
	do refundacji	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	154 233,00	20 625,00	174 858,00	174 858,00
2009-2015	całkowite	1 464 000,00	1 464 000,00	3 200 000,00	2 899 857,00	9 027 857,00	145 600,00	1 077 398,00	330 000,00	1 407 398,00	10 580 855,00
	kwalfikowalne	1 200 000,00	1 200 000,00	3 200 000,00	2 899 857,00	8 499 857,00	145 600,00	1 077 398,00	330 000,00	1 407 398,00	10 052 855,00
	do refundacji	600 000,00	600 000,00	2 400 000,00	2 029 897,00	5 629 897,00	145 600,00	1 077 398,00	330 000,00	1 407 398,00	7 182 895,00

11. Opis procesu przygotowania i konsultowania LSR

Leader + rozpoczęło prace przygotowawcze do opracowania Lokalnej Strategii Rozwoju.

Szczególony nacisk położono tu na włączenie przedstawicieli wszystkich trzech sektorów z nowo przyłączonych gmin do Stowarzyszenia. Po pierwszych kilku spotkaniach wprowadzających zorganizowanych w Janowie Lubelskim ustalono, że wszystkie następne odbywały się będą po kolei w każdej z gmin należących do LGD, tak by stworzyć możliwość czynnego udziału w budowaniu strategii jak najszerzej grupie mieszkańców.

a) podmioty i osoby, które brały udział w pracy nad strategią

Do pracy nad strategią zaangażowało się wiele osób ze wszystkich trzech sektorów. Dały o sobie znać efekty wcześniejszych działań LGD na obszarze trzech gmin, ponieważ zaobserwowano duży udział mieszkańców właśnie z tych gmin, które tworzyły Stowarzyszenie. Przeszkoleni wcześniej i zintegrowani stanowili trzon grupy inicjatywnej pracującej nad LSR. Nie możemy tu mówić o przewadze jakiegokolwiek z trzech sektorów, ponieważ przedstawiciele każdego z nich brali czynny udział w spotkaniach jak i zgłaszaniu postulatów co do kierunków działań. Generalnie osoby uczestniczące w procesie przygotowania LSR możemy podzielić na dwie grupy. Pierwsza, mniej liczna, to członkowie LGD, w tym członkowie Zarządu i Rady LGD Leśny Krąg uczestniczący w pracach w sposób ciągły oraz druga grupa bardziej liczna to przedstawiciele urzędów gmin, organizacji pozarządowych, szkół, rolnicy i miejscowi przedsiębiorcy, ale również młodzież i emeryci włączający się aktywnie w prace nad opracowaniem LSR.

Zdanie każdej osoby i opinie każdego podmiotu były brane pod uwagę. Znalazło to potwierdzenie w opisie obszaru oraz w analizie SWOT.

Z uwagi na liczne reprezentacje z każdej z siedmiu gmin, podmioty i osoby fizyczne zostały wymienione w podziale na trzy główne sektory:

1) sektor gospodarczy

Sektor reprezentowany był przez przedsiębiorców lokalnych, właścicieli firm usługowych, handlu oraz rolników. Ponieważ teren LGD jest terenem rolniczym, dużą grupę osób uczestniczących w spotkaniach i konsultacjach stanowili rolnicy.

2) sektor społeczny

Osoby reprezentujące ten sektor stanowiły najbardziej różnorodną grupę. Byli wśród nich przedstawiciele organizacji pozarządowych siedmiu gmin, grup nieformalnych, sołtysi, emeryci i renciści, lokalni liderzy, radni, działacze społeczni, osoby fizyczne poszukujące rozwiązań na rozwój swoich gmin.

3) sektor publiczny

Reprezentowany był przez wójtów i innych pracowników samorządowych, nauczycieli i dyrektorów szkół, domów kultury, służby zdrowia, pracowników bibliotek, Lasów Państwowych, Muzeum Regionalnego w Janowie Lubelskim, Lubelskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Końskowoli i innych instytucji zlokalizowanych na terenie gmin.

Potwierdzeniem udziału w procesie przygotowania i konsultowania są listy obecności ze spotkań i warsztatów oraz ankiety w formie kart projektów przechowywane w biurze LGD Leśny Krąg. Łącznie w procesie przygotowania i konsultowania brało udział ponad 200 osób.

b) Podmioty i środowiska, które mają znaczący wpływ na sytuację obszaru LGD

W każdej z gmin możemy wymienić co najmniej kilka takich podmiotów i organizacji. Często ich zdanie miało duży wpływ na ostateczny kształt opracowywanej strategii.

Przede wszystkim należy tu wymienić samorządy gminne i jednostki podległe samorządom takie jak szkoły, biblioteki i domy kultury. Drugą grupę stanowią najwięksi przedsiębiorcy w gminach oraz

najbardziej aktywni z nich (niezależnie od wielkości firmy) oraz rolnicy posiadający większą od przeciętnej w rejonie produkcję, których zdanie brane jest pod uwagę w środowisku lokalnym. Trzecią grupę stanowią organizacje pozarządowe i grupy nieformalne, z których najsilniejszą pozycję mają ochotnicze straże pożarne i koła gospodyń wiejskich. Ponadto w zależności od gminy wpływ na sytuację obszaru mają aktywni liderzy lokalni, ksiądz miejscowej parafii.

Zestawienie szczegółowe podmiotów i środowisk zidentyfikowanych przez mieszkańców, które mają znaczący wpływ na sytuację obszaru siedmiu gmin

Lp.	Podmiot/środowisko mające wpływ na sytuację obszaru LGD
I.	Gmina Batorz
	Urząd Gminy w Batorzu
	Gminny Ośrodek Kultury
	Przetwórstwo Mięsne Barbara Wereska
	Ochotnicza Straż Pożarna w Batorzu
II.	Gmina Chrzanów
	Urząd Gminy w Chrzanowie
	Narciarski Raj – Piotr Rzetelski
	Publiczne Gimnazjum w Chrzanowie
	Ochotnicza Straż Pożarna w Chrzanowie
III.	Gmina Dzwola
	Urząd Gminy w Dzwoli
	Koło Gospodyń Wiejskich w Kocudzy
	Tadeusz Bielak firma „DREWNO”
	Ochotnicza Straż Pożarna w Dzwoli
	Zespół „Jarzębina” z Dzwoli
IV.	Gmina Godziszów
	Urząd Gminy w Godziszowie
	„EKOOVOC” Grupa Producentów Owoców i Warzyw Sp. Zo.o.
	Stowarzyszenie Kulturalno Oświatowe ŻAK w Godziszowie
	Ochotnicza Straż Pożarna w Godziszowie
	Zespół śpiewaczy z Godziszowa
V.	Gmina Janów Lubelski
	Urząd Miejski w Janowie Lubelskim
	Starostwo Powiatowe w Janowie Lubelskim
	Agencja Współpracy i Rozwoju Stowarzyszenie Aktywizacji Społecznej SAS
	Lasy Państwowe Nadleśnictwo w Janowie Lubelskim
	Centrum Wypoczynkowo – Szkoleniowe Duo w Janowie Lubelskim
	Ośrodek Sportu i Rekreacji „Zalew” w Janowie Lubelskim
	Lubelska Fundacja Rozwoju Oddział w Janowie Lubelskim
	Parafia Rzymsko Katolicka pod wezwaniem św. Wojciecha w Momotach
	Mieszkańcy wsi Łązek Garncarski
	Klub Żeglarski ZEFIR
	Zbigniew Butryn – odtwórca suki biłgorajskiej
	Józef Łukasiewicz – publicysta, redaktor naczelny „Korzeni Janowskich”
	Forum Organizacji Pozarządowych Ziemi Janowskiej
VI.	Gmina Modliborzycy
	Urząd Gminy w Modliborzycach
	Gminny Ośrodek Kultury
	Zakład Przetwórstwa Mięsnego „Matthias” sp. z o.o
VII.	Gmina Potok Wielki
	Urząd Gminy w Potoku Wielkim

	Stowarzyszenie Przyjaciół Ziemi Potok Wielki
	Gminny Ośrodek Kultury
	Ochotnicza Straż Pożarna

c) Proces konsultowania LSR

Dokument przygotowany przez członków LGD pod kierunkiem konsultantów ma charakter otwarty i będzie co roku weryfikowany z uwagi na stopień zaawansowania wykonania LSR oraz zmieniającą się sytuację społeczno gospodarczą obszaru. Dlatego LGD przewiduje cykliczną ocenę realizacji strategii poprzez zbieranie uwag i opinii mieszkańców oraz badanie wskaźników oceny, których wyniki mogą być wykorzystane przy ewentualnej zmianie LSR.

d) opis form przygotowywania i konsultowania LSR

Konferencja podsumowująca realizację Schematu II programu Leader + była równocześnie pierwszym spotkaniem mieszkańców obszaru LGD, na którym rozpoczęto dyskusję na temat LSR. Konferencja odbyła się 25 kwietnia 2008 roku w Janowie Lubelskim.

Kolejne spotkania związane z budowaniem LSR odbyły się w Janowie Lubelskim. Wzięli w nich udział przedstawiciele z siedmiu gmin. Ponieważ, w spotkaniach uczestniczyły też nowe osoby, spotkania podzielone były na dwie części. Pierwszą w formie wykładów poświęcono na przedstawienie PROW na lata 2007-2013, zadań osi 4 oraz założeń do LSR. Drugą przeprowadzono w formie warsztatów, gdzie uczestnicy przygotowywali wspólnie kolejne elementy LSR, identyfikowali zasoby, formułowali wizje i misję LGD. Dyskutowali nad analizą SWOT, celami i przedsięwzięciami. Materiały zebrane w trakcie tych spotkań posłużyły do opracowania diagnozy obszaru.

Z kolei w pozostałych gminach tematyka warsztatów koncentrowała się na identyfikacji potrzeb i określeniu priorytetowych kierunków działań. Okazało się, że najtrudniejszy proces związany był z ustaleniem planowanych operacji. Spowodowało to konieczność organizacji większej liczby spotkań w gminach i dyskusji nad możliwymi do realizacji przedsięwzięciami.

Spotkania odbyły się w dniach:

08 lipca 2008 r. – Janów Lubelski

9 lipca 2008 r. – Janów Lubelski

10 lipca 2008 r. – Janów Lubelski

22 lipca 2008 r. – Batorz

23 lipca 2008 r. – Batorz

18 sierpnia 2008 r. – Modliborzyce

19 sierpnia 2008 r. – Dzwola

20 sierpnia 2008 r. – Chrzanów

21 sierpnia 2008 r. – Potok Wielki

22 sierpnia 2008 r. – Godziszów

8 września 2008 r. – Batorz

9 września 2008 r. – Janów Lubelski

W sumie zorganizowano 12 spotkań z udziałem przedstawicieli wszystkich trzech sektorów. Ułatwieniem dla osób i podmiotów zgłaszających swoje propozycje była Karta Projektu, stanowiąca druk ankiety pozwalającej zebrać zapotrzebowanie na projekty z poszczególnych gmin.

Członkowie Zarządu stanowili w procesie przygotowywania LSR główną grupę konsultantów w swoich gminach. Byli inicjatorami spotkań z przedstawicielami samorządów, podmiotów gospodarczych i społecznych. Zachęcali do formułowania celów szczegółowych. Członkowie Zarządu od 7 miesięcy spotykają się cyklicznie by dyskutować nad kolejnymi elementami LSR.

Spotkania takie odbyły się w Janowie Lubelskim w następujących terminach:

29 maja 2008 r.

1 lipca 2008 r.

21 sierpnia 2008 r.

10 września 2008 r.

23 października 2008 r.

6 listopada 2008 r.

12 stycznia 2009 r.

Ponieważ gminy będą głównymi beneficjentami programu Leader, członkowie Zarządu dużo uwagi poświęcili na dyskusje, jak powiązać potrzeby inwestycyjne gmin z kierunkami działań LGD. Efektem tych rozmów oraz dodatkowych konsultacji z radnymi stały się konkretne propozycje inwestycji infrastrukturalnych w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi”. Zaangażowanie mieszkańców do identyfikacji potrzeb jest procesem żmudnym, ale w tym przypadku zaowocowało wieloma konkretnymi propozycjami zgłaszanymi przez osoby uczestniczące w konsultacjach i spotkaniach. Wyniki tych spotkań są załączone do dokumentacji i znajdują się w biurze LGD.

Aby usprawnić proces konsultacji z mieszkańcami podjęto takie działania jak:

- 1) Spotkanie z przedstawicielami mediów w dniu 22 kwietnia, na którym przedstawiono założenia do LSR i planowane przyszłe działania LGD Leśny Krąg,
- 2) Opracowanie i rozesłanie ankiety w formie Karty Projektu – druku, który umożliwiał wpisywanie swoich propozycji co do kierunków przyszłych działań LGD oraz potrzebnych do wykonania projektów (w opinii mieszkańców i podmiotów z terenu powiatu janowskiego),
- 3) Umożliwienie mieszkańcom obszaru bezpośrednich konsultacji na stoiskach Stowarzyszenia podczas imprez promocyjnych takich jak: Dni Kaszy w Janowie Lubelskim, Dzień Karpia w Potoku Wielkim oraz Dożynkach Powiatowych w Modliborzycach. W każdej z tych imprez wzięło udział po kilka tysięcy osób,
- 4) Zamieszczanie informacji na stronie internetowej Stowarzyszenia o kolejnych etapach prac,
- 5) Przesyłanie członkom LGD rozdziałów LSR oraz załączników do LSR do konsultacji,
- 6) Zbieranie uwag i wniosków drogą telefoniczną,
- 7) Zamieszczanie informacji w gazetach jak np. artykuł w gazecie „Tygodnik Nadwiślański”.

12. Opis procesu wdrażania i aktualizacji LSR

Wdrażanie LSR

Lokalna Grupa Działania LGD Leśny Krąg odpowiada zgodnie z założeniami programu Leader za prawidłowe wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju, a w szczególności za:

- zarządzanie realizacją strategii,
- koordynację związanych z tym zadań w sposób efektywny i terminowy,
- właściwe wykorzystanie i rozliczenie środków publicznych,
- stałe i szerokie informowanie społeczności o działaniach podejmowanych przez LGD Leśny Krąg oraz realizacji LSR.

Wdrażanie LSR będzie polegało przede wszystkim na przeprowadzaniu naboru wniosków o przyznanie pomocy w ramach poszczególnych działań, ich ocenie i wyborze oraz monitorowaniu efektów realizacji operacji. Zgodnie z ideą programu Leader do procesu wdrażania zostanie włączona w jak najszerszym stopniu społeczność lokalna, by motywować i zachęcać mieszkańców do podejmowania nowych inicjatyw oraz by przestrzegać zasad jawności i transparentności.

Upowszechnianie inicjatyw podejmowanych w ramach realizacji LSR odbywać się będzie głównie poprzez szerokie działania informacyjno promocyjne. Lokalna Grupa Działania będzie miała swoją stronę internetową, która będzie jej głównym źródłem przekazu informacji, na której zamieszczane będą wszystkie aktualne informacje oraz nowe podejmowane inicjatywy. Ponadto ogłoszenia o naborze wniosków będą zamieszczane nie tylko na własnej stronie www, ale również na stronach internetowych wszystkich gmin objętych LSR. LGD będzie dbała o systematyczność przekazu, a także o to, by forma miała ciekawy w odbiorze i atrakcyjny charakter. Na stronie www mieszkańcy znajdą informację o wszystkich planowanych i wykonanych zadaniach, założenia i główne cele LSR, zaproszenia na wszystkie przygotowywane imprezy i wydarzenia o charakterze promocyjnym oraz dokumenty i raporty dotyczące funkcjonowania LGD.

W ramach podpisanego porozumienia z lokalnymi mediami (prasą, radiem i telewizją) mieszkańcy będą mieli możliwość zapoznać się z działaniami LGD, a swoje opinie przekazywać w formie zgłoszeń telefonicznych, listów, listów e-mailowych oraz osobistych rozmów podczas spotkań, warsztatów czy wizyt w biurze LGD.

Szczególny nacisk położony tu będzie na promocję i upowszechnianie poprzez media nowych inicjatyw, ciekawych przedsięwzięć gospodarczych i działań o charakterze społecznym.

Każdy wzór wniosku wraz z niezbędną dokumentacją będzie również zamieszczony w internecie, tak by ułatwić mieszkańcom rozproszonym na obszarze działania LGD łatwy dostęp do druków i dokumentów niezbędnych do złożenia wniosku o wybór operacji do realizacji.

Na stronie www uruchomiona będzie również zakładka dotycząca odpowiedzi na najczęściej zadawane pytania. Poprzez internet będzie można zadać pytanie, a odpowiedź będzie zamieszczana na stronie, tak by inne zainteresowane osoby mogły z niej skorzystać. LGD będzie wydawała swój biuletyn informacyjny w formie papierowej i elektronicznej. Biuletyn zamieszczony będzie na stronie internetowej, a także rozsyłany do stałych odbiorców.

Przewiduje się również, że informacje będą przekazywane w wielu innych formach takich jak:

- na tablicach informacyjnych przed siedzibą LGD oraz we wszystkich gminach i w Starostwie,
- podczas posiedzeń rad gmin i innych spotkaniach i szkoleniach organizowanych na obszarze LSR,
- podczas imprez promocyjnych organizowanych w gminach, warsztatów i szkoleń,

- druk ulotek i materiałów informacyjnych,
- ponadto w biurze LGD będzie funkcjonował punkt konsultacyjny, w którym będzie można uzyskać informację poprzez bezpośredni kontakt z pracownikiem biura bądź członkiem LGD.

Uruchomienie w biurze LGD punktu konsultacyjnego będzie ważnym miejscem uzyskiwania przez potencjalnych beneficjentów porad i doradztwa w zakresie wypełniania wniosków i korzystania z pomocy.

Każda zainteresowana osoba będzie mogła w godzinach pracy biura uzyskać informację czy wyjaśnienie oraz otrzymać do wglądu wszelką dokumentację prawną i operacyjną dostępną w biurze.

Biuro będzie również miejscem do składania postulatów i propozycji zmian w LSR przez mieszkańców i podmioty z terenu Ziemi Janowskiej. Wnioski w tej sprawie będą przyjmowane w czasie trwania całego programu, analizowane przez pracowników biura LGD i omawiane na posiedzeniach Zarządu.

Wszystkie zaproponowane tu formy będą gwarantować mieszkańcom szeroki dostęp do informacji, jak również będą stwarzały możliwość wpływania na zmiany w LSR.

W miarę potrzeby, LGD będzie prowadziła również dodatkowe działania uzupełniające przekaz informacyjny, takie jak punkty informacyjne na festynach czy wystawach, wydruk i dystrybucja ulotek, warsztaty informacyjne itd.

Aktualizacja LSR

Poprzez różne formy dostępu omówione powyżej, zagwarantowano mieszkańcom i podmiotom z terenu LGD zgłaszanie swoich propozycji zmian do LSR. Ponadto swoje uwagi i sugestie mogą też zgłaszać wszyscy członkowie LGD. LGD będzie prowadziła stały monitoring i systematyczną ewaluację wdrażania strategii.

Zarówno konsultacje jak i monitoring będą podstawą do podejmowania (jeśli okaże się to konieczne) decyzji o zmianie LSR.

Przewiduje się, że aktualizacja będzie przebiegała w następujący sposób:

1. W przypadku zaistnienia sytuacji konieczności zmian w LSR na podstawie zgłaszanych postulatów bądź sugestii przez mieszkańców i inne podmioty z obszaru LGD, pracownicy biura LGD przygotowują propozycje zmian i złożą je do rozpatrzenia przez Zarząd.
2. Po akceptacji propozycji przez Zarząd LGD, zostanie ona rozpowszechniona wśród partnerów LGD i mieszkańców obszaru za pośrednictwem opisanego powyżej systemu informacji i komunikacji wraz z informacją o terminie przekazywania zwrotnych opinii i uwag.
3. Biuro LGD zbierze wszystkie opinie i uwagi składane również w formie telefonicznej wpisywane na specjalnym druku opracowanym przez LGD (patrz załącznik nr 2 do LSR), zrobi zestawienie i przygotowuje korekty do pierwotnej propozycji.
4. Zarząd rozpatrzy treść zmiany do LSR i przygotowuje wniosek o zmianę wraz z uzasadnieniem do rozpatrzenia na Walnym Posiedzeniu. Zmiany mogą być dokonywane raz do roku.

13. Zasady i sposób dokonywania oceny (ewaluacji) własnej

Celem ewaluacji jest zweryfikowanie stopnia w jakim przyjęte przedsięwzięcia wypełniają założone cele, na ile podejmowane działania są efektywne, wydajne i czy i efekty są trwałe (w kontekście zarówno krótkofalowym jak i długofalowym)

Pozwoli na skuteczną weryfikację kierunków i zamierzeń określonych w LSR. Dodatkowo będzie istniała możliwość efektywniejszego planowania działań w następnych latach realizacji LSR. Ewaluacji poddane będzie również efektywność i sprawności funkcjonowania działania biura, pracowników oraz organów LGD, jakość procedur, przepływu informacji i proces podejmowania decyzji.

Zasady ewaluacji:

- mniej więcej pod koniec roku 2010 r. realizacji strategii ocenione zostaną osiągnięte na tym etapie wskaźniki produktu i rezultatu i dokona pierwszej oceny poczynionych założeń w LSR,
- każdego następnego roku ewaluacja obejmie zarówno wskaźniki produktu i rezultatu jak i zbadanie długotrwałych efektów podjętych działań oraz przeanalizowanie wszystkich zrealizowanych w danym okresie działań i operacji pod kątem ich efektywności.

Proces ewaluacji będzie realizowany poprzez :

1. **analiza dokumentów** – zwłaszcza analiza LSR, regulaminów organizacyjnych oraz innych dokumentów planistycznych w obrębie działania LGD,
2. **kwestionariusze** – polegający na zadaniu pytań społeczeństwu, realizowane będzie głównie podczas spotkań i konsultacji społecznych LSR,
3. **techniki grupowe** – będą stosowane najczęściej podczas szkoleń i spotkań informacyjnych, dotyczących LGD.

Główne kryteria, które przyjmować będą ewaluatorzy podczas metod badań ewaluacyjnych to kryteria:

- **trafności**, pozwolą na ocenę czy przyjęte cele i przedsięwzięcia odpowiadają zidentyfikowanym problemom na obszarze objętym LSR,
- **efektywności**, określą stosunek poniesionych nakładów finansowych i ludzkich do uzyskanych rezultatów,
- **skuteczności**, pozwolą ocenić w jakim stopniu założone cele na etapie programowania zostały osiągnięte, ,
- **trwałości efektów**, określą czy jest możliwość utrzymania pozytywnych efektów danego przedsięwzięcia po zakończeniu finansowania ze środków PROW oraz czy możliwe będzie utrzymanie pozytywnego wpływu przedsięwzięcia na rozwój LGD.

Organem odpowiedzialnym za przeprowadzanie ewaluacji będzie Zarząd LGD oraz Komisja Rewizyjna.

Każdorazowo efektem działań ewaluacyjnych będzie opracowanie raportu ewaluacyjnego obejmującego między innymi elementy:

- spis operacji zrealizowanych w minionym okresie poddawanych ewaluacji z opisem merytorycznym i skutkami finansowymi,
- opis efektów przeprowadzonych przedsięwzięć i analiza porównawcza z celami zakładanymi podczas projektowania zgodnie z przyjętymi kryteriami,
- analizę wpływu zrealizowanych operacji na osiągnięcie celów LSR (w opisanym wyżej okresie)
- uwagi i wnioski dotyczące założeń LSR oraz sposobu funkcjonowania LGD.

Raport będzie przedstawiany na Walnym Zebraniu członków i będzie podstawą do dokonywania aktualizacji LSR oraz wykorzystywany do usprawnienia działalności LGD Leśny Krąg.

14. Określenie powiązań LSR z innymi dokumentami planistycznymi związanymi z obszarem objętym LSR

Cele LSR są zgodne z najważniejszymi dokumentami strategicznymi na poziomie kraju i województwa. Celem głównym **Strategii Rozwoju Kraju** jest „*podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców Polski: poszczególnych obywateli i rodzin*”,

Priorytetami w dążeniu do osiągnięcia celu głównego SRK są:

- wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki;
- poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej;
- wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości;
- budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa;
- rozwój obszarów wiejskich;
- rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej.

Ze względu na charakter wszystkie podejmowane działania wpisują się w cel SRK „Rozwój obszarów wiejskich”. w największym stopniu realizowany będzie cel SRK wsparcie dla rozwijania przedsiębiorczości, w tym w szczególności turystyki a następnie oprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej.

Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2006-2020 jako cel nadrzędny zakłada „osiągnięcie trwałego i zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego Lubelszczyzny poprzez zwiększenie konkurencyjności województwa oraz optymalne wykorzystanie jego wewnętrznych potencjałów rozwojowych”. Poszczególne cele strategiczne LSR są spójne z następującymi priorytetami rozwoju województwa:

- Priorytet 1. Wzrost konkurencyjności regionalnej gospodarki oraz jej zdolności do tworzenia miejsc pracy - rozwoju sektora turystycznego, w tym agroturystyki, rozwoju agrobiznesu oraz sektora MŚP.
- Priorytet 2. Rozwój nowoczesnego społeczeństwa i zasobów ludzkich dostosowanych do wymogów gospodarki opartej na wiedzy – w zakresie, tworzenia nowych miejsc pracy, promowania postaw przedsiębiorczych, podnoszenia kwalifikacji i umiejętności, rozwoju kultury i kapitału społecznego w regionie,.
- Priorytet 3. Poprawa atrakcyjności i spójności terytorialnej województwa lubelskiego – zachowanie i wzmacnianie różnorodności przyrodniczej, krajobrazowej i kulturowej Lubelszczyzny, wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich.
- Priorytet 4. Rozwój współpracy międzyregionalnej województwa oraz poprawa skuteczności wdrażania polityki rozwoju regionu - w zakresie współpracy z mieszkańcami, promocji regionu.

Obszar LGD w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego został zaliczony do jednego z głównych obszarów zrównoważonego rozwoju turystyki na Lubelszczyźnie. Dlatego w celach rozwojowych obszaru zwrócono szczególną uwagę na aspekt warunkujący rozwój turystyki, a także wzmacniania współpracy i więzi międzyludzkich, stanowiących o wyjątkowości i innowacyjności działań tego obszaru.

Lokalna Strategia Rozwoju w aspekcie powiązań ze strategiami gminnymi i strategią rozwoju powiatu

Cele, przedsięwzięcia i działania Lokalnej Strategii Rozwoju są spójne ze strategiami i rozwoju Gmin i Starostwa Powiatowego.

Tabela Zgodności LSR ze Strategiami Obszaru

Przedsięwzięcia	Obszar							
	Batorz	Chrzanów	Dzwola	Godziszów	Janów Lubelski	Modliborzyce	Potok Wielki	Starostwo Powiatowe Janów Lubelski
Cel Ogólny nr 1 Rozwój turystyki w oparciu o bogactwo lokalnych zasobów krainy Leśnego Kręgu								
Cele szczegółowe								
1.1 Rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej	X	X	X	X	X	X	X	X
1.2 Promocja produktów, usług i walorów turystycznych regionu	X	X	X	X	X	X	X	X
1.3 Wykorzystanie lokalnych zasobów do rozwoju turystyki	X	X	X	X		X	X	X
1.4 Podniesienie poziomu wiedzy i kwalifikacji podmiotów z obszaru LGD Leśny Krąg w zakresie turystyki i agroturystyki			X	X	X			X
Cel Ogólny nr 2 Różnicowanie działalności gospodarczej obszaru w oparciu o lokalne potrzeby i posiadane zasoby								
Cele szczegółowe								
2.1 Rozwój przedsiębiorczości w zakresie produkcji i usług, a w tym działalności pozarolniczej	X	X	X	X	X	X	X	X
2.2 Promocja produkcji lokalnej i kreowanie produktu markowego	X	X	X	X	X	X	X	X
2.3 Podnoszenie kwalifikacji i umiejętności mieszkańców w zakresie rozwoju przedsiębiorczości	X		X	X	X		X	X
Cel Ogólny nr 3 Rozwijanie aktywności społecznej oraz poprawa jakości życia mieszkańców z wykorzystaniem walorów krainy Leśnego Kręgu								
Cele szczegółowe								
3.1 Poprawę infrastruktury technicznej obszaru	X	X	X	X	X	X	X	X
3.2 Poprawę infrastruktury społecznej i zachowanie dziedzictwa kulturowego	X	x	X	X	X	X	X	X

15. Wskazanie planowanych działań, przedsięwzięć lub operacji realizowanych przez LGD w ramach innych programów wdrażanych na obszarze objętym LSR

a) plany dotyczące przedsięwzięć, które zamierza realizować w ramach programów innych niż ós 4 PROW 2007-2013,

LGD Leśny Krąg będzie korzystała z innych możliwych źródeł dofinansowania, tak by rozszerzyć możliwości realizacji zakładanych celów szczegółowych i przedsięwzięć. W 2009 roku i w latach następnych planuje ubieganie się o inne środki pochodzące z Unii Europejskiej np. z Europejskiego Funduszu Społecznego, z Programu Operacyjnego „Kapitał Ludzki” czy z Funduszu Organizacji Pozarządowych w ramach Europejskiego i Norweskiego Mechanizmu Finansowego.

Działania jakie LGD przewiduje do wykonania będą związane z realizacją celów szczegółowych i odnosiły się do trzech głównych celów, a mianowicie rozwoju turystycznego obszaru, wykorzystania i promocji lokalnych zasobów, rozwijania przedsiębiorczości szczególnie wśród ludzi młodych oraz aktywizację środowisk lokalnych i pobudzanie mieszkańców do podejmowania wspólnych inicjatyw. Zakres przedsięwzięć będzie dostosowany do warunków określonych w ofertach ubiegania się o granty ogłaszanych przez organizacje pozarządowe i instytucje.

b) mechanizmy zabezpieczające przed nakładaniem się pomocy (finansowaniem tych samych operacji z dwóch, różnych źródeł) w ramach PROW i innych programów.

Lokalna Grupa Działania Leśny Krąg zastosuje następujące rozwiązania jako mechanizmy zabezpieczające przed nakładaniem się pomocy w ramach PROW i innych programów:

- Każda osoba zatrudniona przez LGD będzie miała umowę o pracę zawierającą szczegółowy wykaz obowiązków i zadań, ze wskazaniem programu, na rzecz którego te zadania i obowiązki będą wykonywane oraz podaną kwotą wynagrodzenia pochodzącą ze środków tego programu;
- W przypadku osób zaangażowanych jednocześnie w realizację dwóch lub więcej programów, w umowie o pracę z tą osobą zostanie wskazany wymiar czasu pracy, jaki ta osoba jest zobowiązana przeznaczyć na wykonanie zadań i obowiązków związanych z realizacją poszczególnych programów oraz związane z tym wynagrodzenie. Łączny wymiar czasu pracy będzie zgodny z wymogami zatrudniania pracowników zawartymi w Kodeksie Pracy;
- LGD będzie prowadziła księgowość analityczną. Koszty każdego projektu będą osobno rozliczane na wyodrębnionych kontach analitycznych. Każdy dokument księgowy będzie opisywany adekwatnie do wymogów projektu, tak by nie było wątpliwości co do klasyfikacji kosztów;
- W uzasadnionych przypadkach, gdy będzie wymagał tego projekt, będą zakładane wydzielone konta lub subkonta bankowe do obsługi danego programu, tak by zapewnić przejrzystość wydatkowania środków;
- Każdy program będzie miał wyznaczony zespół i kierownika odpowiedzialnego za prawidłowy przebieg programu i wydatkowanie środków;
- W biurze systematycznie odbywały się będą narady robocze z udziałem członków Zarządu i kierowników projektów, na których omawiane będą na bieżąco sprawy organizacyjne i analizowane postępy w realizacji projektów.

16. Przewidywany wpływ realizacji LSR na rozwój regionu i obszarów wiejskich

Z uwagi na cele i przedsięwzięcia przyjęte w LSR, ich efekty oraz wpływ na rozwój regionu i obszarów wiejskich koncentrowały się będą przede wszystkim na dwóch obszarach: na rozwoju rekreacyjno-turystycznym oraz na poprawie jakości życia mieszkańców.

Realizacja przedsięwzięcia I i II tj. **Zrównoważony rozwój turystyki na obszarze działania LGD Leśny Krąg** oraz **Budowanie szlaku turystycznego** Leśnego Kręgu łączącego gminy obszaru LGD będzie miało wpływ na poprawę infrastruktury turystycznej obszaru, będzie lepszy dostęp do usług turystycznych, pojawią się nowe gospodarstwa agroturystyczne. Znacznie poprawi się dostęp do informacji o atrakcjach regionu i planowanych imprezach i festynach. Dostępne będą ulotki i mapy, aktywna będzie też strona internetowa Stowarzyszenia z wieloma aktualnymi informacjami o obszarze LGD jego zasobach i dostępnych usługach dla turystów i gości.

Realizacja przedsięwzięć powinna przyczynić się do poprawy konkurencyjności obszaru.

Realizacja III przedsięwzięcia **Produkt lokalny wizytówką Leśnego Kręgu** powinny przynieść efekty w postaci wypromowania lokalnych produktów i wsparcia rozwoju przedsiębiorczości. Na potrzeby mieszkańców i turystów co roku ukazywał się będzie kalendarz imprez co pozwoli zwiększyć uczestnictwo i poprawić promocje gmin objętych LSR. W efekcie długofalowym przedsięwzięcie powinno przyczynić się do ożywienia gospodarczego, do utworzenia nowych miejsc pracy, a także do zwiększenia szans rozwoju i działania gospodarczego młodych ludzi.

Teren LGD Leśny Krąg **miejscem atrakcyjnym wartym zamieszkania** powinna wpłynąć na poprawę infrastruktury technicznej mającej wpływ na jakość życia mieszkańców i spędzania przez nich wolnego czasu. Podniesie się atrakcyjność wsi poprzez zachowanie i rewitalizację parków wiejskich, alei i obszarów zieleni oraz zbiorników i cieków wodnych, dostęp do obiektów publicznych poprzez budowę chodników, remonty świetlic i budowę boisk. Poprawi się przestrzeń rekreacyjno-wypoczynkowa, jaką wieś oferuje swoim mieszkańcom i turystom, przez co wzrośnie zadowolenie mieszkańców i zwiększy się udział turystów przyjeżdżających i korzystających z ulepszonej infrastruktury.

Poprawi się infrastruktura społeczna obszaru LGD. Realizacja LSR wpłynie na zwiększoną aktywność lokalnych organizacji pozarządowych, szersze zainteresowanie mieszkańców sprawami lokalnymi i integracją środowiska. Poprzez organizację wspólnych ponad gminnych imprez, szkoleń i spotkań wzrośnie dbałość o lokalne zasoby, historię i dziedzictwo kulturowe obszaru. Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się również do większego zainteresowania innymi funduszami zewnętrznymi oprócz PROW.

Mając na uwadze szczupłość środków przewidzianych na realizację programu Leader oraz na rozłożenie ich wydatkowania w czasie, należy spodziewać się, że wpływ LSR na rozwój obszaru nie będzie zbyt duży.

17. Informacja o dołączanych do LSR załącznikach

1. Rejestracja wniosku i odwołania (1 i 1a) - wzór
2. Zgłoszenie telefoniczne - wzór
3. Karta oceny zgodności operacji z LSR
4. Karta oceny zgodności operacji z lokalnymi kryteriami dla działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”
5. Karta oceny zgodności operacji z lokalnymi kryteriami dla działania „Rozwój mikroprzedsiębiorstw”
6. Karta oceny zgodności operacji z lokalnymi kryteriami dla działania „Odnowa i rozwój wsi”
7. Karta oceny zgodności operacji z lokalnymi kryteriami dla działania „Małe projekty”
8. Instrukcja wypełniania kart oceny
9. Deklaracja bezstronności – wzór
10. Wzory pism (10a, 10b, 10c, 10d, 10e)
11. Lista członków LGD Leśny Krąg wraz z ich charakterystyką